

Euskal Autonomia Erkidegoa
MEMORIA
Sozioekonomikoa 2013

Consejo Económico
y Social Vasco

Euskadiko Ekonomia eta Gizarte
Arazoetarako Batzordea

AURRERAPENA

Demografia eta bizi baldintzak

AURKIBIDEA

1. GIZA BALIABIDEAK EAE-N:8

1.1. DEMOGRAFIA ETA IMMIGRAZIOA.	8
1.1.1. 2026ko proiektzio demografikoak: emaitza nagusiak.....	9
1.1.2. Oinarrizko adierazle demografikoen bilakaera	11
1.1.3. Immigrazioa EAE-n	18

GOGOETAK 24

2. FAMILIAK ETA LANA, NORBERAREN BIZITZA ETA FAMILIA BATERATZEA26

2.1. FAMILIA EAE-N	26
2.2. LANA, NORBERAREN BIZITZA ETA FAMILIA BATERATU BEHARRA.....	26
2.3. FAMILIEI LAGUNTZEKO POLITIKA PUBLIKOAK	31

GOGOETAK 32

3. BIZI BALDINTZAK34

3.1. EAE-KO BIZI-BALDINTZAK	36
3.1.1. 2012ko Bizi-baldintzei buruzko Inkestaren emaitzak eta 2013ko Aurrerapena	36
3.1.2. Pobreziari eta Gizarte Desberdintasunari buruzko Inkesta 2012: gizarte talderik kaltetuenak	40
3.1.3. Kasu zehatza: Euskadiko haurren pobrezia.....	44
3.2. EZINDUEN BIZI-BALDINTZAK	47
3.2.1. Zifra nagusiak	48
3.2.2. Lan-merkatua	51
3.2.3. Etxebizitza eta irisgarritasuna	55
3.2.4. Bizi-baldintzak eta gizarteratzea	56
3.2.5. Gizarte babesa eta arreta	58

GOGOETAK 62

AURKEZPENA

Ondoren, Euskadiko Ekonomia eta Gizarte Arazoetarako Batzordeak egiten duen EAEko Memoria Sozioekonomikoaren Aurrerapena aurkeztuko da, 2013. urtekoa. Horren bidez, gure Erkidegoaren erradiografia eskainiko zaio gizarteari, datu ofizialetan oinarrituta eta batzordea osatzen duten ekonomia eta gizarte eragileek adostuta. Urteko txostenaren zatizko entregetan banantzen da adosturikoa. Agiri honek "Demografia eta immigrazioa", "Familiak eta lana, familia eta norberaren bizitza bateratzea" eta "Bizi-baldintzak" izeneko kapituluak biltzen ditu.

Lehenik eta behin, EAEn, Biztanleen Udal Erroldak emandako azken datuen arabera (2013ko urtarrilekoa), EAEko populazioak 2000an hasitako joera positiboa hautsi du, eta biztanle gutxiago ditu. Zehazki, populazioa 2013an 2.191.682 biztanlekoa da (%-0,06, 2012koarekiko), hots, 1.411 gutxiago aurreko urtean baino. Lurralde Historikoei dagozkien datuek islatzen dutenez, Gipuzkoan baino ez da hazi populazioa (1.721 biztanle, %+0,24), eta gutxitu egin da Araban, %0,35 (-1.140 biztanle) eta gutxiago Bizkaian (%-0,17, bestela esanda, 1.992 biztanle gutxiago gutzira).

Bestalde, EUROSTATen zenbatespenen arabera, Europar Batasunean 505,7 milioi biztanle daude, 2013ko urtarrileko datuen arabera, hain zuzen 2011ko urtarrilean baino 1,1 milioi gehiago. Milako 2,4ko hazkunde horri esker -milako 2,4koa izan zen aurreko urtean-, beste urte batez eutsi ahal izan zaio 1960tik gertatu izan den etengabeko hazkunderako joerari, egungo Batasunaren populazioa 400 milioi biztanlekoa zenetik. Beste urte batez, bilakaera positiboa immigrazioaren portaerari zor zaio, aldaketa osoaren %20 baino ezin baitzaio egotzi berezko hazkunderari (jaiotzen eta heriotzen arteko alde positiboa).

DEMOGRAFIA ETA IMMIGRAZIOA EAE-N. ERREFERENTZIAZKO ADIERAZLEAK.				
	EAE		ESTATUA 2012	EB28 2012
	2005	2012		
Biztanleria-bolumenaren aldaketa-tasa	0,4	0,4	-0,2	0,2
Mendekotasun-ratioa*	43,6	50,4	47,8	50,2
Biztanle atzerritarren ehunekoa	3,4	6,9	12,1	6,9
1.000 biztanleko migrazio-saldoa	6,3	4,5	-3,5	1,7

Iturria: EUSTATen, EUROSTATen eta INEren datuekin landutakoa.
*65 urtetik gorako eta 16 urtetik beherako baturaren eta lan egiteko adinean (16 urtetik 65 urtera) dauden pertsonen arteko zatidura.

Berriz ere EAEn, hazkunde begetatibo (jaiotzen eta heriotzen arteko aldea) positiboa (oso txikia bada ere) erakusten dute 2012rako behin-behineko datuek bederatzirte jarraian; halakorik ez da gertatu gure Erkidegoan 1986tik: urte hartan, 20.533 jaiotza izan ziren, aurreko urtean baino %3,1 gutxiago, eta 20.281 heriotza, 2010ean baino %2,3 gehiago. Ondorioz, +252ko hazkunde begetatiboa izan da, hau da, milako 0,1ekoa besterik ez.

2012ko datua positiboa da, beraz, zeren eta jaiotzen eta heriotzen arteko diferentziak positiboa izateari eutsi baitio (neurri txikian), jaiotzen jaitsiera heriotzen igoera baino handiagoa bada ere. Ohikoa denez, joera desberdina dago lurraldeen arabera: Bizkaiak, guztira 904 galdu zituen 2012an, behin-behineko datuen arabera. Izan ere, atzeratuago zegoen saldo positiboen berreskurapenean, eta 38 biztanle besterik ez zuen irabazi 2011n. Araban eta Gipuzkoan, berriz, joera positiboak eutsi die aurretik, eta 772 eta 384ko lagun gehiago dituzte hurrenez hurren.

EUSTATen 2012ari buruzko "Migrazio mugimenduen estatistikak" 9.949 laguneko hazkundera zenbatu du gure erkidegoan urte horretan (aurreko urtean baino %34 gutxiago), eta hamahiru urtez jarraian migrazio saldoa positiboa izan da. Lurraldeka, Bizkaiak, 4.867 lagun irabazita, migrazio saldirik handiena dauka zenbaki absolutuetan, %42 igo da 2011ren aldean. Bestalde, Arabak 1.773 lagun irabazi ditu (-%52, 2011ko saldoarekiko) eta Gipuzkoak 3.309 (+%12, igo den bakarra).

EAEn eta gainerako autonomia erkidegoen arteko mugimenduei dagokienez, 5.266 laguneko saldo positiboa eman du 2012. urteak, hots, immigrazio gehiago izan ziren emigrazioak baino, eta lehen aldia da Eustatek estatistika hori egiten duenetik saldo hori atzerriko herrialdeetako baino handiagoa dena; +4.683koa izan zen (EAEn atzerriko iristen diren eta beste herrialde batzuetara doazen pertsonen arteko saldoa %46 jaitsi baita 2011ren aldean).

Bestalde, Udal Erroldaren datuen arabera, lehen aldiz jaitsi da EAEn bizi diren atzerritarren kopurua migrazioa hasi zenetik, hazkunde ekonomikoarekin batera hasi zenetik; izan ere, hazkunde ekonomikoaren azken etapan gertatu da jaitsiera, 2013an egungo krisiaren ondorioak finkatu izanaren ondorioz. 2005 eta 2012 bitartean, bikoiztu egin zen EAEn erroldaturiko atzerritarren kopurua, eta urteko igoerarik handiena 2008an izan zen: ia 19.000 atzerritar gehiago zeuden erroldatuta.

2013ko urtarrilaren 1ean, 148.165 zenbatu ditu Udal Erroldak, aurreko urtean baino %2,5 gutxiago (2013ko behin-behineko eta 2012rako behin betiko datuekin. Guztizko populazioan duen pisuan islatzen da etorkinen jaitsiera hori: 2013an %6,8koa da (aurreko urtean baino hamarren bat gutxiago), eta Estatuan, berriz, %11,7koa. Hortaz, Estatuan handiagoa izan da jaitsiera; izan ere, 4 hamarren gutxiago ditu, %3,8.

Herrialdeka, 2013an, lehenengo hamar garrantzitsuenen artean bost Latinoamerikakoak dira (Kolonia, Ekuador, Bolivia, Brasil eta Paraguai), bi komunitarioak (Portugal eta Errumania), bi Magrebekoak (Maroko eta Aljeria) eta bat Asiakoa (Txina). 2012tik, Marokoko biztanleak dira EAEn atzerritar gehienak, 18.120 erroldaturekin. EAEn atzerritar guztien %12,2 dira. Bigarren nazionalitatea Errumaniakoa da, guztien %11,7rekin.

Era berean, Lan eta Gizarte Segurantzaren Ministerioaren datuek erakusten dute ezen, 2013ko urtarrilaren 1ean, gure erkidegoan erroldaturiko atzerritarren %91,4k bizileku-baimena zuela. Erregulazio tasa hori aurreko urtekoa baino 6,8 puntu handiagoa da, Estatu mailan gertatzen den moduan (%98ko tasa du, 2012an baino %6,1 gehiago). Hala, gutxi gorabehera atzerritarren erdia egoera irregularrean zegoen administrazioaren aldetik (2002-2005). Gaur egun, ordea, gero eta altuagoa da erregulazio tasa, eta %100etik hurbil dago orain. Igoera horretan modu erabakigarrian bi faktorek eragin dute: 2005ean jazotako aparteko erregularizazioa eta gizarte errotzea bidea bizileku-baimena lortzeko; horren bidez atzerritar biztanleriaren zati handi batek bizileku-baimena modu patxadatsuagoan lortu du.

Herritarrek horren aurrean duten jarrerari dagokionez, Ikuspegiak (Immigrazioaren Euskal Behatokia) agerian utzi du euskaldunek ez dutela bizi immigrazio arazotzat. %1,2k baino ez du bat-batean aipatzen EAEn lehen arazotzat (%2k 2012an), eta aipamen guztien %7,2 dira (%11,6 2012an). Bat-bateko hiru erantzun guztien multzoan, zortzigarren tokian dago immigrazioa, langabeziaren (%89,8), arazo ekonomikoen (%26), klase politikoaren (%21,9), ustelkeriaren eta iruzurraren (%20,4), etxebizitzaren (%13), pentsioen (%10,3) eta segurtasunik ezaren (%8) atzetik.

Enpleguari dagokionez, immigrazioak lan-merkatuan betetzen duen eginkizunari buruzko ikuspegi funtzionala eta utilitarista nabarmen jaitsi da krisiaren ondorioz: 2004an %80k uste zuen etorkinak behar genituela zenbait sektoretan lan egiteko. 2013an, berriz, %35,4k uste du hala. Halaber, 2004an %11k uste zuen ez zela etorkinik behar zenbait sektoretan, eta portzentaje hori %43,9raino igo da 2013an.

Era berean, atzerritarrei esker ekonomiak funtzionatzen duela uste dutenen portzentajea jaitsi egin da (%36,6k, eta 2012an %40,6k), eta lehen aldiz 2004tik txikiagoa da portzentaje hori kontrakoa uste dutenena baino, %42,4. Horrenbestez, immigrazioaren funtzionaltasun ekonomikoaren gaineko ikuspegia atzeraka doa.

EAEn familia-sistemen tipologia asko aldatu da azken hamarkadetan, demografia, gizarte eta kultura prozesuen ondorioz. Aldaketa nabarmenen artean¹, Eusko Jaurlaritzaren "2008ko Familien Inkestak" hauexek aipatzen ditu: familia moten aniztasun handiagoa, familien batez besteko tamaina txikiagoa, familia horietako erreferentziako pertsonen profileko aldaketa garrantzitsuak, familian dauden adingabeen proportzio txikiagoa eta mendekotasun egoera gehiago eta guraso bakarrekoen familiek dakarten gizarte errealitatea, beherazko joera izanik ere.

Aldaketak gorabehera, pertsonen bizitzaren ardatza izateari eusten dio familiak. Eusko Jaurlaritzaren Prospekzio Soziologikoaren Kabinetearen "Familia EAEn" (2012) azterlanak agerian utzi duenez, elkarriketaturiko pertsonen %96k uste dute familia oso edo nahikoa garrantzitsua dela, beste batzuen aurretik hala nola aisialdia (%93), lagunak (%92)

¹ Datu horiei buruzko informazio zehatzagoa izateko, jo beza irakurleak 2011 eta 2012ko EAEn Memoria Sozioekonomikoetara.

edo lana (%91). Gainera, gehienek ustez, familia aurreko aldietan bezain garrantzitsua da (elkarrizketatuen %47), edo are garrantzitsuagoa (%15).

Azken urteetan, familien osaerak izan dituen aldaketak eta aldaketa horiek ugalkortasun-tasetan izan duten eraginak handituz doan interes publikoa zirikatatu dute, dakartzan ondorioak direla eta. Ugaltzeko joera duten adinekoen artean laneratze eta igoeretik kontzientziak emakume gazteak oso egoera zailean jartzen ditu seme-alabak izateko erabakiari dagokionez. *“Familia EAEn 2012an”* azterlanaren emaitzetatik nabarmendu behar dugu lehenik eta behin elkarrizketatuen %47k uste duela oinordekoak izateak nahikoa oztopatzen duela emakumearen lanbide karrera, eta %19k eragozpen “handia” dela deritzo. Gizonezkoen ustez, aldiz, galdeturikoen %10ek baino ez du uste emakumeek eragozpen asko edo nahikoa dituztela lanbide karreran seme-alabak izateagatik. Gainera, gehienek uste dute (%51ek 2012an eta %57ak 2001ean) amatasun baja oso laburra dela, baita aitatasun baja ere (%53k uste du 2012an –2001ean ez zegoen baimen hori- aitatasun baimena ez dela nahikoa).

Bestalde, EUROFUNDen (Bizi-eta lan-baldintzak hobetzeko Europar Fundazioa) *“Bizi Kalitatearen Europako III. Inkestak”* (2012) jakinarazi zuen 2012an Europar Batasuneko langileen %53 lanetik itzultzean nekatuegi egoten direla etxeko zereginak egiteko, gutxienez hilean hainbat aldiz, eta langile horien laurdenak hala sentitzen direla astean hainbat alditan. Halaber, % 30ek familiako erantzukizunei erantzuteko arazoak ditu lanagatik, eta % 14k dio lanean arreta jartzeko arazoak dituela familiako erantzukizunak direla eta.

EAEn, EUSTATEk *“Laneko bizitza, bizitza pertsonala eta familia uztartzeari buruzko inkesta”* (LBBI) egiten du, eta horren 2012ko datuek nabarmentzen dutenez, lehenik eta behin emakumeek gizonezkoen ordu kopurua ia bikoiztu egiten dute adingabeen eta mendekotasunean diren pertsonen zaintzan. Alde honetan, emakumeen ustez zailtasun txikiagoa dago ordaindutako lana familiarekin eta eremu pertsonalarekin uztartzeko, eta beharbada horregatik ia gizonen bi halako ordu kopurua ematen dute seme-alabak eta mendekotasunean diren pertsonen zaintzan. Hartutako kargen desberdintasun horrek eragina du gogobetetasun mailan, norberaren bizitarako, aisialdirako edo prestakuntzarako dagoen denboraren aldetik, zeren eta emakumeek ia laurden batek (%24,2) baitio ez dagoela pozik. Gizonezkoetan, berriz, %16,8 da. Familia osatzen ari den adinaren inguruan ematen da gogobetetasun maila hain txikia, hau da, 35 eta 44 urte bitartean; adin horretatik gora, aldiz, gogobetetasun maila haziz doa.

Orokorrean, EAeko landunek ordaindutako lana eta norberaren bizitza eta familia uztartzeko duten zailtasun maila 3,8 puntukoa da (3,3 zen 2010ean; eta 10 puntu izango lituzke uztartzeko bat ere aukerarik ez duen pertsonak). Landunek familia eta lana uztartzeko duten zailtasun handiena mendekotasuna dutenen zaintzan ageri da (4,1 puntu), eta jarraian seme-alaba adingabeak zaintzea (3,8 puntu).

Enpresan edo erakundeetan zenbait baimen eskatzeko zailtasun mailari dagokionez, EUSTATEN inkestak agerian utzi du lanean ari direnen batez besteko zailtasun maila: 10etik 3,2koa, eta 1,9koa lanera ez joateko, hain zuzen ere norberaren gaietarako. Lana, familia eta norberaren bizitza bateratzea erraztu dezaketen neurrien artean, lanaldi murrizketak 3,6ko batez besteko zailtasuna du, ondoren eszedentziek (3,9) eta lan eta soldatarik gabeko egunek, 10etik 3,8 hain zuzen. Oro har, ez da alde handirik ikusten sexuen arabera, kasu batean izan ezik: gizonek lanaldia murrizteko eta eszedentziak eskatzeko (4,0 gizonentzat eta 3,38 emakumeentzat) zailtasun handiagoak adierazten dituzte. Seguruena, gainera, adinak eta lanpostuko antzinatasunak murriztu egiten dituzte aipaturiko uztartze neurriak lortzeko zailtasunak.

Azaldutako egoera horiek arintzeko, familiei laguntzeko planak abiarazi zituen Eusko Jaurlaritzak 2002an, zertarako- eta familiek seme-alaba kopurua askatasunez erabakitzea galarazten duten eragozpen ekonomikoak eta gizarte eta laneko eragozpenak gainditzeko. Hala, Familiei Laguntzeko Legea onetsi zuen 2008an, eremuari lerrun juridiko handiagoa emateko eta famili politika integralerako oinarriak ezartzeko, betiere familien eta familiako kideen ongizatea eta bizi-kalitatea hobetze aldera. Familientzako zuzeneko laguntzak 2002an hasi ziren I. Famili Planarekin. Harrezkero, 2012ra arte, 500 milioi euroko gastuak izan dira laguntza horietan, gutxi gorabehera erdibana banatuta jaiotza, adopzio edo aurre-adopzioko harrerarako laguntzen eta uztartzeko laguntzen artean.

2012ko aurrekontuko likidaziotik, jakin izan dugunez, 46,8 milioi euro familientzako diru-laguntza horietarako eman ziren, hots, aurreko urtean baino %25 gutxiago. Horietatik 24,4 bateratzeko laguntzak ordaintzeko (%-25,9 2011rekiko) erabili ziren, eta beste 22,4 milioi seme-alaben jaiotzagatik edo adopzioagatik (%-24,1).

Lehenik eta behin, Europako Batasunaren “*Statistics on income and living conditions*” (EU-SILC) izeneko Bizi-baldintzei eta Errentari buruzko estatistika bateratzeko prozesuaren baitan sartzen da EINren “*Bizi-baldintzei buruzko inkesta*”, eta horri esker, EAEko bizi-baldintzen bilakaeraren urteko jarraipen egin daiteke eta, aldi berean, nazioarteko erreferentzia izan dezakegu, zeren eta adierazle askotan EUROSTATen metodologia erabiltzen baitu.

Eskuragarri dauden azken datuek erakusten dutenez, lehenik eta behin, jaitsiera izan da batez besteko errentan EAEn, familiako nahiz pertsonako (%-2,7 eta %-1,8 hurrenez hurren) 2012an, EBren joeraren ildotik, baina intentsitate handiagoarekin (familien errentak %0,5 egin du behera EB-27ko herrialdeetan azken urtean). Familientzat bereziki handia den jaitsiera horrek (Estatuko %-0,8ko batez bestekoa baino jaitsiera handiagoa da) adierazten du, dirudienez, azken urtean areagotu egin dela errenten beherakada gure Erkidegoan.

BIZI BALDINTZAK EAEn. ERREFERENTZIAZKO ADIERAZLEAK.				
	EAE		ESTATUA	UE 28
	2005	2012	2012	2012
AROE Tasa	-	17,0	28,2	24,8
Familiek eskugarri duten errentaren urte arteko bariazioa	+4,7	-2,7	-0,8	-0,5
Pobreziaren mugaren azpitik dagoen populazioaren % (%60 tartekoa)	9,5	17,3	28,2	17,0
Indizea de Gini (2011)	26,0	25,3	34,0	30,8

Iturria: EUROSTAT e INE.

Halaxe berresten da baliabideak eskuratzeko zailtasunei buruzko inkesta horretako adierazleak ikusita; izan ere, euskal familien bizi-baldintzen egoerak okerrera egin duela uzten dute agerian.

- %24,2k dio ezin diela aurre egin ezusteko gastuei 2013an, 2012an baino 4,4 puntu gehiago (EBn eta Espainian %40tik gorakoa da, baina behera egin du azken urtean).
- Hazi egin da etxebizitza nagusiaren ordainketetan atzerapenak dituzten familien portzentajea, azken urtean %3,2tik %4,9ra (Estatuan %9tik gorako tasa, eta goraka jarraitzen du).
- Hilaren bukaerara iristeko zailtasunak dituzten familien portzentajea %50,4raino igo da, urtebetean ehuneko 11tik gorako igoera, noiz-eta Estatuan goraka jarraitzen duenean eta familien ia %65i eragiten dionean.
- Hazi egin da, bestalde, urtean astebeteko oporraldia kanpoan igarotzerik ez duten familien ratioa 2012 eta 2013 bitartean, %23,5etik %25,7ra (45,8 batez beste Espainian).
- Alabaina, pobreziaren atalasetik beherako pertsonen tasa jaitsi egin da pixka bat 2012an: %17,5etik %17,3ra. Estatuan eta EBn, berriz, gorako joerari eutsi zaio.

Oro har bilakaera negatibo hori izan arren, kontuan izan behar da, lehenik eta behin, EAEko errenta eta ongizate mailek Estatukoaren batez bestekoaren gainetik jarraitzen dutela (%20tik gorako aldeak daude batez besteko errentekiko, eta are handiagoak oinarritzko baliabideak eskuratzeko kontsideraturiko zailtasunen adierazle guztietan) eta egoera askoz hobean Europako testuinguruan. Gainera, errentaren banaketari buruzko azterlanak agerian utzi du Euskadik hobetu egin duela bere sarreraren banaketa 1996tik 2008ra; izan ere, Giniren indizeak hiru puntuko jaitsiera izan du (28tik 25,2ra), eta balio horri eutsi zaio krisialdiaren lau urteren buruan, zeren eta 2011rako emandako datua 25,3koa baita; Suediak (24,4) soilik hobetu du ratio hori EB-15eko herrialdeetan.

Bestalde, pobrezia eta gizarte bazterkeria arriskuan dagoen EAEko populazioaren tasa ere Europakoa eta Espainiakoa baino txikiagoa da. EUROSTATen arabera, 124,5 milioi pertsonak dute Europar Batasunean pobrezia eta bazterkeria arriskua (populazioaren %24,8 2012an) eta Espainian %28,2; EAEn, berriz, %17 da. Bestalde, Eusko Jaurlaritzak lau urterik behin egiten du “*Pobreziari eta Gizarte Desberdintasunei buruzko Inkesta*” (PGDI). Horri esker

jakin daiteke zein bilakaera izan duen pobrezia gure gizartean, baita horretan eragina duten arrisku faktoreak eta banaketa ezberdina ere. Memoria honen aurreko edizioan aurkezturiko 2012ko datu orokorrek argi islatu zuten zein ondorio izaten ari den krisia euskal populazioaren bizi-baldintzetan. Benetako pobrezia adierazle sintetikoaren azterketa osoaren erakusgarri nabarmenduko dugu igoera izan zela 2008-2012ko epealdian: pobrezia horren eraginpean dauden %4,2tik %5,3ra. Inkestak berak aitortzen duenez, inoizko daturik altuenetakoa da, baina 1996an erregistraturikoa baino txikiagoa nolana ere (%8,7), noiz-eta 185.000 pertsona bizi zirenean benetako pobrezian. Zenbatespenen arabera, 114.000 ziren 2012an.

Memoria Sozioekonomikoaren edizio honetan benetako pobrezia gehien kaltetutako familia motak aztertu dira. Honako berezitasun hauengandik nabarmentzen dira:

- Europar Batasuneko ez beste estatuko nazionalitatea duen erreferentziako pertsona duten familiak. Familia mota horretako populazioak azterturiko pobrezia %36 biltzen du. Benetako pobrezia tasa %37,3koa da populazio horretan; atzeraka doa 2008ko %34,5ekoaren aldean.
- Egonkortasunik gabeko pertsona okupatua eta 45 urtetik beherakoa den erreferentziako pertsona duten familiak. Familia mota horretako populazioak azterturiko pobrezia %18,2 biltzen du. Benetako pobrezia tasa %19 da, kasu honetan 2008ko %19,1aren parean.
- Lan egonkorrik ez duen emakume bat buru deneko guraso bakarrekotako familiak. Familia mota horretan bizi direnak benetako pobrezia ukituriko populazioaren %14,9 dira. Benetako pobrezia tasa %36,3 da, 2008ko %27,9aren gainetik. Eraginpeko talde nagusia 45 urtetik beherako pertsona nagusiekin dago lotuta: %63,8ko pobrezia tasa (%60,7koa 2008an) eta %10,2 partaidetza benetako pobrezia egoeren multzoan. Terminu erlatiboetan, ordea, okertzerik handiena guraso bakarrekotako famili mota horri dagokio, burua 45 urtetik gorakoa emakumea denean. Kasu horretan, benetako pobrezia tasa %9,7tik %18,8ra igo da 2008 eta 2012 bitartean.

Beste talde batzuek ere gaintu zuten 2012an benetako pobrezia %15eko tasa, baina eragina askoz mugatua izan da kontsideraturiko egoeren banaketan. Ekonomikoki aktiboak baina lan egonkorrik gabe eta bakarrik dauden emakumeak buru direneko familiei dagozkie, baita bakarrik eta lan egonkorrik gabe eta bakarrik dauden gizonei eta guraso bakarrekotako familiaren ardura duten gizonei ere. Osozunean, definituriko taldeekin lotutako pertsonak, esana dugunez, 2012an antzemandako benetako pobrezia kasuen %79 dira; 2008an, berriz, %68,6 zen. Eta mota horietan ez bezala, benetako pobrezia tasak %3tik beherakoak dira gainerako talde demografikorik gehienetan.

Bestalde, Eusko Jaurlaritzaren Enplegu eta Gizarte Politiketarako Sailak *“Euskadiko haurren pobrezia”* izeneko txostenak nabarmendu duenez, Europako gainerako herrialdeetan bezala, pobrezia eta baliabideen urritasun tasak handiagoak dira haurren artean helduen artean baino. Gainera, krisia hasi zenetik, egoera okerragoa are nabarmenagoa izan da 14 urtetik beherakoen artean.

Pobrezian dauden pertsona guztien banaketaren ikuspegitik, azterlanean nabarmendu denez, PDGIren mantenu pobrezia arriskuaren tamainaren azterlana oinarri hartuta, gero eta protagonismo handiagoa dute haurrek arrisku talde nagusi gisa. 2000an talde horren %27 ziren 65 urtetik gorakoak; 2012an, berriz, %12 besterik ez dira. 14 urtetik beherakoak, bestalde, gehiago dira EAEko pobrezia arriskuan dauden artean: %14tik %21era. Arrisku-talderik kaltetuenei dagokienez, oso ezaugarri zehatzak ditu EAEko haur txiroen taldeak: horien guztien %53 atzerritarrak dira, %36 guraso bakarrekotako familietan bizi dira eta %52 pertsona heldu guztiak langabezia dauden familietan.

Bigarrenik, konparazioa eginez, 18 urtetik beherakoen pobrezia tasak, Euskadin, Estatuko gainerako erkidegoetakoak baino askoz txikiagoak dira, eta EBko baino pixka bat txikiagoa, baldin eta lurralde bakoitzaren bizitza-kostuari egokituriko pobrezia atalaseak erabiltzen badira (moneta pobrezia).

Azkenik, Gutxieneko Errenten Euskal Sistema haurren bizi-baldintzetan izaten ari den eragina nabarmentzen du azterlanak, eta ondorio gisa esaten da sarrerak bermatzeko euskal sistema, SBE, EPO eta GELEN inguruan bideratua, funtsezko eginkizuna betetzen ari dela haurren pobrezia haz ez dadin EAEn, eta adingabeak dituzten familien

pobreziaren hedadura nahiz intentsitatea murrizten ari da sistema: %30,2 murrizten du familia pobreen kopurua eta %69,9 familia horiek pobreziaren atalasetik banatzen dituen distantzia. Gainera, krisiak sortutako behar beharrei erantzun dio sistemak, azterlanean nabarmentzen denez, zeren eta %38 hazi baita seme-alabak dituzten onuradunen kopurua 2008 eta 2012 bitartean.

Beste alde batetik, Europar Batasunean, sei pertsonetatik batek ezintasun arina, ertaina edo larria du, hots, 80 milioi lagunek, eta askotan, ez dute behar bezala parte hartzerik gizartean eta ekonomian, barrera fisikoengatik eta gizartearen gainerako banakoen jarreragatik. Gaixotasun, gaitz, traumatismo edo zauriren baten ondorioz, edo bestelako inguruabarrak direla-eta (hala nola zahartzea edo berezko zenbait anomalia), mugak dituzten pertsonak dira, hain zuzen gainerako pertsonak zailtasunik gabe burutzen dituzten zereginak edo jarduerak egiteko mugak. Gainera, batez bestekoa baino %70 pobrezia indizea handiagoa du talde horrek, lana eskuratzeko zailtasun handiagoengatik.

INEren *“Ezintasunari, Autonomia Pertsonalari eta Mendekotasunari buruzko Inkestak”* (EAMI) agerian utzi du EAEn bizi diren eta ezintasunen bat dutela adierazi duten familietako egoiliarren kopurua 169.400 dela, hots, populazioaren %8,4. Sexuaren arabera, 101.200 euskal emakumek diote ezintasunen bat dutela, eta 68.200 gizonezkoak. Hots, emakume/gizonen 60/40ko ratioa da, Estatukoaren antzekoa. Gainera, emakumezkoen ezintasun tasak handiagoak dira gizonezkoenak baino 45 urtetik gorako pertsonetan; beheragoko tartean, berriz, gizonezkoen tasak emakumezkoena gainditzen du.

Hauexek dira ezintasun talde nagusiak: mugikortasunekoak (populazioaren %6i eragiten dio eta ezinduen %70i), etxeko bizitza (%4,9) eta nork bere burua zaintzea (%4,3). Izan ere, ezinduen erdiak baino gehiagok mugak ditu bere jardueran hiru zioetako batengatik. 80 urtekoen eta gehiagoko taldean, hiru ezintasun talde nagusi horiek 10 ezinduetatik 7ri eragiten die.

Ezinduen Ordezkariei Euskal Koordinatzailea den EDEKAK Eusko Jaurlaritzaren eta ONCE Fundazioaren laguntzaz eginiko *“Euskadiko ezinduen egoerari buruzko liburu zuriak”* (2013) 2012an talde horrekin gauzaturiko inkesta oinarri hartuta nabarmentzen duenez, EAEko ezinduen %60k ez daki irakurtzen edo idazten edo oinarrizko ikasketa osoak edo ez osoak ditu. %16k baino ez du goi mailako batxilergo ikasketak edo unibertsitatekoak. Ikasketa maila txikiena duten pertsona gehienak 65 urtetik gorakoak dira, eta inkestaturiko 25-44 urtekoen %25ek goi mailako ikasketak ditu; 65 urtetik gorako artean, berriz, %12k besterik ez. Gainera, pertsona horien %47k irakaskuntza normalizatuan egiten ditu ikasketak, eta %18k gela espezializatuetan ikasi zuen, kasu askotan edo beti.

Krisiak talde horren enpleguan izan duen eraginari dagokionez, LANBIDEn azterlanak nabarmentzen du, lehenik eta behin, azken hamarkadan pixkanaka gora egin duela ezinduen kontratazioak; 2009an behera egin zuen eta ondoren gora 2011ra arte, eta berriz ere behera 2012. urtean. Guztira, 9.597 kontratu egin zitzaizkien ezinduei 2012an (kontratu guztien %1,36), 4.116 pertsona, hots, aurreko urtean baino %7,05 gutxiago. Jaitsiera hori urte hartako kontratazioaren beherakada osoa baino bialdi eta erdiz handiagoa da (%-2,76). Gainera, EAEn emakumezkoen kontratazioa %53,3 da guztira. Ezinduen artean, berriz, proportzio txikiagoa da, %39,1 hain zuzen ere. Kontraturik gehienak, populazio osoarekin gertatzen den bezala, zerbitzuen sektorean erregistratu da (%84,8 eta %84,9 hurrenez hurren), eta kontratuen %58,5 DBHko ikasketa maila zegozkien (titulazioarekin edo titulazio gabe). Era berean, nabarmentzen du unibertsitate mailako pertsonentzako kontratu gehienak emakumei dagozkiela ezinduen taldean.

Jarduera ekonomiko garrantzitsuenei dagokienez, hona hemen ezinduentzako kontratu kopururik handiena izan zutenak 2012. urtean: *“Eraikinetako eta lorezaintzako zerbitzuak”*, *“Ostatu gabeko gizarte zerbitzuen jarduerak”* eta *“Metalezko produktuen fabrikazioa, makineria eta ekipoa izan ezik”*. Hiruren artean, ezinduentzako kontratuen %46 dira.

Bestalde, 2012ko abenduaren 31n, 4.799 ezindu langabetu zeuden erregistraturik LANBIDEn, hots, eskatzaile guztien %2,84 hain zuzen ere. Azken urtean, %25,7koa da ezinduen arteko langabetuen kopurua; populazio osoarena, berriz, %16,3koa izan da. Gainera, 2005eko datuen aldean, ezintasuna duten langabetuen igoera erlatibo nabarmena

ikusten da (%+207,6 ezinduen eta %+102,8 populazio osoarena). Etengabeko hazkundera izan da epealdi horretako jarduera; populazio osoari dagokiona, berriz, 2008tik aurrera baino ez da hazi langabezia.

Bestalde, ezinduen bizi-baldintzei dagokienez, gure Erkidegoan eskuragarri ditugun azken datuek erakusten dute ezinduen erdia, gutxi gorabehera, independenteak direla ekonomikoki. Zati batez beste pertsona baten menpe daudenek eta oso-osorik mendekotasunean diren pertsonak osatzen dute beste erdia, zati berdinetan. Gainera, alde garrantzitsuak ikusten dira ezintasun graduaren arabera, halako moldez non %33-%64arekin baloraturiko ezintasuna duten pertsonen ia %50ek lanaren ondoriozko sarrerak ditu, eta portzentaje hori %17,3ra jaisten da %65-%74ko gradukoekin eta %15,5eraino ezintasuneko >%74ko gradukoekin. Kasu bietan, baliaezintasun pentsioak eta LISMI/doako pentsioak dira diru-sarrera iturri nagusiak. Mendekotasunik ezaren profila, horrenbestez, erretiro edo baliaezintasun pentsioa edo ordaindutako lana duten pertsonen dagokie. Gainera, independentzia ekonomikoak genero osagai argia du, zeren eta gizonezkoen bi herenak guztiz independenteak baitira. Emakume ezinduak, berriz, herena besterik ez.

Bestalde, pertsona guztien bizi-kalitatearen funtsezko beste alderdi batek gizarteratzearekin eta gizartean parte hartzearekin du lotura, herritarren eskubideen aldetik, nahiz harreman pertsonalen aldetik. Ezinduen taldeak, EAMIren 2009ko datuek erakusten dutenez eta haien berezitasunak direla-eta, arazo bereziak dituzte euren gizarte harremanak behar bezala garatzeko eta aisialdi jarduera atseginak egiteko. Inkesta horren arabera, taldearen hiru laurdenak posibilitate gutxi edo batere ez du lagunak egiteko, eta hirutik biri berdin gertatzen zaie ezagutzen ez dituzten pertsonengana zuzentzeko. Grafikoan ageri denez, ondorio hau atera daiteke: ezinduen gizarte harremanak, kasurik gehienetan, senideekin eta hurreneko pertsonekin dituztenetara mugatzen direla.

Azkenik, EAMIk nabarmentzen du ezen, gure Erkidegoan, ezinduen %3,1ek besterik ez zuela adierazi 2008an osasun edo gizarte zerbitzuren beharra izan eta jaso ez izana. %56,5ek, berriz, beharra beteta izan zuen, eta gainerako %42,9ak ez zuen ezelako zerbitzurik behar izan. Bete gabeko beharren ratioa Estatuko txikiena da.

Baterako estaldurari dagokionez, ezinduei arreta emateko zerbitzuetan populazio osoaren %0,7ri ematen diote laguntza (66,6 plaza 10.000 biztanleko), eta %0,6 eta %0,8 bitarteko ratioak dira Bizkaian eta Gipuzkoan, hurrenez hurren. Nahiz eta estaldurarik handiena EAEn enplegurako zentro bereziei dagokien, zerbitzuen egitura nahikoa desberdina da lurraldeen arabera: egoerarik onena Gipuzkoakoa da, gehienbat enplegurako zentro bereziei esker; Araban, berriz, bitarteko egoera dago egoitzako plazen estaldura handia dela medio.

Nolanahi ere, alde nabarmenak daude biztanleko gastuari dagokionez lurraldeen arabera: Araban dugu handiena (154,2 euro per capita), ondoren Gipuzkoa (117,7 euro, EAeko batez bestekoaren antzeko zenbatekoa) eta Bizkaia (107,6 euro biztanleko).

1. GIZA BALIABIDEAK EAE-N:

1.1. DEMOGRAFIA ETA IMMIGRAZIOA.

Nazio Batuen erakundeak eskura dauzkan azken datuek diotenez, munduan 7.000 milioi biztanle bizi dira (2012an). Bestalde, EUROSTATEN zenbatespenen arabera, Europar Batasunean 505,7 milioi biztanle daude, 2013ko urtarrileko datuen arabera, hain zuzen 2011ko urtarrilean baino 1,2 milioi gehiago. Milako 2,4ko hazkunde horri esker -milako 2,7koa izan zen aurreko urtean-, beste urte batez eutsi ahal izan zaio 1960tik gertatu izan den etengabeko hazkunderako joerari, egungo Batasunaren populazioa 400 milioi biztanlekoa zenetik. Beste urte batez, bilakaera positiboa immigrazioaren portaerari zor zaio, aldaketa osoaren %20 baino ezin baitzaio egotzi berezko hazkunderari (jaiotzen eta heriotzen arteko alde positiboa).

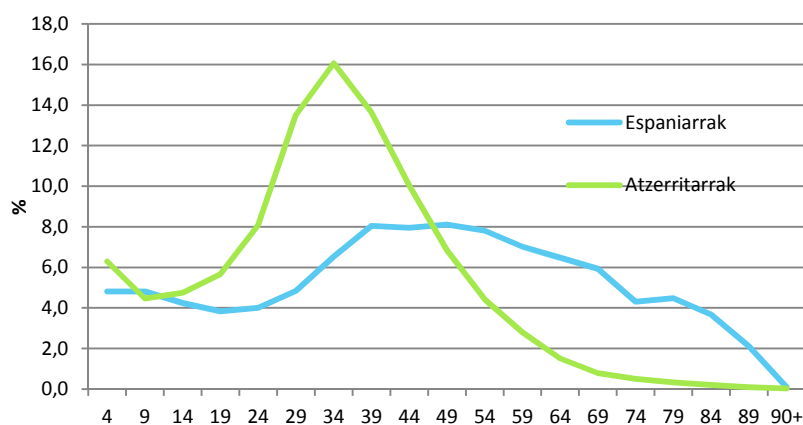
EAE-KO POPULAZIOAREN BILAKAERA BERRIA. 2008-2013.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Ald. 12-13
ARABA	309.635	313.819	317.352	319.227	322.557	321.417	-1.140
BIZKAIA	1.146.421	1.152.658	1.153.724	1.155.772	1.158.439	1.156.447	-1.992
GIPUZKOA	701.056	705.698	707.263	709.607	712.097	713.818	+1.721
EAE	2.157.112	2.172.175	2.178.339	2.184.606	2.193.093	2.191.682	-1.411

Iturria: INE. Biztanleen Udal Errolda.

Geroko bilakaerari dagokionez, Eurostaten aurreikuspenen arabera, hazi egingo da EBko populazioa, 2040an 526 milioi biztanle izan arte. Jaiotzeen urteko kopuruak behera egingo du epealdi osoan; heriotzenak, berriz, gora egingo du, "baby boom"-eko belaunaldien zahartzearen ondorioz. Aurreikuspen demografiko horien arabera, biztanleria Batasuneko 27 herrialdeetako 14tan handitu egingo da eta gainbehera demografikoak bereziki eragingo die ekialdeko herrialdeei emigrazioagatik eta jaiotze-tasa txikiagatik.

EAE-KO BIZTANLEEN BANAKETA EHUNekoETAN, ADINAREN ETA NAZIONALITATEAREN ARABERA. 2013

ITURRIA.- INEren datuekin eginiko taula. 2013ko Udal Errolda.

EAEn, Biztanleen Udal Erroldak² emandako azken datuen arabera (2013ko urtarrilekoa), EAeko populazioak 2000an hasitako joera positiboa hautsi du, eta biztanle gutxiago ditu. Zehazki, populazioa 2013an 2.191.682 biztanlekoa da (%-0,06, 2012koarekiko), hots, 1.411 gutxiago aurreko urtean baino. Lurralde Historikoei dagozkien datuek islatzen dutenez, Gipuzkoan baino ez da hazi populazioa (1.721 biztanle, %+0,24), eta gutxi egin da Araban, %0,35 (-1.140 biztanle) eta gutxiago Bizkaiari (%-0,17, bestela esanda, 1.992 biztanle gutxiago guttura).

² Biztanleen Udal Erroldako zifrak ez dira zorrozki konparagarriak Populazioaren eta Etxebizitzaren Zentsukoekin, metodologia ezberdina erabiltzen baita. Udal Errolda administrazio erregistroa da, eta Espainian dauden 8.000 udaletako guztiei dagokie hura mantentzea, eratzea eta kudeatzea. Udal Erroldako datuak udal-mugartean bizi izateari buruzko frogak dira, eta haren egiaztagiria dokumentu publikoa eta sinesgarria da administrazio ondorio guztietarako. Hala ere, Populazioaren Zentsua estatistika da, eta Estatistika Institutu Nazionalari dagokio hura eratzea. Estatistika sekretuaren itzalpean biltzen dira datuak, Erroldan ez bezala: ezinbestekoa da pertsonak identifikatzea Erroldan.

Kopuru horiekin batera, gainera, EAEn eroldaturiko atzerritarren %6,8ko pisua dugu (eta %7,6 atzerrian jaiotakoak kontuan hartuz gero, hots, nazionalizaturikoak barne); 2012ko urtarrilaren 1ean, berriz, %6,9 zen. Epealdi berean, proportzio handiagoan egin du behera atzerritarren populazioak Estatuan (%12,1etik %11,7ra), baina EAeko datua orain ere oso urruti dago Espainiako batez bestekotik -errola azkenengoz eguneratu zenean, 5 milioi atzerritar ziren, eta 6 milioi herrialdetik kanpora jaiotakoak kontuan hartzen baditugu- eta, batez ere, beste erkidegoetako batzuen aldean hala nola Balearrak, Valentziako Erkidegoa edo Madril, non atzerritarren portzentajea nabarmen den.

1.1.1. 2026ko proiektzio demografikoak: emaitza nagusiak

Eustatek 2026. urterako eta EAerako eginiko aurreikuspen demografiko berrietan, datozen urteetako populazioaren zenbatespena ageri da, baita populazio horretan eragiten duen aldagai bakoitza ere, betiere heriotza-tasaren, ugalkortasunaren eta migrazioen joera berrien azterketa oinarri hartuta eta epealdi horretarako bilakaerari buruzko hipotesiak egin. Hona hemen ikerketa horren emaitza nagusiak:

a) *Euskadiko populazioan 100.000 lagun gutxiago izango dira.* EAek 2.077.000 biztanle izango ditu 2026ko urtarrilaren 1ean, Udal Erroldan 2013an erregistraturikoak baino 115.000 lagun gutxiago, hots, urteko batez besteko %0,3ko aldaketa. Jaitsiera erritmorik handienak hamarkada honetako azken urteetan gertatuko dira; izan ere, urteko %0,44ko tasak izango dira, eta ondoren moteldu egingo da epealdiaren azken aldirian %0,28koa izan arte. Hiru lurraldeetan izango da jaitsiera, baina neurri ezberdinean: Arabak 6.000 biztanle baino pixka bat gehiago galduko ditu, eta Gipuzkoako biztanleriaren jaitsiera 31.000 lagunengatik ingurukoa izango da eta Bizkaian, berriz, 65.000. Diferentzia horiek luzatu egingo lukete azken bosturtekoetan izandako joera: Arabak gero eta pisu demografiko handiagoa du pixkanaka EAeko biztanleria osoan, Bizkaikoari tokia kenduta. 2026rako eginiko aurreikuspenen arabera, populazioaren %15,1 Araban biziko da (2001ean baino %1,5 gehiago); %52,3 Bizkaian (%1,5 gutxiago) eta %32,6 Gipuzkoan (eutsi egiten dio guztizko biztanleriaren aldean).

EAE-KO POPULAZIOAREN AURREIKUSPENAK URTARRILAREN 1EAN, ADIN-TALDEEN ARABERA (MILAKOETAN), 2013KO DATUAK OINARRI HARTUTA								
	2013KO DATUAK	2014	2016	2018	2020	2022	2024	2026
< 15	303,1	304,4	305,3	302,8	295,8	287,5	276,6	265,7
16-25	181,2	177,6	175,8	176,6	181,3	187,3	194,5	200,7
26-35	277,4	260,8	233,0	210,5	193,9	182,8	177,6	178,7
36-45	362,3	359,6	349,5	331,4	308,0	280,6	254,1	232,45
46-55	341,9	340,3	339,6	341,7	340,7	341,5	339,6	331,3
56-65	282,5	283,0	292,1	300,0	309,5	315,6	317,1	316,9
66-75	211,4	218,7	231,2	241,3	245,5	249,9	256,3	265,0
76-85	167,8	163,6	159,6	156,3	160,2	167,2	180,0	191,2
>85	65,0	67,5	74,9	82,4	88,8	93,8	94,2	95,1
GUZT.	2.191,7	2.175,5	2.161,0	2.142,7	2.123,7	2.106,2	2.090,0	2.077,0

Iturria: Eustaten, 2026ko Proiektzio demografikoen eta INEren datuekin landutakoa, 2013ko Udal Errolda.

Zenbatespenen arabera, hazkunde demografikoaren bi osagaiak, berezko hazkundeak eta migrazio mugimenduek saldo negatiboak izango dituzte epealdi horretan. Berezkoak (jaiotzak ken heriotzak) gero eta saldo negatiboagoak ditu, heriotzen igoeratik eta jaiotzen beherakada handiagatik. Migrazio-saldoari dagokionez, -50.000 biztanlekoa izango da zenbatespenen arabera, berezko jaitsieraren antzekoa.

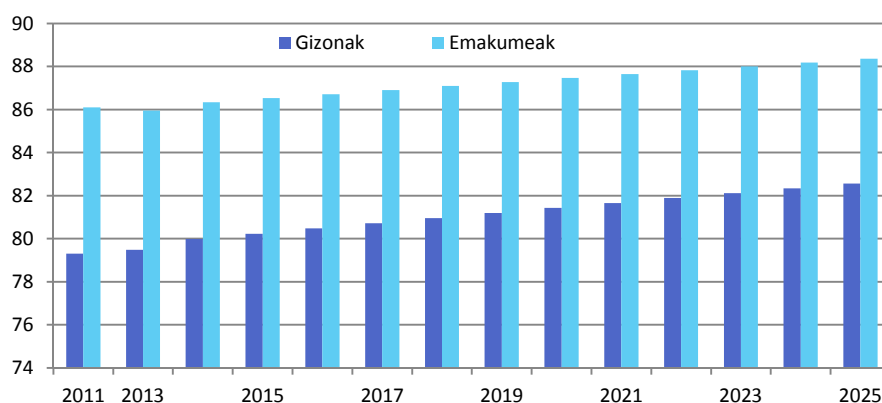
b) *Aurrera jarraitzen du populazioaren zahartze-prozesuak.* 20 urtetik beherakoak guztizkoaren %17,8 dira 2013an, eta bere pisuari eutsiko dio 2026an, baina 18.000 lagun gutxiago izango dira. Bestalde, zenbatespenen arabera, bitarteko adineko populazioak, 20-65 urtekoak, 195.000 lagun gutxiago izango ditu 13 urteotan, 20-35 urtekoen taldean 95.000 lagun eta 35-49 urtekoen taldean 141.000 lagun galtzearen ondorioz. Bestalde, 50-64 urtekoen taldean, 141.000 gehiago izango dira.

Gainera, 65 urtekoak 110.000 gehiago izan litezke, eta beraz, populazioaren %26,5koa izatera irits liteke, 2013an baino ia 7 puntu gehiago. Guztizko horretatik, 32.000 lagun 85 urte edo gehiagokoen taldera igaroko dira; izan ere, euskal populazioaren %4,6 izango da talde hori.

c) *Ugalkortasun tasa goraka hasiko da, baina behera egingo du jaiotzen kopuruak.* 2010ean 21.200 jaio ondoren, kopuru hori 15.000eraino jaitsi da 2015ean, zeren eta aurreikusitako jaiotze-tasaren gorakada txikiak ez baitu (emakume bakoitzeko 1,5 seme-alaba) konpentsatuko umeak izateko adinean diren emakumeen kopuruaren jaitsiera. 25-39 urtekoen artean (ugaltzeko adin zentrala), %41ekoa izan liteke emakumezkoen kopuruaren jaitsiera.

d) *Bizi esperantzak gorako joerari utsiko dio.* Jaiotzeko bizi esperantza 82,6 urtekoa izango da gizonezkoentzat eta 88,4 emakumezkoentzat 2025. urtean; 2010ean, berriz, 79,1 eta 85,6 urtekoak ziren hurrenez hurren. Gizonezkoen eta emakumezkoen arteko jaiotzeko bizi esperantzaren diferentzia, gainera, 6,5 urtekoa izatetik (2010ean) 5,8 urtekoa izatera igaroko da (2026an).

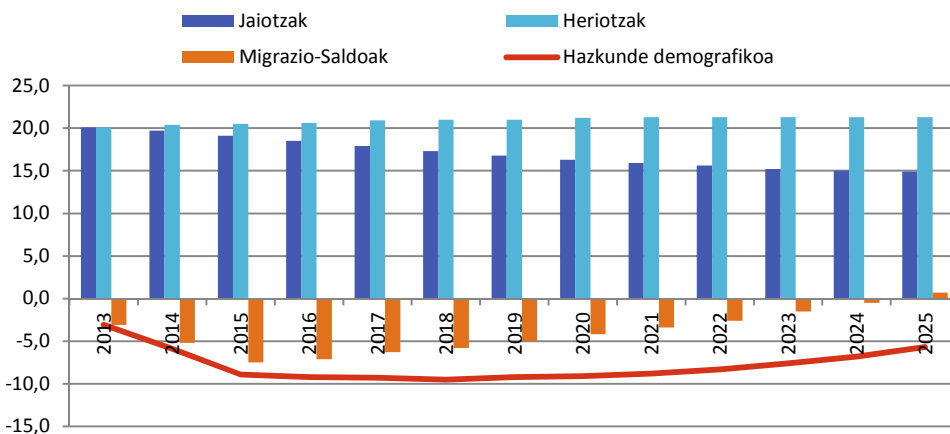
EAE-KO BIZI ESPERANTZAREN PROIEKZIOKOK BALAKAERA, 2011-KO DATU ERREALA OINARRI HARTUTA

Iturria: EUSTATEN datuekin landutakoa. 2026rako proiektzioak.

e) *Migrazio-saldoa lagungarria izango da populazioaren jaitsieran.* 2015ean, EAEko sarrera kopurua 18.000tik beherakoa izango litzateke, eta atzerrikoak sarrera horien %10 besterik ez lirateke izango (urteko 2.000 baino gutxiago). Aurreikuspeneko epealdiaren amaieran, 22.000tik gorako immigrazioak izango lirateke, eta atzerrikoak, berriz, horien %40 izango lirateke (9.000 baino pixka bat gutxiago). Bestalde, beherako joera izango dute emigrazioek aurreikuspeneko aldi osoan: 2012an 27.000 eta 2025ean 22.000.

EAE-KO DEMOGRAFIAREN 2026RAKO PROIEKZIOAK. OSAGAIEN ARABERA AURREIKUSITAKO BILAKAERA. MILAKA PERTSONA

Iturria.- EUSTATEN datuekin landutakoa 2026rako proiektzioak.

Zenbatespenen arabera, negatiboa izango da migrazio-saldoa aurreikuspeneko epealdi osoan, eta gero positiboa izango da aldiaren amaieran, baina oso igoera txikiarekin.

1.1.2. Oinarrizko adierazle demografikoen bilakaera

a) *Populazioaren berezko mugimendua*

2012ko behin-behineko datuen arabera, hazkunde begetatiboa (biztanleriaren bariazioa, jaiotzen eta heriotzen arteko aldearen arabera, migrazio-mugimenduak aintzat hartu gabe) bederatzigarren urtez jarraian positiboa izan da; hori gure erkidegoan ez zen gertatu 1986az geroztik: urte horretan 20.533 jaiotza gertatu ziren, aurreko urtean baino % 3,1 gehiago, eta 20.281 heriotza, 2011n baino % 2,3 gehiago. Horren ondorioz, hazkunde begetatiboa +252 izan da, hots, milako 0,1ekoa. 2012ko datua positiboa da, beraz, zeren eta jaiotzen eta heriotzen arteko diferentziak positiboa izateari eutsi baitio (neurri txikian), jaiotzen jaitsiera heriotzen igoera baino handiagoa bada ere.

	Bizirik jaiot.	Tasa	Heriotzak	Tasa	Hazkunde begetat.	Tasa
2005	19.715	9,3	19.425	9,2	290	0,1
2006*	20.043	9,4	18.507	8,7	1.536	0,7
2007*	20.596	9,6	19.252	9,0	1.344	0,6
2008*	21.315	9,9	19.437	9,0	1.878	0,9
2009*	20.928	9,7	19.624	9,1	1.304	0,6
2010*	21.159	9,7	19.357	8,9	1.802	0,8
2011*	21.180	9,7	19.832	9,1	1.348	0,6
2012*	20.533	9,3	20.281	9,2	252	0,1

(* Behin-behineko datuak. Mila biztanleko tasak.
Iturria: EUSTAT "Jaiotzen eta Heriotzen Estatistika" eta testuaren egileak egindakoa.

60ko hamarkadan eta 70ekoaren hastapenetan gertatu ziren saldo begetatibo positibo indartsuen ostean, 1990a negatiboa izan zen lehen aldiz 1937tik, eta 1996an saldorik txikienera iritsi zen, urte hartan EAEk 2.000 biztanletik gorako hazkunde begetatibo negatiboa izan baitzuen. 2004an gelditu egin zen populazioaren jaitsiera, baina saldo positiboek beherako joera dute 2010etik, eta 2012an, dagoeneko esana dugunez, 250 lagun besterik ez ziren

Ohikoa denez, joera desberdina dago lurraldeen arabera: Bizkaiak, guztira, 904 galdu zituen 2012an, behin-behineko datuen arabera. Izan ere, atzeratuago zegoen saldo positiboaren berreskurapenean, eta 38 biztanle besterik ez zuen irabazi 2011n. Araban eta Gipuzkoan, berriz, joera positiboak eutsi diete aurten, eta 772 eta 384 lagun gehiago dituzte hurrenez hurren.

Jaiotzeetan, jaitsierak izan dira hiru lurraldeetan 2012an, baina intentsitate ezberdinarekin. Alde batetik, Araban 3.293 haur jaio ziren (%-5,7, eta batez bestekoa %-3,1). Bizkaian, berriz, 10.342 jaiotza izan ziren, aurreko urtean baino %3,2 gutxiago; eta Gipuzkoan, 6.898 jaio ziren, 2011n baino %2,3 gutxiago. Eraitza horien arabera, jaiotze-tasa EAEn milako 9,3 da (aurreko hiru urteetan milako 9,7 zen). 60ko hamarkadan kopuru hori milako 20tik gorakoa zen, eta Estatuko batez bestekotik gorago zegoen. Gaur egun, EAEk estatuko eta EBko batez bestekoak (milako 9,7 eta 10,4, EBn) baino tasa baxuagoak eusten die.

Lurraldeen arabera, Bizkaiak milako 8,9 jaiotza ditu -hiru lurraldeetako baxuena-, Araban 10,1 -altuena- eta Gipuzkoan milako 9,8.

	JAIOTZAK		HERIOTZAK	
	1975	2012	1975	2012
EB 28	14,7	10,4	10,7	9,9
ALEMANIA	9,9	8,4	12,6	10,8
AUSTRIA	12,4	9,4	12,7	9,4
BELGIKA	12,2	11,4	12,2	9,8
BULGARIA	16,6	9,5	10,3	15,0
ZIPRE	16,3	11,8	9,8	6,6
DANIMARKA	14,2	10,4	10,1	9,4
ESLOVAKIA	20,6	10,3	9,5	9,7
ESLOVENIA	16,6	10,7	10,1	9,4
ESPAINIA	18,8	9,7	8,4	8,6
ESTONIA	14,9	10,6	11,6	11,6
FINLANDIA	13,9	11,0	9,3	9,6
FRANTZIA	14,1	12,6	10,6	8,7
KROAZIA	:	9,8	:	12,1
GREZIA	15,7	9,0	8,9	10,5
HOLANDA	13,0	10,5	8,3	8,4
HUNGARIA	18,4	9,1	12,4	13,0
IRLANDA	21,1	15,7	10,4	6,3
ITALIA	14,9	9,0	10,0	10,3
LETONIA	14,2	9,8	12,2	14,3
LITUANIA	15,7	10,2	9,5	13,7
LUXENBURGO	11,1	11,3	12,2	7,3
MALTA	18,8	9,8	9,5	8,1
POLONIA	19,0	10,0	8,7	10,0
PORTUGAL	19,8	8,5	10,8	10,2
ERRESUMA BATUA	12,4	12,8	11,8	8,9
TXEKIAR ER.	19,1	10,3	12,4	10,3
ERRUMANIA	19,6	10,0	9,3	12,7
SUEDIA	12,6	11,9	10,8	9,7
EAE	19,1	9,3	7,1	9,2

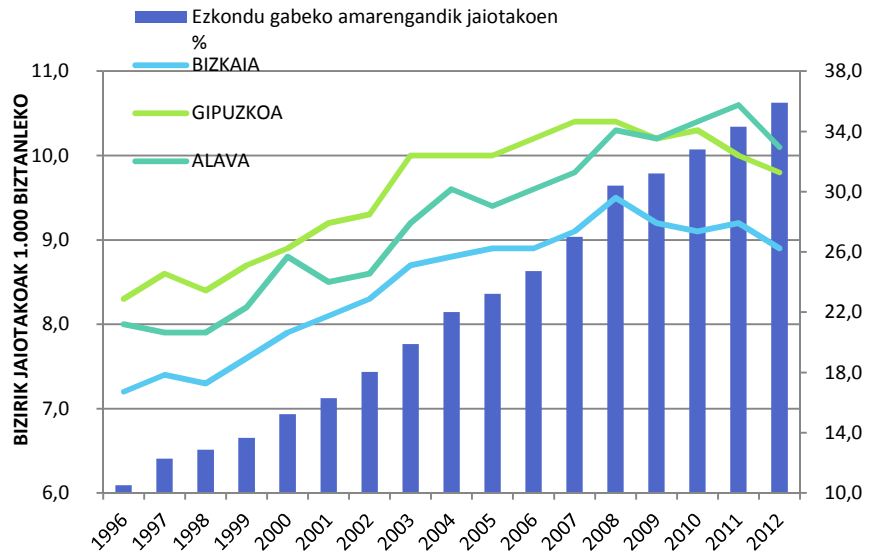
Iturria: EUROSTAT eta EUSTAT.

Horrez gain, jaiotza-tasak oso desberdinak dira amaren herritartasuna kontuan hartzen bada. 2012n bizirik jaio ziren 20.533 haurretatik 3.482k ama atzerritarra dute, alegia, jaiotakoen %17k (%16,2 2011n), herritartasun atzerritarra duten biztanleen proportzioa txikiagoa denean, dagoeneko ikusi den moduan. Horrek esan nahi du etorkinen jaiotza-tasa milako 20koa dela, bertakoaren milako 8,2koa den bitartean. Proportzio horiek azken urteotan etengabeak ari dira izaten.

Beste urte batez, azpimarratu behar da ama ezkongabeengandik jaiotakoen portzentajea gero eta handiagoa dela. 2012an ezkontzatik kanpo jaiotakoak 7.365 izan ziren, guztien % 35,9 (% 34,3 aurreko urtean). Arabak eta Bizkaiak EAE osokoa baino portzentaje altuagoak izan zituzten, % 36,7 eta % 36,2, hurrenez hurren. Gipuzkoak, aldiz, balio erlatibo txikiagoa izan zuen (%35). Egungo ehunekoa 1990ekoarekin (%7,7) alderatuz gero, ikusten da ama ezko ngabeengandik jaiotako haurren ratioa ia boskoiztu egin dela. Herrien arabera, EBko ehunekoa Bulgaria eta Esloveniako (% 57tik gora) mailen eta Kroazia (% 15,4) edo Greziako (bizirik jaiotakoaren %7,6) artean mugitzen dira. Batasuneko batez bestekoa %39,3 da, eta bertatik kanpo, nabarmentzekoa da Islandiako ratio handia. Bertan, 2012an jaiotakoaren %66,9 amak ezkongabeak izan ziren.

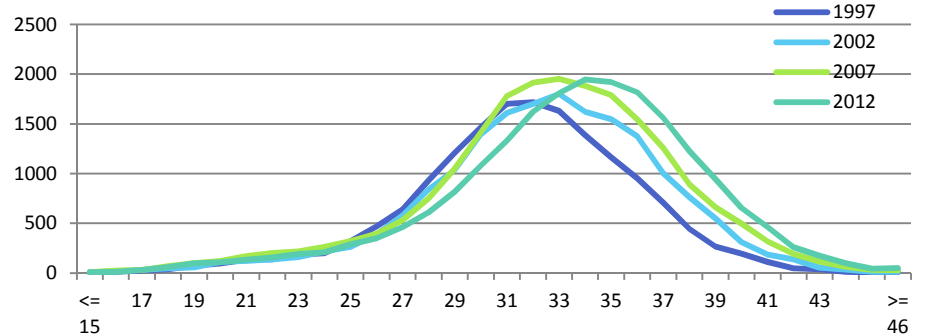
Bestalde, Eurostaten datuek 2012an erakusten dutenez, EBn 5,23 milioi jaiotza izan ziren, aurreko urtean baino 40.000 gutxiago, eta lau urtez jarraian behera egin du 2000 eta 2008 bitartean joera positiboa izan ondoren. Jaiotza-tasarik handienak Irlandan eta Erresuma Batuan daude (milako 15,7 eta 12,8, hurrenez hurren). Txikiak, berriz, Alemanian eta (milako 8,4) eta bigarren tokian Portugalen (milako 8,5). Espainian milako 9,7koa da.

JAIOTZA TASEN BILAKAERA, LURRALDEEN ETA EZKONDU GABEKO AMARENGANDIK JAIOTAKO PORTZENTAJEEN ARABERA. EAE

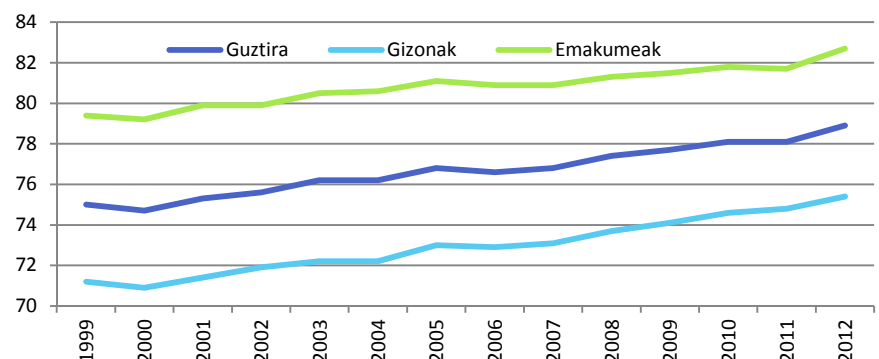
Iturria.- EUSTATen datuen landutakoa. ENAC

JAIOTZEN BILAKAERA, AMAREN ADINAREN ARABERA. EAE

Iturria.- EUSTAT. Jaiotzen estatistika.

EAE n HILDAKO PERTSONEN BATEZ BESTEKO ADINAREN BILAKAERA, SEXUAREN ARABERA

Iturria.- EUSTAT Heriotzen estatistika

Azken urteetan jaiotza-tasa jaisteari mesede egin dion faktoreetako bat, jakina den bezala, amatasuna pixkanaka atzeratu izana da. 2012an joera bera egon da, eta haurrak izan zituzten emakumeen %80,5ek 30 urte edo gehiago zituzten. Talderik jendetsuena 30 eta 34 urte bitarteko emakumeena da, eta jaiotza guztien %38,5 hartzen du. Halaber, 35 urtetik gorako amek izandako haurren jaiotza kopuruak (%42) handitzen jarraitzen du, eta 25 eta 29 urte arteko taldea (%13,8) nabarmen gaintzen du. Espainiar nazionalitateko amen batez besteko adina 33,8 urtekoa izan zen. Ama atzerritarrena, berriz, 29,6 urtekoa. Bestalde, 25 urtetik beherako amen 2011ko pisuari eusten zaio, guztizkoaren %5,7 (%6,1 2010ean).

Heriotzei dagokienez, 2012an EAEn 20.281 lagun zendu ziren, aurreko urtean baino % 3,2 gutxiago; haietatik, % 51,8 gizonak eta % 48,2, aldez, emakumeak. 2012an zendutakoen %30,5 tumoreengatik hil ziren. Haien atzean, zirkulazio sistemaren gaitzak datoz, % 28, eta hirugarren tokian, urrunago, arnas eritasunak, hots, % 9,4.³

Europar Batasuneko datuei dagokienez, 2003an lortu zen mailarik altuena, ia 5 milioi zentze; hori milako 10,5eko tasa gordina da, EAEn urte horretan 9,2koa izan zen bitartean. Jaisteko ageriko joeren barruan EBko heriotzen kopuruek urtero gorabehera handiak izaten dituzte, hortaz, urte batzuk itxaron beharko dira joera hori baieztatzeko. 2012ko datuen arabera, 5 milioi pertsona hil ziren, aurreko lau urtean baino 100.000 gehiago (milako 9,9), eta, beraz, hazkunde begetatiboa edo berezkoa (jaiotzak ken heriotzak) 178.000 lagun ingurukoa izan zen Batasunean.

Halaber, EUSTATEN Heriotzen Estatistikak hauxe agertu du: 2012an hildakoen batez besteko adina 78,9 urte zen EAEn, 75,4 gizonezkoena eta 82,7 emakumezkoena, bizitza-luzeagoa izaten baitute. Hala, azken hamarkadan gure autonomian bizi-esperantza gizonentzat 3,5 urte handitu da eta emakumeentzat, berriz, 2,8.

Ildo horretan, jaiotzean dagoen bizi-esperantzari buruzkoa da adierazle demografiko nagusienetako bat⁴. EUSTATEk berriki eginiko estatistika batean azpimarratu du adierazle horrek 2000 eta 2011 artean izan duen hazkunde nabarmena, zeren eta euskal populazioaren jaiotzeko bizi-esperantza 76,4 urtekoa baitzen 2000an gizonezkoentzat eta 83,7 urtekoa emakumezkoentzat. 2011n, berriz, 79,4 eta 86,1 urtekoak dira, hurrenez hurren. EBko kopururik handienenen artean daude. Espainian datu hauek ziren 2011n: 79,4 urte gizonezkoentzat eta 85,4 emakumezkoentzat.

BIZI-ESPERANTZA JAIOTZEAN EUROAPAN				
	GIZONAK		EMAKUMEAK	
	2000	2011	2000	2011
FRANTZIA	75,3	78,7	83,0	85,7
ESPAINIA	75,8	79,4	82,9	85,4
ITALIA	76,9	80,1	82,8	85,3
PORTUGAL	73,2	77,6	80,2	84,0
AUSTRIA	75,2	78,3	81,2	83,9
SUEDIA	77,4	79,9	82,0	83,8
FINLANDIA	74,2	77,3	81,2	83,8
LUXENBURGO	74,6	78,5	81,3	83,6
ESLOVENIA	72,2	76,8	79,9	83,3
BELGIKA	74,6	77,8	81,0	83,2
ALEMANIA	75,1	78,4	81,2	83,2
HOLANDA	75,6	79,4	80,7	83,1
GREZIA	75,5	78,5	80,6	83,1
ERRESUMA BATUA	75,5	79,1	80,3	83,1
ZIPRE	75,4	79,3	80,1	83,1
MALTA	76,2	78,6	80,3	82,9
IRLANDA	74,0	78,3	79,2	82,8
DANIMARKA	74,5	77,8	79,2	81,9
ESTONIA	65,2	71,2	76,2	81,3
TXEKIAR E.	71,7	74,8	78,5	81,1
POLONIA	69,6	72,6	78,0	81,1
ESLOVAKIA	69,2	72,3	77,5	79,8
LITUANIA	66,8	68,1	77,5	79,3
LETONIA	:	68,6	:	78,8
HUNGARIA	67,5	71,2	76,2	78,7
ERRUMANIA	67,7	71,0	74,8	78,2
BULGARIA	68,4	70,7	75,0	77,8
EAE	76,4	79,3	83,7	86,1

Iturria: EUROSTAT eta EUSTAT.

Europar Batasuneko datuei dagokienez, 2003an lortu zen mailarik altuena, ia 5 milioi zentze; hori milako 10,5eko tasa gordina da, EAEn urte horretan 9,2koa izan zen bitartean. Jaisteko ageriko joeren barruan EBko heriotzen kopuruek urtero gorabehera handiak izaten dituzte, hortaz, urte batzuk itxaron beharko dira joera hori baieztatzeko. 2012ko datuen arabera, 5 milioi pertsona hil ziren, aurreko lau urtean baino 100.000 gehiago (milako 9,9), eta, beraz, hazkunde begetatiboa edo berezkoa (jaiotzak ken heriotzak) 178.000 lagun ingurukoa izan zen Batasunean.

Halaber, EUSTATEN Heriotzen Estatistikak hauxe agertu du: 2012an hildakoen batez besteko adina 78,9 urte zen EAEn, 75,4 gizonezkoena eta 82,7 emakumezkoena, bizitza-luzeagoa izaten baitute. Hala, azken hamarkadan gure autonomian bizi-esperantza gizonentzat 3,5 urte handitu da eta emakumeentzat, berriz, 2,8.

Ildo horretan, jaiotzean dagoen bizi-esperantzari buruzkoa da adierazle demografiko nagusienetako bat⁴. EUSTATEk berriki eginiko estatistika batean azpimarratu du adierazle horrek 2000 eta 2011 artean izan duen hazkunde nabarmena, zeren eta euskal populazioaren jaiotzeko bizi-esperantza 76,4 urtekoa baitzen 2000an gizonezkoentzat eta 83,7 urtekoa emakumezkoentzat. 2011n, berriz, 79,4 eta 86,1 urtekoak dira, hurrenez hurren. EBko kopururik handienenen artean daude. Espainian datu hauek ziren 2011n: 79,4 urte gizonezkoentzat eta 85,4 emakumezkoentzat.

Europar Batasuneko datuei dagokienez, 2003an lortu zen mailarik altuena, ia 5 milioi zentze; hori milako 10,5eko tasa gordina da, EAEn urte horretan 9,2koa izan zen bitartean. Jaisteko ageriko joeren barruan EBko heriotzen kopuruek urtero gorabehera handiak izaten dituzte, hortaz, urte batzuk itxaron beharko dira joera hori baieztatzeko. 2012ko datuen arabera, 5 milioi pertsona hil ziren, aurreko lau urtean baino 100.000 gehiago (milako 9,9), eta, beraz, hazkunde begetatiboa edo berezkoa (jaiotzak ken heriotzak) 178.000 lagun ingurukoa izan zen Batasunean.

³ Memoria honetako "Osasuna eta osasun sistema"ri buruzko III.3 kapituluaren zehazki aztertzen dira euskal populazioaren heriotzaren kausak.

⁴ Jaiotzeko bizi-esperantza da urte berean jaiotako pertsonen taldeak bizi izango lituzkeen urtearen batez besteko zenbatespena, heriotza aldatu gabe egongo balitz betiere. Informazio gehiago nahi izanez gero, jo "Osasuna eta osasun sistema" kapitulura.

b) Migrazio mugimenduak

EUSTATen 2012ari buruzko “Migrazio mugimenduen estatistikak” 9.949 laguneko hazkundera zenbatu du gure erkidegoan urte horretan (aurreko urtean baino %34 gutxiago), eta hamahiru urtez jarraian migrazio-saldo positiboa izan da. Lurrealdeko, Bizkaia, 4,867 lagun irabazita, migrazio-saldorik handiena dauka zenbaki absolutuetan, %42 igo da 2011ren aldean. Bestalde, Arabak 1.773 lagun irabazi ditu (-%52, 2011ko saldoarekiko) eta Gipuzkoak 3.309 (+%12, igo den bakarra).

EAEren eta gainerako autonomia erkidegoen arteko mugimenduei dagokienez, 5.266 laguneko saldo positiboa eman du 2012. urteak, hots, immigrazio gehiago izan ziren emigrazioak baino, eta lehen aldia da Eustatek estatistika hori egiten duenetik saldo hori atzerriko herrialdeetako baino handiagoa dena; +4.683koa izan zen (EAEra atzeritik iristen diren eta beste herrialde batzuetara doazen pertsonen arteko saldoa %46 jaisi baita 2011ren aldean).

Europar Batasun osoko joerei buruz EUROSTATen datuek zera agertzen dute: 90eko hamarkadan nahiko jaisiera handiko aldiaren ondoren, EBn nazioarteko migrazio-mugimenduen saldo positiboa 2003an bi milioi pertsona gehiagoren bidez hazi zen, finkatutako datuen arabera. Bestalde, 2012an migrazio-saldoa mantendu egin da 2011rekin alderatuz gero (0,89 milioi lagun, 0,93 milioi aurreko urtean); migrazio tasa gordina milako 1,7koa izan da 28-Ebrako eta milako 2koa eurogunerako. Saldo positibo horren %86 bi herriri dagokie: Italia eta Alemania. Bestalde, Batasuneko bederatzi herri (Bulgaria, Estonia, Irlanda, Grezia, Espainia, Kroazia, Zipre, Letonia, Lituania, Polonia eta Portugal) migrazio saldo negatiboak dauzkate.

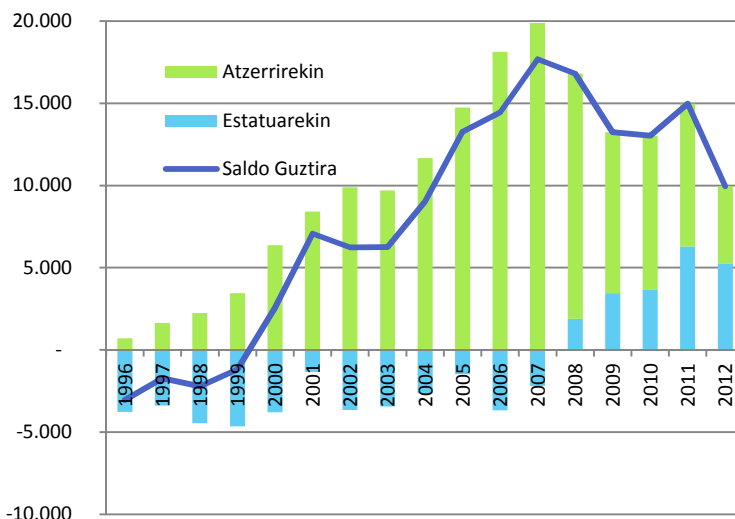
Bestalde, 2012an, 194.969 lagunek, aurreko urtean baino %2 gutxiagok, bizileku aldaketaren bat egin zuten EAEn (EAEko biztanleen %8,9); mugikortasun horren %49,3 udal beraren barruan izan zen. Gainontzekoetatik, 48.608 mugimendu kanpoko immigrazio lirateke (jatorria erkidegotik kanpo eta helmuga EAE) eta 20.160 kanpoko emigrazio (jatorria EAE eta helmuga handik kanpo, haietatik 4.274ren helmuga atzerrian; azken horietan, %6ko hazkunde izan da 2011rekiko).

Gure Erkidego barruko migrazio gehienak orain ere lurralde berekoak dira, baina eragin txikiagoa dute Araban. Hala, Bizkaiko toki batera mugitzen direnen %93,2 Bizkaitik bertatik joaten da, Gipuzkoako udalerriren batera migratzen direnen %88k Gipuzkoan bertan egiten du eta Arabako tokiren batera mugitzen direnen %64,4k Arabatik bertatik egiten du. Azken horretan, Bizkaiko lurraldekoak dira helmugako 4 mugimenduetatik 1.

MIGRAZIO-SALDOEN BILAKAERA EAE-N						
	ATZERRI AREKIN	ESTATUKO GAINERAKO LURRALDEEKIN	GUZTIZKO / KANPOKO MIGRAZIO-SALDOA*			
			EAE	ARABA	BIZKAIA	GIPIZKOA
2006	18.134	-3.676	14.458	3.271	8.021	3.166
2007	19.884	-2.192	17.692	4.224	9.209	4.259
2008	14.903	1.898	16.801	4.207	8.773	3.821
2009	9.802	3.452	13.254	3.670	7.394	2.190
2010	9.342	3.686	13.028	3.902	6.562	2.564
2011	8.689	6.297	14.986	3.704	8.333	2.949
2012	4.683	5.266	9.949	1.773	4.867	3.309

(*): Estatuarekiko eta atzerriko herrialdeekiko migrazio-saldoarekin batuketa.
Iturria: EUSTAT. “Migrazio Mugimenduen Estatistika”.

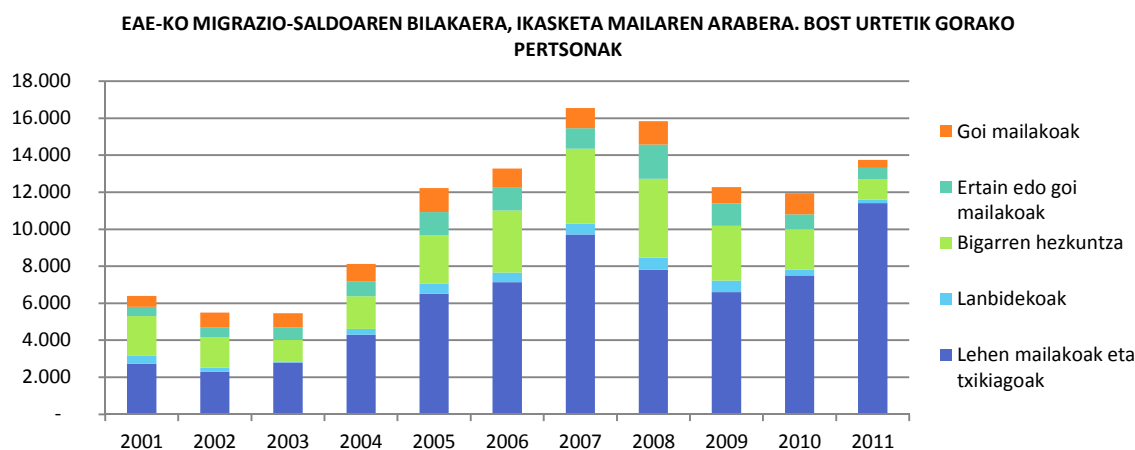
EAE-KO MIGRAZIO-FLUXUEN BILAKAERA

Iturria.- EUSTAT. Migrazio-mugimenduen estatistika

Kanpoko edo erkidegotik kanpoko mugikortasun geografikoari dagokionez, 2012an EAEko mila biztanleko 23ri eragin die (Arabian milako 26,9, Bizkaian milako 23,1 eta Gipuzkoan milako 21,1); tasa horiek nahiko txikiak dira gainontzeko autonomia erkidegoekin erkatuz gero, haietan, batez beste, mila biztanleko 37 mugitzen baitira. Extremadura izan ezik, estatuko gainontzeko autonomia erkidegoek biztanle gehiago ematen diote EAERI bertatik jaso baino; EAEko emigranteentzako erakarpen poloak, ordea, honako erkidegoak dira, ordenan: Madril, Gaztela eta Leon, Kantabria, Katalunia, Nafarroa eta Andaluzia. Sei erkidego horien artean EAE uzten duten pertsonen %63 jasotzen dute.

Atzerritarren emigrazioak, berriz, 2012an 14.883 lagunena izan ziren, 2011n baino 5.890 gutxiago (%-29). Horietatik 7.300 beste erkidego batzuetakoak dira, eta 7.583 zuzenean datoz atzerritik (2011n baino %32 gutxiago). Atzerritarren emigrazioan, bestalde, 6.349 pertsonak ziren 2012an, 2011n baino 476 gehiago.

Iturria.- EUSTATEN datuekin landutakoa. Migrazio-mugimenduen estatistika

Titulazioari dagokionez, EAERen migrazio-saldoa positiboa da ikasketa-maila guztietarako (hau da, kontuan hartutako edozein ikasketa-mailatarako, gure Erkidegora etorritako immigrante gehiago erregistratzen dira aldi horretan bertan emigratzen duten pertsonak baino). Gainera, titulu maila apalenetakoak (lehen mailako ikasketak edo behegokoak) dira immigrazioen %80 eta emigrazioen %78; goi-mailako tituluetan, ordea, emigrazioen %9 eta immigrazioen %10 eman ziren. Hala, gure erkidegora 2011. urtean heldu ziren 5 urtetik gorako 33.868 pertsonatik (eskuragarri dagoen azken datua) %8,9k erdi- edo goi-mailako ikasketak edo goi-mailako ikasketak zituzten. Emigratu zuten pertsonen kasuan, 5 urtetik gorako 20.125 pertsonak aipatu ikasketak. Hortaz, ikasketa maila altuenetan 1.047ko migrazio-saldo positiboa erregistratzen da (-%46 2010arekin alderatuta). Saldo hori, gainera, positiboa da etenik gabe 1997. urtetik.

Goi mailako ikasketak dituzten pertsonen arteko saldo positibo horren arrazoa izan daiteke unibertsitateko tituludunak EAETik irten izana, trebakuntza maila handia daukaten immigranteak heldzearekin konparatzen ari garela. Izan ere, immigrante horien titulazioak homologatuta ez daudenez, ezin dituzte erabili lan-merkatuan sartzeko (gogoratu behar da Inkesta horren informazioa Udal Erroldatik ateratzen dela, eta errolda horretan erregistratzen den ikasketa-maila inskribatutako pertsonak deklaritzen duena dela, egiaztagiririk aurkeztu behar izan gabe).

Gainera, EUSTATEN datuek erakusten duten fenomeno bat da goi mailako hezkuntza daukaten gazteek gaur egungo krisiaren ondorioz eta gure Erkidegotik kanpo –gehienetan beste herri batzuetara– lan-aukeren bila emigratzea. Azken lau urteetan, hau da, 2008-2011 aldian, erdi-goi mailako eta goi mailako titulazioak zeuzkaten 12.144 pertsonak emigratu zuten EAETik kanpo (haien artean 1.969k azken urtean), aldi horretan gure erkidegotik joan ziren 5 urtetik gorako pertsonen %15ek.

Hala ere, grafikoan ikusten denez, EUSTATEN inkestak era berean erakusten du gure erkidegotik joaten diren goi mailako tituludunen kopururik handiena 2006an izan zela (3.373). Gerora, aldi labur batean gora egin zuen 2008an, baina orduz geroztik eta 2011ra arte (eskuragarri dagoen azken datua) jaitsi da. Horrek zera erakusten du: krisi garaian

(2008tik aurrera), kanpoaldera joan diren goi mailako tituludunen fluxua (behintzat errolda-lekua aldatu dutenenena) beherakorra da.

Azkenik, Migrazio Mugimenduen Inkestak agerian utzi duenez, ezberdina da immigranteen eta emigranteen batez besteko adina (32,8 eta 35,1 urte hurrenez hurren), eta migrazio-saldo positiboa da adin-talde guztientzat.

c) Ezkontzak.

“Ezkontzen Estatistikak”, Jaiotzenak eta Heriotzenak bezala, Biztanleriaren Mugimendu Naturala osatzen du. Estatistika aspaldikoa izanik, garai horretan eman diren aldaketa demografikoak hobeto ezagutzea ahalbidetzen du. Elizako agiritegiei esker Estatuak 1861etik aurrerako informazioa lortu du.

EUSTATen datuek diotenez, 2012n EAEn 8.293 ezkontza izan ziren, 2010ean baino %5,1 gutxiago. Haien artetik 8.145 sexu diferenteko pertsonen artean izan ziren eta 148 sexu bereko pertsonen artean. Ezkontzeko eskubideari dagokionez Kode Zibila aldatzen duen uztailaren 1eko 13/2005 estatu Legearen onarpenaren hurrengo urteetan sexu bereko ezkontzek izan duten bilakaeraren eskema honela laburbil daiteke: abiatze txikia 2005ean (legea urte horren erdialdean onartu zen), eklosioa 2006an, jaitsiera 2007an eta egonkortzea 2008tik gaur arte.

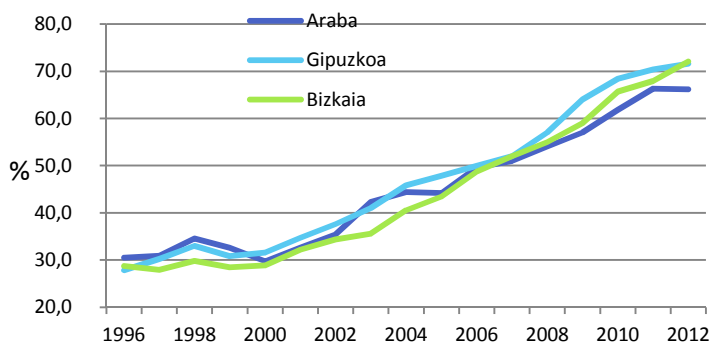
Bestalde, nabarmentzekoa da ezkontza zibilen kopuruan izandako igoera nabarmena azken urteetan; izan ere, 1990ean %23tik %70,1era igaro da 2012an. Estatuko gainerako erkidegoei dagokionez, bosgarren tokia zuen EAEk 2011n (eskuragarri dugun azken datua), Melillaren, Kataluniaren eta bi artxipelagoen atzetik.

Guztira, EAEn 2012an 5.707 elkartze zibil egon dira, 2.419 ezkontza katolikoaren eta beste erlijio batzuetako 19en aurrean. Lurralde Historiko bakoitzeko, Bizkaian egin ziren ezkontza zibil gehien (% 72,1), ondoren Gipuzkoa (% 71,6) eta Araban (% 66,2).

Gainera, nabarmentzekoa da ezkontzeko adina atzeratzeko joerak dirauela. Izan ere, erreferentziatzko urtean, ezkondu ziren gizonezko ezkongabeen batez besteko adina 34,8 urte zen, eta emakumezkoena, berriz, 32,9. Azken 25 urteetan, 1987tik, senarren batez besteko adinak gora egin du 7,1 urte, eta emazteenak 7,5.

EAEko ezkontzen tasa 3,5ekoa da 1.000 biztanleko 2012an, Estatukoaren antzeko ratioa, baina Europar Batasuneko baino txikiagoa; izan ere, milako 4,4koa zen 2010ean. Hona hemen ezkontza tasa handiena duten Europako herrialdeak, 2012rako

EAE-KO EZKONTZA ZIBILEN PORTZENTAJEAREN BILAKAERA

Iturria.- EUSTATen datuekin landutakoa. Ezkontzen estatistika

EUROPAR BATASUNeko EZKONTZAK. ADIERAZLEAK 1.000 BIZTANLEKO.				
	EZKONTZAK		DIBORTZIOAK	
	2011	2012	2011	2012
EB-27	4,4*	:	1,9**	:
ALEMANIA	4,6	4,7	2,3	:
AUSTRIA	4,3	4,6	2,1	2,0
BELGIKA	4,1	3,6	2,9	2,5
BULGARIA	2,9	2,9	1,4	1,6
ZIPRE	7,3	:	2,3	:
DANIMARKA	4,9	5,1	2,6	2,8
ESLOVAKIA	4,7	4,8	2,1	2,0
ESLOVENIA	3,2	3,4	1,1	1,2
ESPAINIA	3,4	3,5	2,2	2,4
ESTONIA	4,1	4,6	2,3	2,4
FINLANDIA	5,3	5,3	2,5	2,4
FRANTZIA	3,6	3,7	2,0	:
GREZIA	4,9	:	1,2**	:
KROAZIA	4,6	:	1,3	:
HOLANDA	4,3	4,7	2,0	2,0
HUNGARIA	3,6	3,6	2,3	2,2
IRLANDA	4,3	:	0,7	:
ITALIA	3,4	:	0,9*	:
LETONIA	5,2	5,5	4,0	3,6
LITUANIA	6,3	6,9	3,4	3,5
LUXENBURGO	3,3	3,4	2,1*	:
MALTA	6,1	:	0,1	:
POLONIA	5,4	5,3	1,7	1,7
PORTUGAL	3,4	:	2,5	:
ER. BATUA	4,5*	:	2,1	:
TXEKIAR ER.	4,3	4,3	2,7	2,5
ERRUMANIA	4,9	5,1	1,7	1,5
SUEDIA	5,0	5,3	2,5	2,5
EAE	3,7	3,5	1,9	1,9

Iturriak: EUROSTAT, EUSTAT eta INE.

*2010eko datua.

**2009ko datua.

behin-behineko datuekin: 2012, Lituania (6,9) eta Letonia (5,5). Ratorik txikienekoak, berriz, hauexek: Bulgaria (2,9) ezkontza 1.000 biztanleko) eta Eslovenia eta Luxenburgo (bietan 3,4koa 1.000 biztanleko).

Bestalde, Eustaten “Demografiari buruzko inkesta” dela-eta, ezkontzen bilakaera ikus dezakegu ondoz ondoko belaunaldien artean. Hala, 2011ko datuek erakusten dute gizonezkoen artean behin betiko ezkongabeen portzentajerik txikiena (ezkongabeen %5, 50 urte betetzean) 1926 eta 1930 bitartean jaiotakoen artean izan zela; emakumezkoetan, berriz, gerra zibileko urteetan jaiotako belaunaldien artean.

Harrezkero, gora egin du portzentajeak, eta 50 urteko ezkongabeen %25era iritsi da eta %17ra emakumeen artean, ezkontzen historia bete dela esan daitekeen azken belaunaldietan, 1996 eta 1970 bitartean jaiotakoak.

Horrek ez du esan nahi neurri berean jaitsei denik bikoteen kopurua, zeren eta 1966 eta 1970 bitartean jaiotakoak ziren eta bikotekidearekin bizi diren belaunaldien artean, izatezko ezkontzetan bizi baita %12. 20 urte lehenago jaiotakoak artean, berriz, %1,5era ere ez zen iristen. Nabarmentzekoa da ere estatistika eragiketa horren arabera nahikoa baxua dela izatezko bikoteen ugalkortasun tasa; izan ere, 2011n horien %48k baino ez zuen seme-alabarik.

Gizonezkoak ezkontzeko batez besteko adinak gora egin du gerra zibilean jaiotako belaunaldietatik, 29,2 urte, eta 30,5, berriz, 1966 eta 1970 bitartean jaiotakoak artean. Hala ere, batez besteko adin horiek baziren 1936 baino lehen jaiotako belaunaldietan.

Emakumeak ezkontzeko batez besteko adinak mailarik altuena izan du, noiz-eta aurreko belaunaldietako emakumeak ezkontzeko batez besteko adina 26,6 urtetik beherakoa zenean.

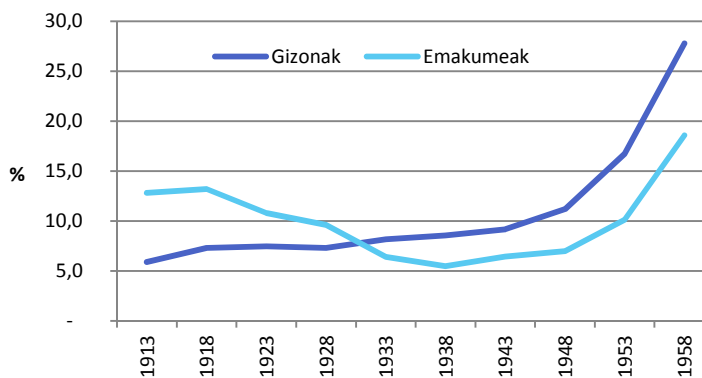
Azkenik, INEren⁵ “Baliogabetzeen, banantzeen eta dibortzioen estatistikak” jaitiera erakusten du dibortzioen eta banantzeen kopuruan, gure Erkidegoan nahiz Estatuan. Zehazki, guztira 3.869 dibortzio eta 242 banantze izan ziren EAEn 2012an. Baliogabetzeen urteko kopurua 5 ingurukoa zen batez beste informazioa dugunetik, eta 7 izango da 2012an.

**AUTONOMIA ERKIDEGO BAKOITZEKO FENOMENO DEMOGRAFIKOAK.
1.000 BIZTANLEKAKO TASA.**

	JAIOTZAK	HERIOTZAK	EZKONTZAK	EZKONTZA DESEG.
ANDALUZIA	10,30	8,15	3,53	2,4
ARAGOI	8,94	10,24	3,52	1,9
ASTURIAS	7,12	12,28	3,75	2,5
BALEARRAK	9,96	7,31	3,65	2,6
KANARIAR U.	8,22	6,73	2,82	2,9
KANTABRIA	8,57	9,83	3,97	2,5
GAZT. ETA LEON	7,54	11,18	3,25	1,7
GAZT.-MANTXA	9,71	9,07	3,57	2,0
KATALUNIA	10,33	8,40	3,65	2,7
VALENTZIAKO E.	9,52	8,46	3,46	2,6
EXTREMADURA	8,55	10,30	3,35	1,8
GALIZIA	7,63	11,16	3,44	2,2
MADRIL	10,80	6,66	3,92	2,4
MURTZIA	11,42	7,31	3,39	2,3
NAFARROA	10,53	8,41	3,54	2,0
EAE	9,42	9,30	3,70	1,9
ERRIOXA	9,96	9,44	3,54	2,0
CEUTA	13,40	5,78	4,86	2,6
MELILLA	18,34	5,70	4,61	2,4
OROTARA	9,69	8,58	3,56	2,4

Iturria: INE.

EAEKO MIGRAZIO-SALDOAREN BILAKAERA, IKASKETA MAILAREN ARABERA. BOST URTETIK GORAKO PERTSONAK

Iturria.- EUSTATen datuekin landutakoa. Migrazio mugimenduen estatistika 2011

⁵ “Baliogabetzeen, banantzeen eta dibortzioen estatistika” egiteko, Lehen Instantsiako, Instrukzioko eta Emakumearenganako Indarkeriaren epaitegiek emandako informazioa erabiltzen da, ezkontzak desegiteko prozesuen gainekoa.

Gutzira, erreferentziako urtean 4.118 ezkontza desegin ziren, 2011n baino %5,6 gutxiago, hots, 1,9 desegite mila biztanleko. Estatuko batez bestekoa, berriz, 2,4 da milako. Desegite tasarik handiena izan duten autonomia erkidegoak Kanariar Uharteak (2,9 milako) eta Katalunia (2,7 milako) dira. Haustura tasarik txikienak, berriz, Gaztela eta Leonen eta Extremaduran daude (1,7 eta 1,8 desegite mila biztanleko, hurrenez hurren).

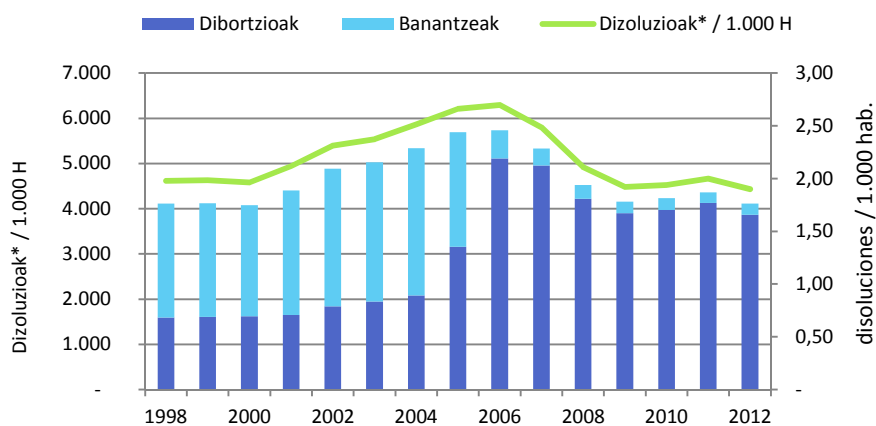
Nazioarteko konparazioa eginez, dibortzioen tasa gordina azken urteetan milako biaren ingurukoa da Europar Batasunean, baina maila ezberdinak daude: 0,1 milako Maltan (dibortzioa 2011ko maiatzean legeztatu zen) eta 0,7 milako Irlandan, 3,5 milako Lituanian eta 3,6 milako Letonian.

2006tik aldaketa antzematen da desegite horien osieran Estatuan oro har, eta nabarmen gure Erkidegoan. Izan ere, dibortzioen kopurua handitu eta banantzeena, berriz, jaitsi egin da, Kode Zibila eta Auziperatze Zibila banantzeen eta dibortzioen arloan aldatu dituen uztailaren 8ko 15/2005 Estatuko Legearen ondorioz. Arau horri esker, aurretik banandu barik lor daiteke dibortzioa. Autonomia erkidegoen arteko konparazioaren bidez, agerian uzten da lege aldaketa baino lehen nahiz ondoren EAEk erdiko posizioa duela dibortzioen rankinean: laugarren erkidegoa da dibortzio gutxien kopuruan, 2012. urtean.

EAEn banantzen edo dibortziatzen diren pertsonen profilari dagokienez, INEren datuek erakusten dutenez, gehienek 40-49 urte dituzte, baina ohikoa da emakumeak gazteagoak izatea (batez besteko adina 42,2 urte) gizonezkoak baino (44,8 urte batez beste ezkontza desegitean). Gainera, desegindako ezkontzen batez besteko iraupena 15,5 urtekoa da, eta kasuen %57,5ean seme-alabak dituzten ezkontideek, %47,9 adingabeak.

Azkenik, 2012an desegin ziren ezkontzen %66,2 elkarren arteko adostasunez erabaki ziren, eta prozeduren batez besteko iraupena 5,1 hilabetekoa izan da.

EAEN DESEGINDAKO EZKONTZAK. BANANTZEEN ETA DIBORTZIOEN BILAKAERA

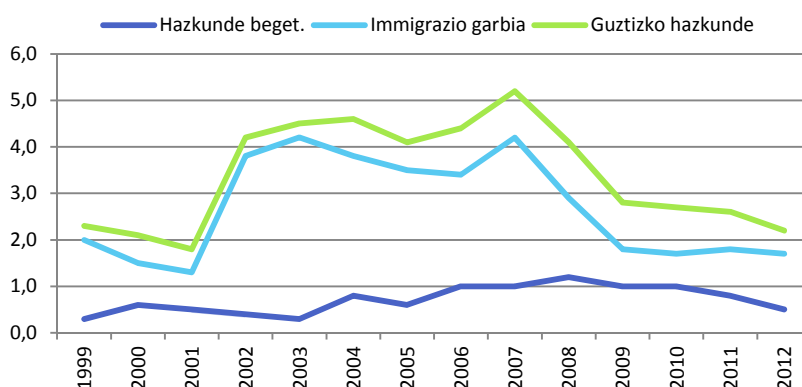

Iturria: INE. Baliogabetzeen, dibortzioen eta banantzeen inkesta. Gutzizko desegiteen barruan, elizakoak ere sartzen dira.

1.1.3. Immigrazioa EAEn

Nazioarteko migrazioak nazioarteko agenda politikoen gai erabakigarrietakoa izatera pasatu dira epe laburrean. Gizartearen eta ekonomia orokorraren gaur egungo garaiaren ezaugarrietako bat dira. 1850-1910 aldian mundu osoan lehenengo migrazio-garaia bizi bazen ere, XX. mendeko 90eko hamarkadatik Bigarren Mundu Gerraren ondoren hasi zen migrazio-aldi handiaren bigarren fasean gaude.

EBKO HAZKUNDE DEMOGRAFIKOAREN BILAKAERA OSAGAIAK. 1.000 BIZTANLEKO RATIOAK

Iturria: EUROSTAT.

Europar Batasuneko biztanleria asko hazi da azken urteetan, batez ere immigrazioagatik, 2012an haren ratio gordina berezko hazkunde tasarena (jaiotzak ken heriotzak) halako bi izan baitzen: Milako 1,7 migrazio-saldorako eta milako 0,5 naturalerako. Hortaz, migrazio-mugimenduek Europar Batasuneko herrialdeetako biztanleen dinamikan oinarritzko zeregina dute.

2012ko urtarrilean, guztira 34,3 milioi atzerritar bizi ziren 27-EBn, populazioaren %6,9. Horietako gehienak, 20,7 milioi, erkidegokoak ez diren herrialdekoak ziren, gainontzeko 13,6 milioiak EBko beste herrialde batekoak ziren bitartean. Baina, gainera, herrialde atzerritarretan jaiotako pertsonen zifra aintzat hartzen badugu (herritartasun atzerritarrekoak eta egoitza-herrialdean nazionalizatutako atzerritarrak), zifra 50,2 milioi pertsonetara heltzen da, Europar Batasuneko biztanleria guztiaren % 10.

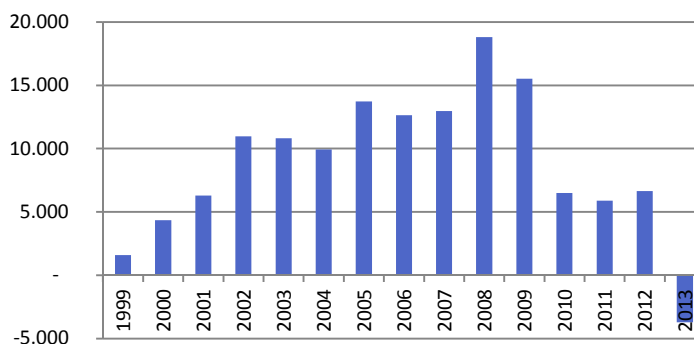
EUROSTATEko datuen arabera, EBn bizi diren atzerritarren %77 baino gehiago Alemanian, Espainian, Erresuma Batuan, Frantzian eta Italian bizi dira. EBko populazioaren %63 dute bost herrialde horiek.

Immigrazioaren tipologia asko aldatzen da herrien arabera. Familiarekin berriz elkartzea Austrian, Frantzian edo Suedian immigrazioarako arrazoi nabaria da. Aldiz, Irlanda, Espainia, Portugal edo Erresuma Batua bezalako herrialdeetan laneko immigrazioaren ehuneko handia dute. Espainian erregularizazio handiak egin ziren, eta Frantzian, Alemanian eta Holandan, aldiz, erregularizazio mugatuak egin ziren etorkin talde zehatzentzat.

Hirugarren nazioetako talderik ugariak hauexek dira EBn 2012an: Turkia (2,3 milioi, EBn bizi diren atzerritarren %7) eta Maroko (1,9 milioi, guztizkoaren %5,6). Dena den, atzerrian jaiotako estatu kideetako -adibidez, Frantzia, Suedia, Holanda eta Erresuma Batua- herritar kopurua hirugarren herrialdeetako nazionalena baino handiagoa da, etorkin askok harrera-herrialdeko herritartasuna eskuratu baitute.

E AEn ere fenomeno hori gertatu da, eta kultura-aniztasunaren aldetik hazten ari da, biztanle-talde berriak geroz eta gehiago gehitzen ari baitira aspaldian. Hurbileko gizarteetako mailak oraindik gairatu ez badira ere, EAEko atzerritarren immigrazioa nabarmen hazi da azken urteetan. Horrek lurraldeetan erabat banatutako aniztasun-egoera eratu du. Berez, epe laburrean gertatutako immigrazio jendetsuak ekonomiarena eta gizartearen epe luzerako joerak aldatu ditu, biztanleen zahartzeko joera geldituz eta belaunaldien berriztatzea erraztuz, baita gizartearen jokaera berriak gehituz.

EAE-KO ATZERRITARREN POPULAZIOAREN URTE ARTEKO HAZKUNDE ABSOLUTUA. 1998-2013

Iturria.- IKUSPEGI, INEren datuekin landutakoa

EINek, 2007ko datuekin, 2008an lehen aldiz argitaratu zuen "Encuesta Nacional de Inmigración" delakoak agertu zuenez, EAEn bizi diren etorkinak gure erkidegora, batez ere, lan hobearen bila (% 42,9), familia arrazoiengatik (elkarretaratzea) (% 32,1), bizi kalitatea hobetzeko (% 23,9) eta lan faltagatik (% 21,8) etorri zirela, erantzun bat baino gehiago eman dezaketela. Hortaz, migrazio-fenomeno bat da, batez ere, ekonomikoa.

a) Bilakaera demografikoa

Udal Erroldaren datuen arabera, lehen aldiz jaitsi da EAEn bizi diren atzerritarren kopurua migrazioa hasi zenetik, hazkunde ekonomikoarekin batera hasi zenetik; izan ere, hazkunde ekonomikoaren azken etapan gertatu da jaitsiera, 2013an egungo krisiaren ondorioak finkatu izanaren ondorioz.

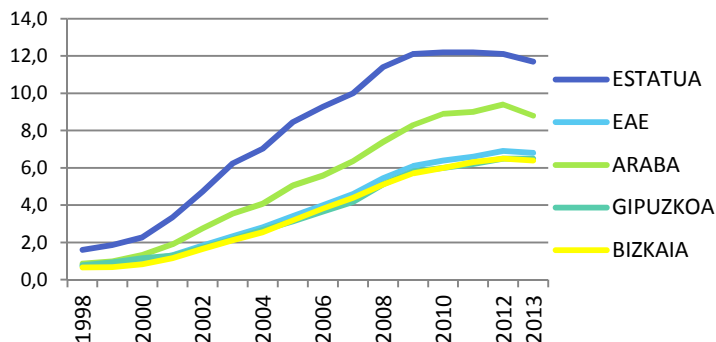
2005 eta 2012 bitartean, bikoiztu egin zen EAEn erroldaturiko atzerritarren kopurua, eta urteko igoerarik handiena 2008an izan zen: ia 19.000 atzerritar gehiago zeuden erroldatuta. 2013ko urtarrilaren 1ean, 148.165 zenbatu ditu Udal Erroldak, aurreko urtean baino %2,5 gutxiago (2013ko behin-behineko eta 2012rako behin betiko datuekin). Guztizko populazioan duen pisuan islatzen da etorkinen jaitsiera hori: 2013an %6,8koa da (aurreko urtean baino hamarren bat gutxiago), eta Estatuan, berriz, %11,7koa. Hortaz, Estatuan handiagoa izan da jaitsiera; izan ere, 4 hamarren gutxiago ditu, %3,8.

Bizkaian bizi dira atzerritar gehienak (73.380), 2012an baino %2,9 gutxiago, eta ondoren Gipuzkoan (46.539 erroldatuta, % +0,9) eta, azkenik, Araban (28.236, % -6,6). Ikusten denez, beraz, ez da berdintsua izan joera lurraldeen artean, erroldaturiko populazioarekin gertatu den bezala. Gipuzkoan gorako bideari eutsi dio atzerritarren populazioak, neurri txikiagoan bada ere.

Eusko Jaurlaritzaren Immigrazioaren Euskal Behatokiak (Ikuspegi) erroldako datuen aurrerapenari buruz egiten duten azterketak, 2013ko maiatzaren 49 zk.ko Buletinean, agerian utzi duenez, etorkinen jaitsiera txikiena izan duten autonomia erkidegoetako bat (guztietan izan dira jaitsierak) dugu EAE 2013an (%2,5). Atzetik Kantabria (%-2,2) eta Aragoi (%-0,1) besterik ez daude.

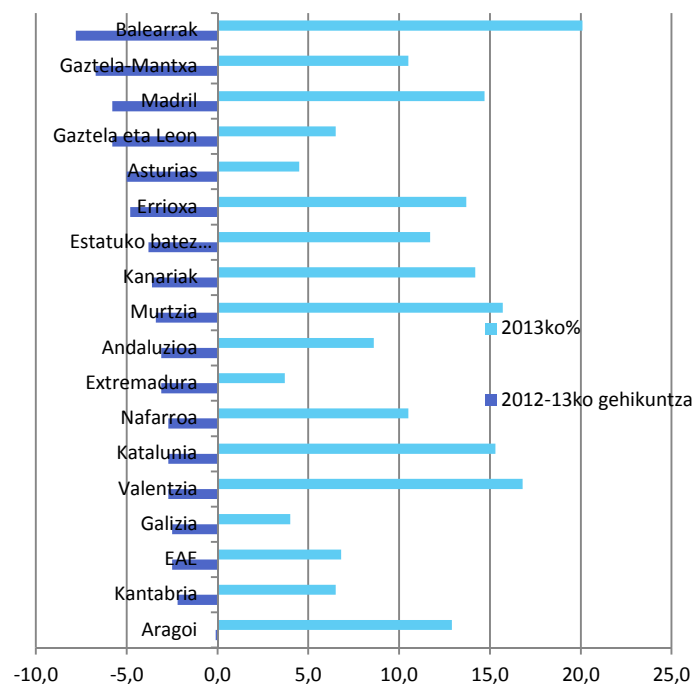
Immigrazioak gure erkidegoko dinamika demografikoan duen eragina ere aintzat hartu beharrekoa da. 1998 eta 2013 bitartean, 91.094 biztanle gehiago ditu EAEk, eta atzerritarren etorrerari esker gertatu da hazkunde hori; izan ere, epealdi berean 15.198 erroldatu izatetik 148.165 erroldatura igaro da (+132.967). Euskal herritarren kopurua, aldiz, jaitsi egin da aldi horretan, 41.365 lagun gutxiago, baina dirudenez gorako joera antzematen ari da azken bi urteetan. Nolanahi ere, atzerritarren nazionaltasunen kopuruaren igoerak ere izan lezake eragina (2012an guztira 4.996 nazionalitate erregistratu ziren EAEn, 2011n baino %29 gehiago, eta 2013rako behin-behineko datuen arabera, 12.000 naturalizazio izango dira bizileku bakoitzeko, Justizia Ministerioaren datuekin).

ESTATUKO ETA EAEKO UDAL ERROLDAN INSKRIBATURIKO ATZERRITARREN PORTZENTAJEAREN BILAKAERA

Iturria.- INEren datuekin landutakoa

ATZERRITARREN URTE ARTEKO HAZKUNDEA ETA GUZTIZKO POPULAZIOAREN GAINEKO PORTZENTAJEA. 2013

Iturria: IKUSPEGI, INEren datuekin landutakoa.

EAEko atzerritarra ia erdi bana daude banatuta sexuaren arabera: % 51 gizonezkoak dira eta % 49 emakumezkoak. Gainera, Ikuspegik EAEko etorkinei 2007an egindako inkesta batek zera zioen: edozein adin-taldetan, etorkin latinoamerikarren taldea batez ere emakumezkoek osatzen dute. Etorkin afrikarren taldea, aldiz, portugaldarrekin batera, gizonezkoek osatzen dute gehienbat. Jatorriz europarrak direnen artean, zein Errumaniako eta Frantziako artean, emakumeen indizeak laginaren batez besteko osoa dira gutxi gorabehera.> Azkenik, Txinatik etorritako pertsonen artean sexuen arteko banaketa antzekoa da joerei erreparatuz.

Era berean, jatorrizko herriek ama hizkuntzak baldintzatzen dituzte, eta horiek, gutxienez, kasu garrantzitsu bi erakusten dituzte, hiztun kopuruari dagokionez: bata, gaztelania, emakumezko aurpegia duena, eta bestea, arabiera, gizonezko fisonomiakoa.

EAEen errolatuta dauden nazionalitate-taldeak aintzat hartzen baditugu, antzematen da 2013an jatorrizko herrialdearen arabera hiru talde nagusi daudela: %38,7 Latinoamerikatik dator, %24,7 Batasuneko da eta %16,8 magrebtarra. Hala ere, aztertzen baduzu immigrazio berriaren jatorria, hau da, azken lau urteotan EAEra heldu denaren jatorria, ikusten da Latinoamerikako nazionalitateak nagusi direla Afrikako herrialdeetatik.

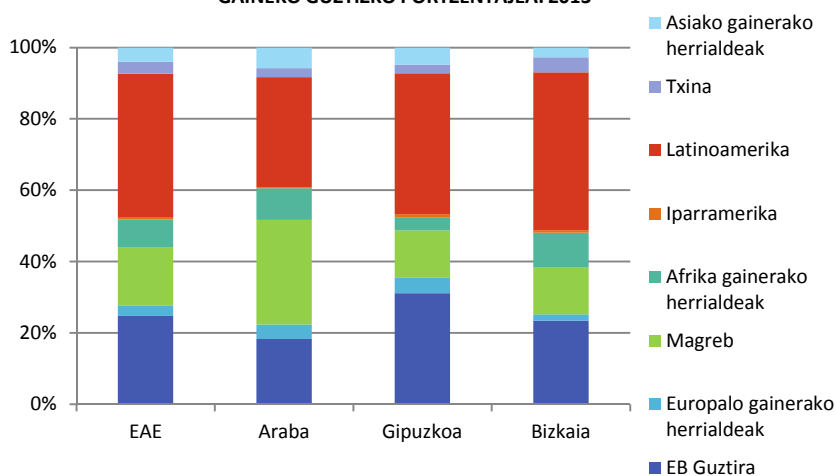
Izan ere, ondoz ondoko hiru etapa bereizten dira azken hamarkadan:

hasieran, 2003-2004 biurtekoan, latinoamerikarren migrazioaren gorakada oso garrantzitsua izan zen, eta atzerritar guztien ia erdia (%48,4) izan ziren; kopuru horrek 2007ra arte iraun du. Hala ere, 2006az geroztik Europako gainerako aldeetako biztanleria kopurua igotzen hasi zen, eta hazkunde horren eragile nagusia errumaniar nazionalitatea izan da. Errumania 2007an sartu zen EBn, eta horren ondorioz, talde horren garrantzia %27,3ra arte igo da errolatutako atzerritar guztien artean. 2009tik aurrera, azkenik, Magrebeko taldea (bereziki Marokokoak) hazkundearen protagonista nagusia da. 2008an %11,8 zioen, eta 2013an, aldiz, %16,8.

Herrialdeka, 2013an, lehenengo hamar garrantzitsuenen artean bost Latinoamerikakoak dira (Kolonbia, Ekuador, Bolivia, Brasil eta Paraguai), bi komunitarioak (Portugal eta Errumania), bi Magrebekoak (Maroko eta Aljeria) eta bat Asiakoa (Txina). 2012tik, Marokoko biztanleak dira EAEko atzerritar gehienak, 18.120 errolatutarekin. EAEko atzerritar guztien %12,2 dira. Bigarren nazionalitatea Errumaniakoa da, guztien %11,7rekin.

Halaber, Lan eta Gizarte Segurantzako Ministerioaren datuek agerian jartzen dute 2012ko abenduaren 31n 135.399 atzerritarrek EAEan bizitzeko baimena zutela, aurreko urtean baino %5,6 gehiagok. Datu horiek 2013ko urtarrilaren 1ean errolatutakoekin alderatzen baditugu, erregularizazio tasa edo indizea lortzen dugu eta horrek erakusten du errolatutako atzerritarren %91,4k data horretan bizileku-baimena zutela.

ATZERRITARRAK NAZIONALITATE ARLOEN ARABERA. ATZERRITARREN GAINEN GUZTIZKO PORTZENTAJEA. 2013

Iturria.- IKUSPEGI, INEren datuekin landutakoa

Erregularizazio tasa hori 6,8 puntu handitu da aurreko urteari dagokionez. Gauza bera gertatzen da estatu mailan (%98ko tasa erregistratzen da, 2012an baino ehuneko 6,1 puntu gehiago).

Hala, antzematen da biztanleria atzerritarren erdia administrazio egoera irregularrean egotetik (2002-2005. urteak) erregularizazio tasa geroz eta handiagoa den beste egoera batera igaro dela, erkidego batzuetan -adibidez, Errioxa eta Aragoi- %100 inguruan dabil. Igoera horretan modu erabakigarrian bi faktorek eragin dute: 2005ean jazotako aparteko erregularizazioa eta gizarte errotzerako bidea bizileku-baimena lortzeko; horren bidez atzerritar biztanleriaren zati handi batek bizileku-baimena modu patxadatsuagoan lortu du.

b) Elkarbizitza eta ongizatea.

Ikuspegiaren 2013ko urriko Barometroaren arabera, euskaldunentzat immigrazioa ez da arazo. %1,2k soilik dio aurretiaz galdetu gabe EAEko arazo nagusia dela (%2k zioen 2012an), eta aipamenak guztira %7,2 dira (%11,6 2012an).

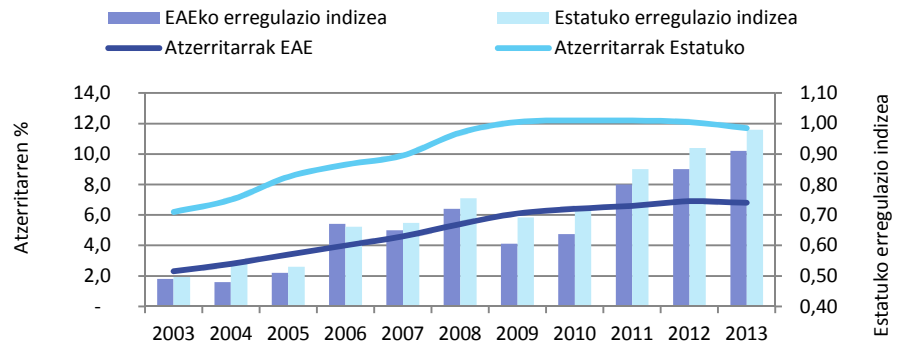
Berez emandako hiru erantzunak osotasun gisa hartuz, immigrazioa zortzigarren lekuan ageri da, eta horren atzetik langabezia (%89,8), arazo ekonomikoak (%26), klase politikoa (%21,9), ustelkeria eta iruzurra (%20,4), etxebizitza (%13) eta pentsioak (%10,3) eta segurtasunik eza (%8).

Enpleguari dagokionez, immigrazioak lan-merkatuan betetzen duen eginkizunari buruzko ikuspegi funtzionala eta utilitarista nabarmen jaitsi da krisiaren ondorioz: 2004an

%80k uste zuen etorkinak behar genituela zenbait sektoretan lan egiteko. 2013an, berriz, %35,4k uste du hala. Halaber, 2004an %11k uste zuen ez zela etorkinik behar zenbait sektoretan, eta portzentaje hori %43,9raino igo da 2013an.

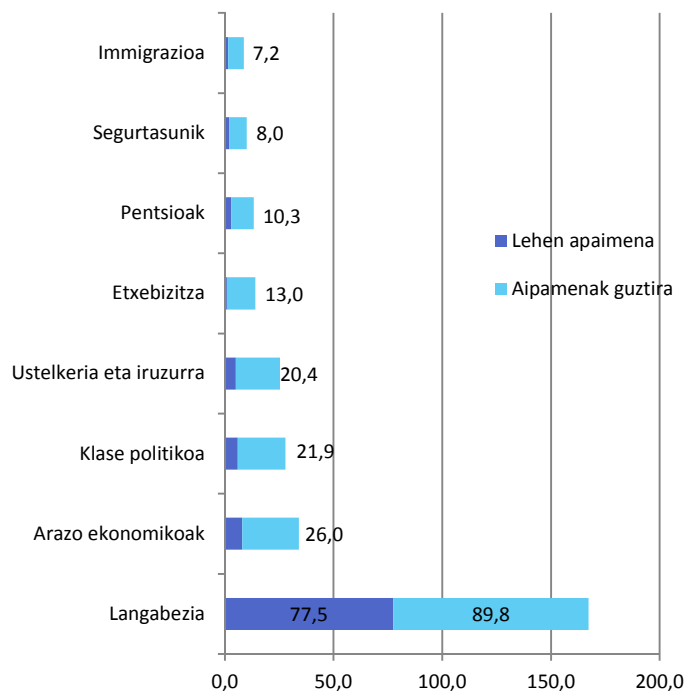
Era berean, atzerritarrei esker ekonomiak funtzionatzen duela uste dutenen portzentajea jaitsi egin da (%36,6k, eta 2012an %40,6k), eta lehen aldiz 2004tik txikiagoa da portzentaje hori kontrakoa uste dutenena baino, %42,4. Horrenbestez, immigrazioaren funtzionaltasun ekonomikoaren gaineko ikuspegia atzeraka doa.

ATZERRITARREK EAE-N ETA ESTATUAN DUTEN PISUAREN BILAKAERA

Iturria: INEren eta MESSren datuekin landutakoa. Oharra: bizileku baimena duten eta erroldaturik dauden atzerritarren kopuruen arteko zatidura da erregularizazio indizea.

ZEIN DIRA EAEKO ARAZO GARRANTZITSUENAK? (GEHIENEZ HIRU ERANTZUN). 2013

Iturria.- Ikuspegi barometroa 2013

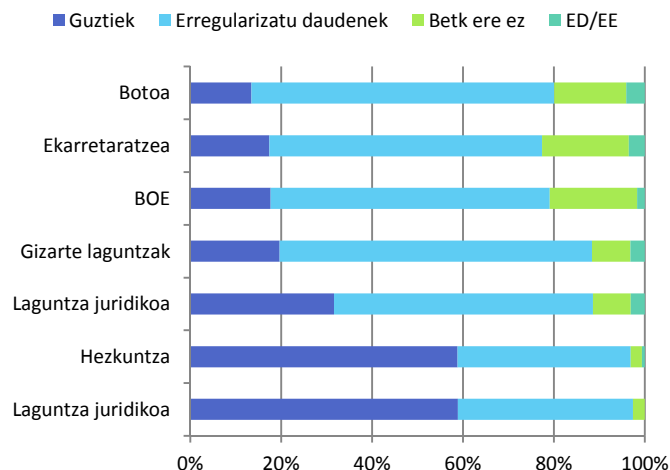
Bestalde, atzerritar guztiek osasun laguntza eskuratzearen alde dagoen euskal populazioa igo egin da 2012tik 2013ra (%58,9, +6,1 puntu aurreko urtearen aldean) baita haien seme-alaben hezkuntza (%58,8, +6,0 puntu) eta atzerritarrei laguntza juridikoa ematearen alde ere (alde agertzen da %31,6; 2012an, berriz, %26). Ratio askoz txikiagoak izanik ere, aurreko urtean baino jarrera positiboa dute hauexen inguruan: gizarte laguntzak ematea (+1,2), familia elkarretaratzea (+3,3) BOE (+4,2). Aldaketarik ez dago, ordea, botoa emateko eskubidearen aldetik (%13,5 alde dago, 2012ko ratio bera).

Gainera, Barometroak erakutsi duenez, immigrazio politikari dagokionez, euskaldunen %8,2, aurreko urtean baino gehiago (%8,7) daude etorkinak sartzeari batere oztoporik ez jartzearen alde, eta aldi berean %6,4 edonola ekiditearen alde daude. Etorkinak sartzten uztearen alde dago %67,1 lan-kontratu edukia truke, aurreko urtekoa baino ratio handiagoa; izan ere, %61,2koa izan zen. Azkenik, %13,9k uste du zenbait irizpideren arabera utzi behar zaie sartzten hala nola familia elkarretaratzea edo ikasleak edo iheslariak izatea.

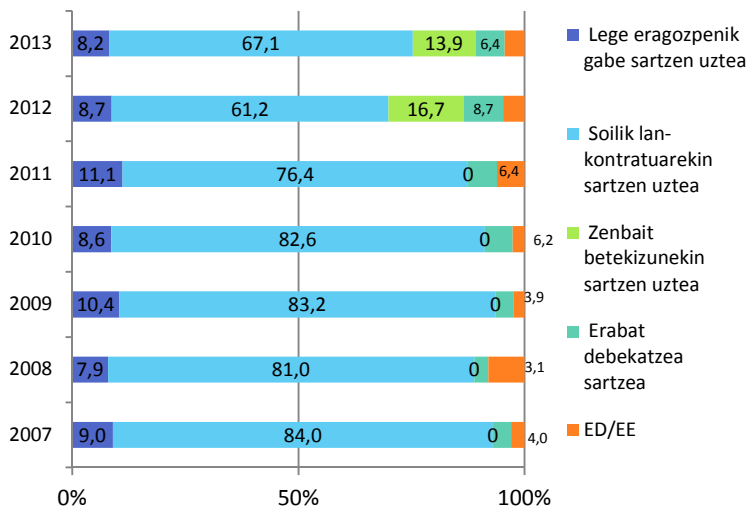
Azkenik, eta ikerketaren balantze gisa, Ikuspegiaren 2013ko Barometroak "Atzerritar biztanleriarekiko tolerantzia indizea", aurkeztu du. Indize horrek kuantifikatu egiten du bertako euskal herritarrek atzerritar immigrazioaren aurrean dauzkaten jarrera eta jokabideak. Indize horretan, euskaldunek immigrazioaren fenomenoari buruz dauzkaten iritzia, jokabideak, balioak, sinesmenak, estereotipoak, etab. laburbiltzen dira, Oti 100era bitarteko zifra bakar batekin.

2013an lortutako puntuazioa 55,4 puntu izan zen, 2008ko 58,7 puntuetatik oso urrun (landa-lana urte hartako udaberrian egin zen, EAEn krisia

ETORKINEK ESKUBIDE HAUEK IZAN BEHARKO LITUZKETE? EAE, 2013

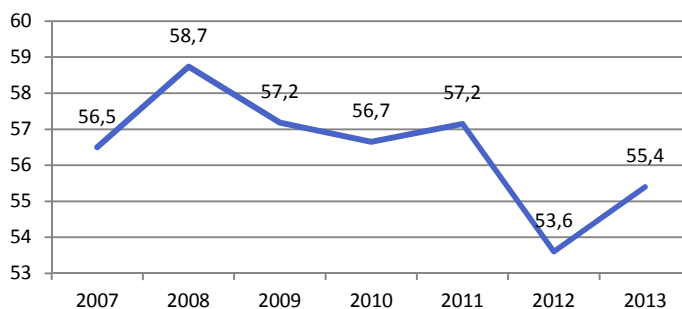

ZURE USTEZ, ZEIN IZANGO LITZATEKE POLITIKARIK EGOKIENA LANGILE ETORKINEN INGURUAN? DATUAK PORTZENTAJEETAN EMANAK.

Iturria.- Ikuspegi Barometroa 2013

IMMIGRAZIOAREN GAINEKO TOLERANTZIA INDIZEA EAEN. 2007-2013KO BILAKAERA

Iturria.- Ikuspegi Barometroa 2013

gizartean aintzat hartzeari buruz hitz egiten hasi baino lehen), baina 2012ko puntuaziotik apur bat gora. Orduan 53,6 puntura arte heldu zen.

Bukatzeko, eta EAEn bizi diren etorkinen bizi-baldintzei dagokienez, EAeko 2012ko “Pobrezia eta Giza Desberdintasunei buruzko Inkestak” (PGDI) nabarmendu du pobrezia modu ezberdinen eragina oso altua dela atzeritarrak famili burukoak diren etxeetan, eta gainera gora egin du azken lau urtean, euskal biztanleen artean baino proportzio handiagoan. Pobrezia erreala %2,9tik %3,3ra igaro da 2008-2012ko aldian gure Erkidegoan bizi den Estatuko nazionalitatea duten herritarren artean. Atzeritarrak bizi diren etxeetan, berriz, hazkunde handiagoa izan da: %27,7tik %32ra. Gainera, azken horiek pobrezia errealeko egoeretan duen pisua handitu egin da azken lau urtean: %34,1etik %41,2ra⁶.

GOGOETAK

Udal Erroldaren azken zifrek erakusten dutenez, euskal biztanleria lehen aldiz azken hamalau urtean jaitsi egin da 2013an. 1.400 biztanle besterik ez dira (%-0,06), baina ukazina den irudia erakusten duela ematen du, kapitulu honetan aztertu diren datuak ikusita.

Izan ere, %3,1 jaitsi zen bizirik jaiotako kopurua 2012an, eta hiru lurraldeetan izan dira beherakadak. Emaiza horien arabera, 9,3ko jaiotza-tasa ageri da mila biztanleko EAEn (aurreko hiru urteetan, berriz, 9,7koa izan zen). 60ko hamarkadan kopuru hori milako 20tik gorakoa zen, eta Estatuko batez bestekotik gorago zegoen. Gaur egun, Estatukoak (9,7 milako) eta EBkoak (10,4) baino tasa txikiagoei eusten die EAEk, non “baby recession” aipatzen hasia den krisia populazioaren dinamikan izaten ari den eraginaren ondorioz. Gainera, lehen aldiz jaitsi da EAEn bizi diren atzeritarren kopurua migrazioa hasi zenetik, hazkunde ekonomikoarekin batera hasi zenetik; izan ere, hazkunde ekonomikoaren azken etapan gertatu da jaitsiera.

Eustatek EAerako 2026. urterako eginiko aurreikuspen demografiko berriek bi joera areagotu egin direla erakusten dute: Euskadiko populazioan 100.000 lagun gutxiago izango dira. Zenbatespenen arabera, hazkunde demografikoaren bi osagaiak, berezko hazkundeak eta migrazio mugimenduek, saldo negatiboak konbinatuko dituzte epealdi horretan, halako moldez non berezkoak (jaiotzak ken heriotzak) gero eta saldo negatiboagoak izango baititu heriotzen gehikuntzagatik eta jaiotzen jaitsiera handiagatik. Migrazio-saldoa ere, orotara, 50.000 biztanlekoa izango da, berezko beherakadaren antzekoa.

Europar, aldiz, populazioak hazten jarraituko duela aurreikusten du Eustatek 2040. urtera arte, nahiz eta jaiotzen urteko kopuruak behera egingo duen epealdi osoan. Heriotzaren, berriz, igoz joango da, “baby boom”-eko belaunaldien zahartze-prozesuaren ondorioz. Hori dela-eta, beste herrialde batzuetako immigrazioak eragile demografiko nagusia izaten jarraituko du.

Immigrazioak gure Erkidegoan berriki gertaturiko dinamika demografikoen izan duen eragina (1998 eta 2013 bitartean, EAeko populazioak gora egin du atzeritarren etorrerari esker, zeren eta epealdi berean behera egin baitzuen euskal herritarren kopuruak) amaitu dela aintzat hartuta, kezkarri iruditzen zaigu 2011ko geure ekimenaz eginiko gure azterlanaren (“Aurreikusitako bilakaera demografikoak EAEn duen ekonomi eta gizarte eragina”) ondorioek indarrean jarraitzen dutela ikustea. Are gehiago, joera sakondu egiten dela ematen du: galera demografikoaren aurrean gaude termino absolutuetan, baina gainera lanerako adineko tartetean beherakada erlatiboa dugu, baita adin handiagoko taldeen gero eta pisu handiagoa ere.

Horren aurrean, berriz ere diogu gure gizarteak dituen erronkek –lanerako adinean diren biztanleen kopurua gutxitzea eta populazioaren zahartzea- erantzun globala eta zeharkakoa behar dutela; hori lortzeko dago oraindik Estatuan eta EAEn. Ikuspegi integralik eza, politika zatituak eta sakabanatuak eta epe laburrerako ikuspegiaren

⁶ 2012ko PDGIren emaitza horiei buruzko informazio gehiago izateko, 2012ko Memoria Sozioekonomikora jo bedi.

lehenespena gainditu behar dira, gizarte fenomeno horren inguruko ikuspegi globala izateko: giza kapitala galtzen da; a horrek ageriko eragina du ongizate estatuaren iraunkortasunean epe ertainean eta epe luzean.

Beraz, honako hauek konpondu beharreko arazoa izaten jarraitzen dute gure Erkidegoan: estrategia integrala eta epe luzerakoa zehaztea aurreikuspen demografikoek lan-merkatuan duten ondorioei aurre egiteko, pentsio sistemak, osasuna eta osasun sistema, mendetasuna eta gizarte zerbitzuak eta hezkuntza sistema.

Bestalde, migrazioari dagokionez, kezkarri iruditzen zaigu, krisiaren ondoriozko erronkei epe laburrerako premiazko irtenbideak direla-eta, migrazioaren kudeaketa bigarren maila politikoan gelditzen ari dela ikustea. Migrazio-fluxuak motelduta, migrazioa dagoeneko hain garrantzitsua ez izatearen inguruko irudipen handiagoa dago gizartean eta hedabideetan. Aitzitik, kudeatu beharreko errealitate ekonomikoa eta soziala da, eta erronka ikaragarri handiak planteatzen ditu gure gizartearen kohesiorako.

Hala, immigrazio berriaren jatorria aztertzen badugu, hau da, azken lau urteotan EAera heldu direnen jatorria, ikusten da Latinoamerikako nazionalitateak nagusi direla Afrikakoan gainera. Izan ere, 2009. urtetik aurrera, Magrebeko taldea (bereziki Marokokoak) hazkundearen protagonista nagusia da Euskadin. Joera horri eutsiz gero, handitu egingo da kultura, erlijio eta hizkuntza aniztasuna EAEn, eta aniztasuna kudeatzeko ekintzak indartu beharko dira nahitaez. Gainera, erronka handia dakar kohesio sozioekonomikoaren aldetik, talde horiek lanaren aldetik dituzten problemak direla-eta.

2. FAMILIAK ETA LANA, NORBERAREN BIZITZA ETA FAMILIA BATERATZEA

2.1. FAMILIA EAE-N

EAEko familia-sistemen tipologia asko aldatu da azken hamarkadetan, demografia, gizarte eta kultura prozesuen ondorioz.

Aldaketa nabarmenen artean⁷ Eusko Jaurlaritzaren “2008ko Familien Inkestak” hauexek aipatzen ditu: familia moten aniztasun handiagoa, familien batez besteko tamaina txikiagoa, familia horietako erreferentziako pertsonen profileko aldaketa garrantzitsuak, familian dauden adingabeen proportzio txikiagoa eta mendekotasun egoera gehiago eta guraso bakarrekoen familiek dakarten gizarte errealitatea (beherazko joera izanik ere).

2014ko apirilean, eta berrikuntza gisa, “Familien Etengabeko Inkesta 2013” delakoaren behin-behineko datuak argitaratu ditu INEk. Urtero argitaratzeko sortu da, eta familien gizarte eta demografia aldagaiei buruzko informazioa biltzen du, populazioaren eta etxebizitzaren zentsuen antzekoa, baina

FAMILIA KOPURUA (MILA) ETA MOTAREN ARABERAKO BANAKETA. EAE ETA ESTATUAREN ARTEKO KONPARAZIOA. 2013.				
	EAE		ESTATUA	
	GUZTIRA	% BERTIK.	GUZTIRA	% BERTIK.
1. PERTSONA BAKARREKOA	232,5	26,1	4.412,0	24,2
2. GURASO BAKARREKOA	78,5	8,8	1.707,7	9,4
3. FAMILIAN BIZI ETA SEME-ALABARIK EZ DUEN BIKOTEA	202,8	22,8	3.943,2	21,6
4. FAMILIAN BIZI ETA SEME-ALABAK DITUEN BIKOTEA	301,4	33,8	3.362,8	34,9
--SEME-ALABA BAT	150,7	16,9	2.980,9	16,4
--BI SEME-ALABA	131,6	14,8	3.795,5	15,3
--HIRU SEME-ALABA EDO GEHIAGO	19,1	2,1	586,4	3,2
5. FAMILI NUKLEOA BESTE PERTSONA BATZUEKIN BATERA	34,3	3,9	848,5	4,7
6. ELKARREN ARTEAN FAMILI NUKLEOA OSATZEN EZ DUTEN PERTSONAK	32,1	3,6	563,8	3,1
7. BI FAMILI NUKLEO EDO GEHIAGO	9,2	1,0	379,3	2,1
GUZTIRA	890,8	100,0	18.217,3	100,0

Iturria: INE. Familien Etengabeko Inkesta 2013. Behin-behineko datuak.

maiztasun handiagoarekin; hala ere, maila agregatuagoa du. Haren lehenbiziko datuek erakusten dutenez, 2013an 890.800 familia daude EAEn, eta horietatik %33,8 elkarrekin bizi diren eta seme-alabak dituzten familiekin dago osatuta, %26,1 pertsona bakarrekokoak dira eta %22,8 seme-alabarik gabeko bikoteekin.

Aldaketak gorabehera, pertsonen bizitzaren ardatza izateari eusten dio familiak. Eusko Jaurlaritzaren Prospekzio Soziologikoaren Kabinetearen “Familia EAEn” (2012) azterlanak agerian utzi duenez, elkarriketaturiko pertsonen %96k uste dute familia oso edo nahikoa garrantzitsua dela, beste batzuen aurretik hala nola aisialdia (%93), lagunak (%92) edo lana (%91). Gainera, gehienek ustez, familia aurreko aldietan bezain garrantzitsua da (elkarriketatuen %47), edo are garrantzitsuagoa (%15).

2.2. LANA, NORBERAREN BIZITZA ETA FAMILIA BATERATU BEHARRA.

Azken urteetan, familien osaerak izan dituen aldaketak eta aldaketa horiek ugalkortasun-tasetan izan duten eraginak handituz doan interes publikoa zirikatzen dute, dakartzan ondorioak direla eta. Ugaltzeko joera duten adinekoen artean laneratze eta igoeretik kontzientziak emakume gazteak oso egoera zailean jartzen ditu seme-alabak izateko erabakiari dagokionez. Ama izan nahi duten gehienek amatasuna lanarekin bateratu nahi izaten dute eta geroz eta gehiago dira bikoteko bi kideek lan egiten duten eta 15 urte baino gutxiagoko seme-alabak dituzten familiak.

⁷ Datu horiei buruzko informazio zehatzagoa izateko, jo beza irakurleak 2011 eta 2012ko EAEn Memoria Sozioekonomikoetara.

Emakumeak lan-merkatuan sartzea azken hamarkadetako aldaketarik garrantzitsuenetako bat izan da: 2011n euskal familietako %58k emakume landunak⁸ zituzten. Ehuneko hori 1996an %29 zen. Familiako kideen zeregin eta iguripenei, familia antolamenduari edo familia-gunea osatzen duten pertsonen zaintzari zuzenean eragiten dien aldaketa kulturala da, tradizioan emakumeek beren gain hartu dituzten eginkizunak izan direlako.

Inguruabar horiek arazo berriak sortzea eragin dute elkarbizitza unitateen barruan, ordaindutako lana eta familiaren zaintza bateratzeko beharrezan inguruan. Lanaren eta familia bizitzaren arteko gatazka une bitan areagotzen da: haurrak txikiak direnean, baina gero eta sarriago, mendeko adinekoei arreta eman behar zaienean ere bai. Hori dela-eta, herritarrek euren familia bizitza eta norberaren konpromisoak eta lana bateratu ahal izatea gizarte politikari buruzko eztabaidaren ardatzetako bat bihurtu da.

“Familia EAEn 2012an” azterlanaren emaitzetatik nabarmendu behar dugu lehenik eta behin elkarrizketatuen %47k uste duela oinordekoak izateak nahikoa oztopatzen duela emakumearen lanbide karrera, eta %19k eragozpen “handia” dela deritzo. Gizonezkoen ustez, aldiz, galdeturikoen %10ek baino ez du uste emakumeek eragozpen asko edo nahikoak dituztela lanbide karreraren seme-alabak izateagatik. Gainera, gehienek uste dute (%51ek 2012an eta %57ak 2001ean) amatasun baja oso laburra dela, baita aitatasun baja ere (%53k uste du 2012an –2001ean ez zegoen baimen hori-aitatasun baimena ez dela nahikoa).

Bestalde, EUROFUNDen (Bizi-eta lan-baldintzak hobetzeko Europar Fundazioa) “Bizi Kalitatearen Europako III. Inkestak” (2012) jakinarazi zuen 2012an Europar Batasuneko langileen %53 lanetik itzultzean nekatuegi egoten direla etxeko zereginak egiteko, gutxienez hilean hainbat aldiz, eta langile horien laurdenak hala sentitzen direla astean hainbat alditan. Gainera, grafikoan ageri denez, ordaindutako lanorduak zenbat eta gehiago izan, orduan eta handiagoa da maiztasun hori. Horrenbestez, astean 48 ordu baino gehiago lan egiten duten gizonen %35ek eta emakumezkoen %28k soilik esaten du aipatu nekea “inoiz ere ez” edo “oso gutxitan” jasaten duela. Halaber, % 30ek familiako erantzukizunei erantzuteko arazoak ditu lanari dagokionez, % 14k dio lanean arreta jartzeko arazoak dituela familiako erantzukizunak direla eta.

FAMILIA ETA LANA BATERATZEKO ZAILTASUNAK, HERRIALDEKA. DATUAK EHUNEKOETAN ADIERAZITA, 2007 eta 2012.						
	LANA DELA ETA ETXEKO ZEREGINAK EGITEKO NEKATUEGI		LANA DELA ETA FAMILIAKO ERANTZUK. BETETZEKO ZAILTASUNAK		FAMILIAKO ERANTZUKIZUNAK DIRELA ETA LANEAN ARRETA JARTZEKO ZAILTASUNAK	
	2007	2012	2007	2012	2007	2012
AUSTRIA	45	45	45	24	14	14
BELGIKA	37	49	37	28	8	12
BULGARIA	63	66	63	39	17	20
ZIPRE	69	75	69	52	8	23
TXEKIAR ER.	58	60	58	39	9	21
ALEMANIA	39	47	39	24	9	9
DANIMARKA	40	42	40	17	7	5
ESTONIA	61	64	61	32	12	10
GREZIA	72	73	72	48	20	20
ESPAINIA	57	69	57	41	16	21
FINLANDIA	44	46	44	17	7	8
FRANTZIA	47	56	47	26	7	12
HUNGARIA	62	59	62	39	17	23
IRLANDA	40	55	40	25	11	14
ITALIA	36	37	36	21	12	9
LITUANIA	53	43	53	32	15	11
LUXENBURGO	43	50	43	25	13	11
LETONIA	59	70	59	56	22	26
MALTA	58	64	58	36	8	17
HERBEHEREAK	37	36	37	18	6	6
POLONIA	56	61	56	45	18	26
PORTUGAL	46	49	46	27	15	17
ERRUMANIA	65	61	65	38	17	16
SUEDIA	46	54	46	24	5	7
ESLOVENIA	54	48	54	35	11	15
ESLOVAKIA	45	46	45	34	10	20
ERRESUMA BATUA	52	60	52	28	13	15
EB27	48	53	48	30	12	14

Iturria: EUROFOUND. Bizi Kalitatearen Europako II. Inkesta (EQLS), 2007 eta 2012.

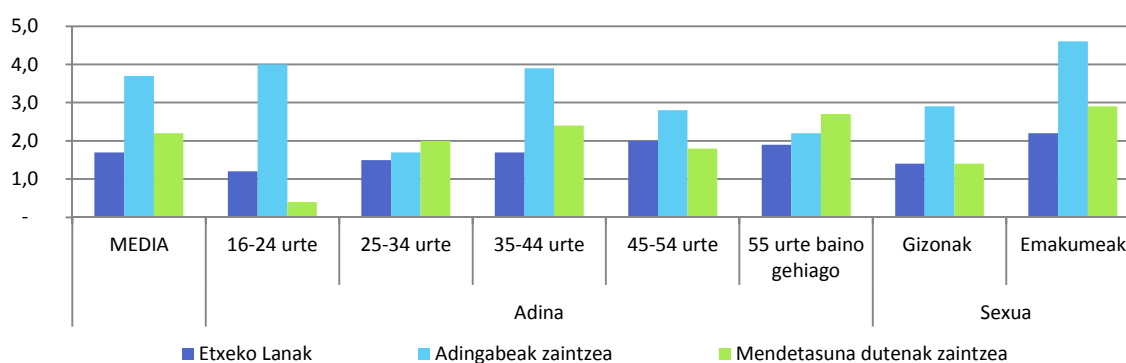
⁸ Eusko Jaurlaritzaren 2011ko Lan-merkatuaren Zentsuko datuak.

Gainera, emaitza okerragoak dira, oro har, 2007ko inkestaren aldean, lana dela-eta familiako erantzukizunak betetzeko zailtasunak izan ezik; izan ere, horren garrantziak behera egin du herrialderik gehienetan (Espainian %57tik %41era).

EUROFOUNDek (bizi- eta lan-baldintzak hobetzeko Europako Fundazioa) gogorarazten du lan egiteko adina duen populazioak seme-alabak zaindu behar izaten dituela eta, gero, adineko pertsonak ere zaindu behar izaten dituela. Hori dela eta, bateragarritasuna eta horrekin lotutako arazoak, nola edo hala, lan egiteko adin osoa hartzen dute.

Bizi-kalitateari buruzko 2012ko Inkestaren emaitzen artean, azpimarratzekoa da Europako langileen % 22k adierazten duela ez dagoela pozik beren lanaren, bitzta pertsonalaren eta lanekoaren arteko orekarekin, % 6k uste du bere laneko ordutegia ez datorrela bat, inondik inora ere, bere familia eta gizarte bizitzarekin eta % 16k dio ez dela “oso ongi” moldatzen. Lanaren, bitzta pertsonalaren eta familiako bizitzaren artean duten oreka nahikotzat jotzen ez duten langileen proportzioa % 10etik (Danimarkan, Holandan eta Suedian) % 30etik gorakoa izateraino doa (Grezian, Lituanian eta Espainian).

LANDUNEK ETXEKO LANETAN EMANDAKO ORDUAK EGUNEKO, EZAUGARRIEN ARABERA. EAE, 2012.

Fuente: EUSTAT. ECVL, 2012.

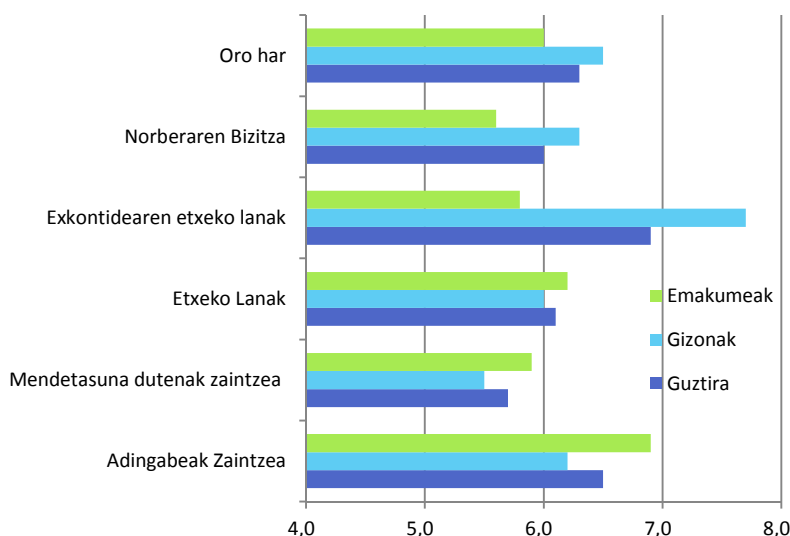
Laneko ordutegian malgutasuna izatea zuzenean lotzen da bateratze hoberekin, halako moldez non sartzeko eta irteteko ordutegi malguak dituzten langileetatik %33k baitio lana eta familia eta norberaren bitzta “oso ondo” moldatzen direla. Malgutasun hori ez dutenen artean, berriz, portzentaje txikiagoa da, %21ekoa hain zuzen.

EAEn inkesta bat jarri zuen abian EUSTATEk 2010ean, EAEn bizi diren eta lanean ari diren familiek lana familiarekin eta norberaren bizitzarekin bateratzeko dituzten posibilitateak aztertzeko. Urtero egiten den “Lana, Norberaren Bizitza eta familia bateratzeari buruzko inkestak” (LBBI) 2012ko datuen emaitzak aurkeztu zituen 2013an.

Lehenengoz, nabarmena da emakumeek seme-alaba adingabeen eta mendeko pertsonen zaintzan ematen dituzten orduak gizonak ematen dituztenak halako bi direla ia-ia. Alde honetan, emakumeen ustez zailtasun txikiagoa dago ordaindutako lana familiarekin eta eremu pertsonalarekin uztartzeko, eta beharbada horregatik, ia gizonen bi halako ordu kopurua ematen dute seme-alabak eta mendetasunean diren pertsonak zaintzen. Gizonak egunean 2,9 ordu ematen dituzte adingabeen zaintzan; emakumeek, aldiz, 4,6 (4,7, 2010ean). Alde hori handiagoa da mendekotasunean diren pertsonen zaintza aintzat hartzean. Izan ere, gizonetakoek 1,4 ordu ematen dute horretan egunean (1,9, 2010ean), eta emakumeetakoek bi halako. 2,9 ordu (4,3, 2010ean).

Hartutako kargen desberdintasun horrek eragina du gogobetetasun mailan, norberaren bizitzarako, aisialdirako edo prestakuntzarako dagoen denboraren aldetik, zeren eta emakumeek ia laurden batek (%24,2) baitio ez dagoela pozik. Gizonezkoetan, berriz, %16,8 da. Familia osatzen ari den adinaren inguruan biltzen da gogobetetasun maila hain txikia, hau da, 35 eta 44 urte bitartean; adin horretatik gora, aldiz, gogobetetasun maila haziz doa. Gainera, EAEn lanean ari diren pertsonen proportzio handi batek (%29,5) dio zailtasunak dituela lana eta mendetasunean diren senideak bateratzeko, eta zailtasun maila handi hori du lau pertsonetatik batek adingabeak zaintzearen arloan. Aldi berean, %18,1ek zailtasun handiak ditu etxeko lanak egiteko, eta laurdenak adierazi du (%24k) zailtasun handiarekin goza dezakeela aisialdia edo bestelako jarduera pertsonalak egitea, prestakuntzarako adibidez.

LANDUNEK BATERATZEAREKIN ZERIKUSIA DUTEN ARLOETAN EMANDAKO DENBORAREKIKO GOGOBEETASUNA MAILA, SEXUAREN ARABERA. EAE, 2012.

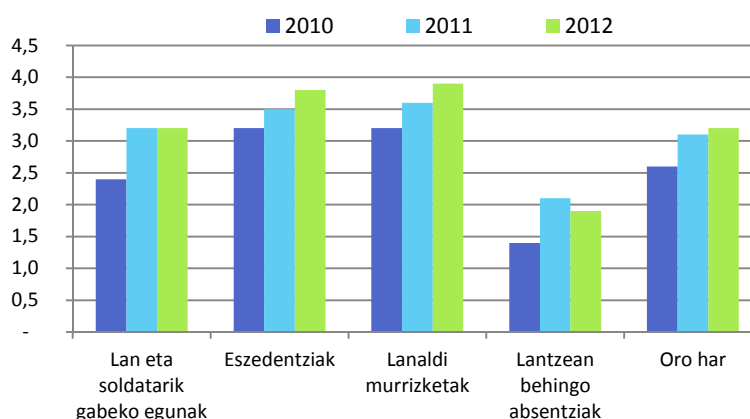

Iturria: EUSTAT. ECVL, 2012.

Bizitzako alderdien inguruan emandako denborarekin dagoen gogobetetasunaren batez besteko indizeari erreparatuta, 6,3 puntukoa izango litzateke gogobetetasuna maila 10etik, eta esana dugunez, txikiagoa da emakumezkoetan (6,0 puntu) gizonezkoetan baino (6,5).

Orokorrean, EAEko landunek ordaindutako lana eta norberaren bizitza eta familia uztartzeko duten zailtasun maila 3,8 puntukoa da 10etik (3,3koa zen 2010ean). 10 puntu izango lituzke uztartzeko bat ere aukerarik ez duen pertsonak. Landunek familia eta lana uztartzeko duten zailtasun handiena mendekotasuna dutenen zaintzan ageri da (4,1 puntu), eta jarraian seme-alaba adingabeak zaintzea (3,8 puntu).

LANEAN BATERATZEAREKIN LOTUTAKO BAIMENAK ESKATZEKO ZAILTASUNAREN BATEZ BESTEKO MAILAREN BILAKAERA. EAE

Iturria: EUSTAT. ECVL. Datu-bankuak .

2010eko datuen aldean, diferentziarik handienak seme-alaben eta mendetasunean diren pertsonen zaintzaren inguruan daude: bateratzearen bi alde horiek uztartzeko zailtasun asko dituzten langileen portzentajeek %4,7 eta 5,6 egin dute behera hurrenez hurren.

Enpresan edo erakundeetan zenbait baimen eskatzeko zailtasun mailari dagokionez, EUSTATen inkestan agerian utzi du lanean ari direnen batez besteko zailtasun maila: 10etik 3,2koa, eta 1,9koa lanera ez joateko, hain zuzen norberaren zerginetarako. Lana, familia eta norberaren bizitza bateratzea erraztu dezaketen neurrien artean, lanaldi murrizketak

3,6ko batez besteko zailtasuna du, ondoren eszedentziek (3,9) eta lan eta soldatarik gabeko egunek, 10etik 3,8 hain zuzen. Oro har, ez da alde handirik ikusten sexuen arabera, kasu batean izan ezik: gizonak lanaldia murrizteko eta eszedentziak eskatzeko (4,0 gizonentzat eta 3,38 emakumeentzat) zailtasun handiagoak adierazten dituzte. Seguruena, gainera, adinak eta lanpostuko antzinatasunak murriztu egiten dituzte aipaturiko uztartze neurriak lortzeko zailtasunak.

Azkenik, ordutegi motei eta malgutasunei dagokienez, EAEko langileen %23,9k lanaldia luzatu behar du ia egun guztietan (eta antzeko portzentaje batek hala egin behar izaten du batzuetan). Egoera horretan dira, gainera, enplegatzaileen %52,4 eta autonomoen %46,5.

Irteteko ordutegi malgua, hau da, bateratzea hobetzeko beste baliabide osagarria, langileen %40,6k erabiltzen du (%42,1ek 2010ean), eta emakumeek (%37) gizonen (%43,8) baino gutxiago. Norberaren etxean lan egiteari dagokionez, %8,2k lantzean behin egiten du lan etxean eta %4,6k egun erdia gutxienez. Lana duten zazpi pertsonetatik batek, oro har, etxean egiten du lan maiztasun ezberdinekin.

Oro har, igoera nabarmena antzematen da, 2010eko datuekiko, lanaldia luzatzen duten langileen portzentajea, zeren eta ohikoak zein lantzean behingoak %5eko igoera baitute. Ordutegien malgutasunari dagokionez, txikitu egin da 2010etik; izan ere, ordutegi malgua duten langileen ratioa %1,5 jaitsi da.

Azkenik, Lan eta Immigrazio Ministerioaren “*Laneko bizi-kalitateari buruzko inkestak*” (2010) agerian jartzen duenez, landunek seme-alaba adingabeak zaintzen igarotzen duten denborarekiko gogobetetzearen batez bestekoa alderatzen badugu, EAEn 6,3 puntu ditugu eta Estatu Espainiarreko gogobetetze mailaren apur bat gainetik dago, 6,5koa baita estatuan dagoen gogobetetzea. Seme-alabak zaintzen igarotzen duten denborarekin EAEko landunen artean dagoen gogobetetze maila gaitzen duten bakarrak Aragoi eta Galizia dira. Gogobetetze handiago hau ikusten da azterketan sexuaren aldagaia sartuz gero ere; EAEko gizonak 6,2 puntu ematen dizkiote seme-alabei eskaintzen dieten denborari eta Estatuak 6,4an geratzen dira. Euskal emakumeak 6,5 puntura iristen dira eta autonomia-erkidego guztiak hartuz gero 6,7ra iristen dira.

ENPRESAN BATERATZEAREKIN LOTUTAKO ZENBAIT BAIMEN ESKATZEKO LANDUNEK DUTEN ZAILTASUNEN BATEZ BESTEKO MAILA. 2010.				
	LAN ETA SOLD. GABEKO EGUNAK	ESZEDENT.	LANALDI MURRIZKETA	LANTZEN BEHIN LANETIK IRTETEA
ANDALUZIA	3,4	4,2	4,4	3,7
ARAGOI	3,8	4,2	4,6	3,7
ASTURIAS	2,7	3,3	3,4	2,2
BALEARRAK	4,3	4,5	4,4	4,5
KANARIAK	4,5	4,1	4,8	4,3
KANTABRIA	3,4	3,7	4,0	3,2
G.-MANTXA	4,0	4,0	4,4	3,6
G. ETA LEON	3,6	3,8	3,9	3,4
KATALUNIA	3,6	4,2	4,4	3,3
VALENTZIAKO E.	2,9	3,1	3,6	2,8
EXTREMADURA	3,0	3,2	3,7	2,4
GALIZIA	3,4	3,7	3,8	3,2
MADRIL	3,7	4,0	4,4	3,5
MURTZIA	3,8	4,0	4,2	3,6
NAFARROA	3,7	4,4	4,5	3,1
EAE	2,7	2,8	2,9	2,4
ERRIOXA	2,5	2,7	2,9	2,4
GUZTIRA	3,5	3,9	4,1	3,3

Iturria: MESS. Laneko bizi-kalitateari buruzko inkesta 2010.

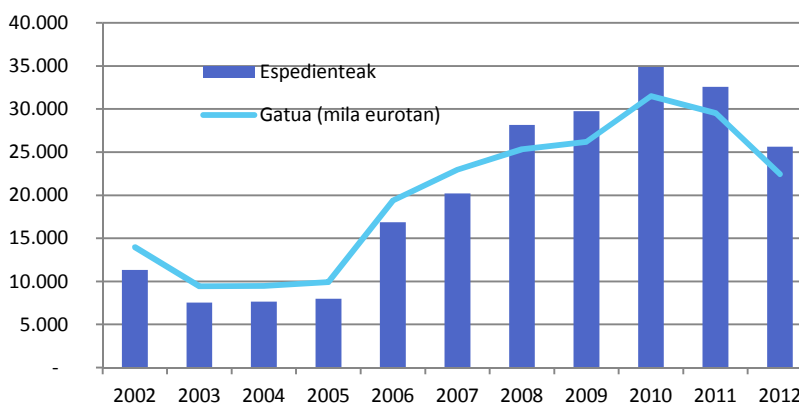
Gogobetetasun txikiago hori ez dator bat EAEko langileek baimen mota ezberdinak eskatzeko duten zailtasun txikiagoarekin, Estatuak eta autonomia erkidego gehienetako batez bestekoarekin alderatuta. EAEko langileek batez beste 2,7ko zailtasuna adierazten dute lan eta soldatarik gabeko egunak eskatzeko familia dela eta; Estatuaren babeste bestekoa, berriz, 3,5 da (eta 4,5erainoko zailtasuna Kanarrietan, adibidez); eszedentziak eskatzeko zailtasuna 2,8koa da EAEn eta batez besteko 3,9koa Estatuan, eta 2,9koa lanaldi murrizketetarako (4,1 Estatuan). Azkenik, lantzean behin norberaren zereginetarako lanera ez agertzeko batez besteko zailtasuna 2,4koa da 10etik EAEn. Estatuan, berriz, 3,3koa da.

2.3. FAMILIEI LAGUNTZEKO POLITIKA PUBLIKOAK

Azaldutako egoera horiek arintzeko, familiei laguntzeko planak abiarazi zituen Eusko Jaurlaritzak 2002an, zertaroko-eta familiek seme-alaba kopurua askatasunez erabakitzea galarazten duten eragozpen ekonomikoak eta gizarte eta laneko eragozpenak gainditzeko. Hala, Familiei Laguntzeko Legea onetsi zuen 2008an, eremuari lerrun juridiko handiagoa emateko eta famili politika integralerako oinarriak ezartzeko, betiere familien eta familiako kideen ongizatea eta bizi-kalitatea hobetze aldera.

Familientzako zuzeneko laguntzak 2002an hasi ziren I. Famili Planarekin. Harrezkero, 2012ra arte, 500 milioi euroko gastuak izan dira laguntza horietan, gutxi gorabehera erdibana banatuta jaiotza, adopzio edo aurre-adopzioko harreragatik laguntzen eta bateratzeagatik laguntzen artean.

EAEN SEME-ALABEN JAIOTZAGATIKO EDO ADOPZIOAGATIKO LAGUNTZAK. ESKABIDEEN ETA GASTUAREN BILAKAERA, MILA €-TAN.

Iturria: Eusko Jaurlaritzak.

2012ko aurrekontuko likidaziotik jakin izan dugunez, 46,8 milioi euro eman ziren familientzako diru-laguntza horietarako, hots, aurreko urtean baino %25 gutxiago. Horietatik 24,4 bateratzeko laguntzak ordaintzeko (%-25,9 2011rekiko) erabili ziren, eta beste 22,4 milioi seme-alaben jaiotzagatik edo adopzioagatik (%-24,1).

Espediente kopuruari dagokionez, guztira 25.620 diru-laguntza eman ziren (%-21,3 2011rekiko) jaiotzengatik eta adopzioengatik (urte anitzeko laguntzak barne), eta aldi berean, gora egin du bateratzeko laguntzen kopuruak: 26.351 (%-18,9): 25.379 adingabeak zaintzeko eszedentziagatik edo lanaldi murrizketagatik, 466 mendekotasunean edo osasun larritasunean diren senideak zaintzeko eszedentziagatik edo lanaldi murrizketagatik eta 506 3 urtetik beherako zaintzaileak kontratatuzko.

2010ean, bestalde, Familiei Laguntzeko Planaren laguntzak baliatu dituzten familien ezaugarriak jakin ziren, Eusko Jaurlaritzaren Gizarte premiei buruzko inkestan oinarrituta. Inkesta horrek dioenez, 2010ean laguntza horiek guztira 65.523 familiak lortu zituzten, EAEn daudenen %8k. Zifra horrek familien kopuruaren %10,2ko beherakada agertzen du, 2006ko familia onuradunekin alderatuta.

Familia horien ezaugarriak kontuan hartuta, gizona buru dutenak nabarmentzen dira, guztien %91,4,, eta 45 urtetik beherako pertsonak buru dituztenak, adin horietan baitaude laguntza guztien %89,2, %67,9 soil-soilik 35 eta 44 urte bitarteko pertsonen familiei dagokienez.

Laguntza horien onuradunak, gehienbat, aktibo guztiak landunak dituzten etxeko unitateak dira; horixe da nabarmendu beharreko funtsezko alderdi bat (aintzat hartutako laguntzak jaso dituzten etxeko unitateen %81,2 dira etxeko unitate horiek). Gainera, laguntzak eskuratzeko mailek behera egiteko joera dago lan egonkorreko

FAMILIENTZAKO LAGUNTZAK EAE-N: EUSKO JAURLARITZAREN FAMILIA POLITIKAREN ZUZENDARITZAK EMANDAKO LAGUNTZEN ETA ESPEDIENTEEN KOPURUAREN BILAKAERA. MILA EUROTAN.				
	JAIOTZA EDO ADOPZIOAN		BATERATZEA	
	ESPEDIENT.	GASTUA	ESPEDIENT.	GASTUA
2008	28.175	25.333	27.005	11.297
2009	29.754	26.185	46.816	18.830
2010	34.887	31.505	48.140	26.824
2011	32.563	29.521	32.505	32.973
2012	25.620	22.420	26.351	24.434

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Aurrekontu-likidazioen Memoria.

moduetatik urrundu ahala. Izan ere, aktibo guztiak landun egonkorak diren etxeko unitateetan %12,6k jotzen du laguntzetara, baina proportzioa %8,7koa da aktibo landunak dituzten baina horietakoren bat egoera ezegonkorrean dauden familien unitateetan, %7,7 langabeak eta landunak dauden (nahiz eta horietakoren bat modu egonkorrean) familien unitateetan, eta %6,9 langabeak eta landun ezegonkorak dauden familien unitateetan.

Bestalde, Eusko Jaurlaritzak 2011n eginiko *“Familia eta lan bizitza bateratzeko neurriei buruzko azterlan longitudinala”* delakotik, datu interesgarri hauek atera daitezke: indarreko neurrietatik gehien erabiltzen dena lanaldi murrizketa da (eskaturiko laguntzen %72,9; eszedentziei, berriz, %26,4 dagokie), eta eskatzaileen %94,5 emakumezkoak dira. Aldagai horri, gainera, eutsi egiten zaio denboran.

AZKEN URTEAN FAMILIEI LAGUNTZEKO NEURRIETAKO BAT ERABILI DUTEN FAMILIAK (SEME-ALABENGATIKO LAGUNTZAK BARNE DIRELA), FAMILIABURUAREN EZUGARRIEN ARABERA. 2006-2010.

		2006		2010	
		Gorabehera	% bertikala	Gorabehera	% bertikala
Sexua	Gizona	12,5	90,3	9,9	91,4
	Emakumea	3,8	9,7	2,6	8,6
Adina	< 35 urte	21,7	22,4	18,8	21,3
	35-44 urte	34,0	65,1	26,2	67,9
	45-54 urte	5,9	11,1	3,2	8,1
	55-64 urte	0,3	0,6	0,6	1,2
	65-74 urte	0,3	0,4	0,4	0,8
	> 75 urte	0,2	0,4	0,3	0,7
Nazionalitatea	Estatua	9,8	93,2	7,6	90,9
	Beste bat	22,1	6,8	16,7	9,1
OROTARA		10,2	100,0	8,0	100,0

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. Gizarte beharrei buruzko inkesta 2010.

Laguntzak baliatu dituzten pertsonen %20,2k administrazioan edo enpresa publikoan egiten du lan, eta gainerako %79,8ak enpresa pribatuan. Bestalde, familia gehienek hilean 1.600 eurotik gorako diru-sarrerak dituzte diru-laguntzak jasotzen dituzten ulean, eta batez bestekoa 2.100 eta 3.000 €-ren artean dago; EAEko batez besteko famili errentaren barruko diru-sarrerak dira horiek.

Azkenik, 2011ko abenduan EAEko Familiei Laguntzeko Erakunde Arteko III. Plana onetsi zen 2011-2015 aldirako eta, gutxi gorabehera 674,6 milioi euroko aurrekontua izanik, familia politiken gaineko zeharkakotasun handiagoa eman zaio aurreko bi planekin alderatuta. Hartara, sailen eta erakundeen arteko lana indartu da.

Lehendik dauden neurriak nahiz neurri berriak modu koherentean ordenatu nahi ditu, printzipio honetan oinarrituta: lana, familia eta norberaren bizitza uztartzea familiako eta gizarteko kide guztiei dagokiela, denok baitaukagu erantzukizun maila handiagoa edo txikiagoa. Memoria hau amaitu dugun egunean, ez dugu Planaren ondorioz 2012an eginiko jarduketei buruzko informaziorik.

EAE-KO III. FAMILI PLANA (2011-15): ILDO ESTRATEGIKOAK ETA GASTU AURREKONTUA (MILIOI EUROTAN).

Ildo estrategikoak	Gastua (mil. €)
Familiei laguntzeko eta autonomia bultzatzeko zerbitzuak, neurriak eta politikak indartzea	607,4
Familien jabetzea, gizarte sentsibilizazioa eta prebentzioa bultzatzeko ekintza politikoak eta gizarte balioa sustatzea eta hedatzea	57,2
Familiei laguntzeko eta gizarte partaidetza garatzeko politiken sail arteko eta erakunde arteko koordinazioa	1,1
Paradigma eta jarduteko esparru berriak familiei laguntzeko politiketan eta neurrietan	8,7
OROTARA	674,6

Iturria: EUSKO JAURLARITZA, Lan eta Gizarte Politiketarako Saila.

GOGOETAK

Familia, bizi izan dituen eraldaketak gorabehera, instituzio oso garrantzitsua da garapen pertsonalean eta pertsonen gizartean parte hartzeko prozesuan. Egia da gero eta askotariko familia gehiago dagoela, baina ez dirudi garrantzia galdu duenik. Orain dela gutxi euskal ume eta nerabeei egindako⁹ kontsulta batek hori ikusten laguntzen digu: gehienek uste dute familiak ez dutela zertan osatu odol-kidetasuna daukaten pertsonen, baina argi daukate familiaren osagaiak “segurtasuna, errespetua, maitasuna eta konfiantza” direla.

⁹ EUSKO JAURLARITZA (2010): EAEko haurren eta nerabeen beharizanezi hurbiltzea.

Familiaren eraldaketan eragin handiena izan duten fenomenoetako bat emakumea modu masiboan lan-merkatuan sartzea izan da. Laneratze honek, egoera batzuetan, dilema bat sortzen du: lan profesionala eta etxeko lanak, seme-alaben zaintza eta, batzuetan, seme-alabak izateko itxaropena bera bateratu ahal izatea. Arazo hau larriagoa da baldin eta arreta premiak mendetasun eta ezintasun egoeretara zabaltzen badira.

EUROFOUNDek (bizi- eta lan-baldintzak hobetzeko Europako Fundazioa) gogorarazten du lan egiteko adina duen populazioak seme-alabak zaindu behar izaten dituela eta, gero, adineko pertsonak ere zaindu behar izaten dituela. Hori dela eta, bateragarritasuna eta horrekin lotutako arazoak, nola edo hala, lan egiteko adin osoa hartzen dute. Bizikalitateari buruzko 2012ko Inkestaren emaitzen artean, azpimarratzekoa da Europako langileen % 22k adierazten duela ez dagoela pozik beren lanaren, bizitza pertsonalaren eta lanekoaren arteko orekarekin, % 6k uste du bere laneko ordutegia ez datorrela bat, inondik inora ere, bere familia eta gizarte bizitzarekin eta % 16k dio ez dela "oso ongi" moldatzen. Lanaren, bizitza pertsonalaren eta familiako bizitzaren artean duten oreka nahikotzat jotzen ez duten langileen proportzioa % 10etik (Danimarkan, Holandan eta Suedian) % 30etik gorakoa izateraino doa (Grezian, Lituania eta Espainian).

Ikerketa hori oinarri hartuta, EUROFOUNDek datu honetan oinarrituz du: ordaindutako antzeko lanaldiak izanik, emakume europarrek bateratzeko zailtasun handiagoak adierazten dituzte gizonezkoek baino, eta horrek, zalantzarik gabe, partaidetza handiagoa adierazten du etxeko eta zaintzako lanetan. Eustaten 2012ko "*Lana, norberaren bizitza eta familia bateratzeari buruzko inkestak*" antzeko ondorioa ateratzen du, zeren eta EAEko emakumeek ia denbora bikoitza erabiltzen baitute egunean gizonezkoak baino zaintza lanetan, eta kargen desberdintasun horrek ondorioak dakartza bizitza pertsonalerako, aisialdirako edo prestakuntzarako duten denboraren inguruko gogobetetasunarekin. Gainera, EUROFOUNDen zifrek agerian uzten dute bateratzeko zailtasunak txikiagoak direla arazoan sistematikoki arreta jarri zaion herrialdeetan. Epigrafe guztietan, zailtasun handiena duten herrialdeen parean dago Espainia. Ildo horretan, beharrezkotzat jotzen dugu azpimarratzea gizonen eta emakumeen arteko baterako erantzukizunean aurrera egin behar dela etxeko lanen banaketan.

Bestalde, gogora ekarri behar dugu EAEko langileen %23,9k lanaldia luzatu behar izaten duela egunero (EUSTATEN LBBI) eta %69 (Estaturako datua, EUROFOUND) nekatuegi daudela etxeko lanak egiteko lanetik itzultitakoan. Horrek seguru asko zerikusia du laneko plangintza hobetu eta laneko ordutegiak zentzuz banatu behar izatearekin. Alde horretatik, kezkarri iruditzen zaigu ikustea bi urte eskasean (2010 eta 2012 bitartean), LBBIk igoera nabarmena antzeman duela lanaldia luzatzen duten langileen portzentajea, ohikoa nahiz lantzean behingoa, eta bateratzea hobetzeko baliabide osagarria den ordutegi malgutasunean %1,5eko gutxitzea izan dela epealdi berean. Aldi berean, handituz doaz etengabe bateratzearekin lotutako baimenak eskatzeko zailtasunak. Azkenik, kezkarri iruditzen zaigu beste datu bat ere: urtebetean soilik, 2011 eta 2012 bitartean, %25 murriztu izana EAEko familientzako laguntzen zenbatekoa. Ildo horretatik, Europar Batasunaren tesiaren ildotik eta aurrekontuetan egun dauden murrizpenez jabetuta, berriz ere esan behar dugu aurrera egin behar dela berdintasun eta familia politika eraginkorrak garatzeko bidean, gurasoak laneratze eta lana, norberaren bizitza eta familia hobeto bateratzeko lagungarriak izan daitezen.

Horiek emaitza guztiak ikusita, azkenik, ondorio hau atera behar dugu: orokorrean okerrera egin dutela lana, norberaren bizitza eta familia bateratzeko baldintzek. Hori dela-eta, orain artean egindakoak baino ahalegin handiagoak egin behar dira.

3. BIZI BALDINTZAK

Gizarte bazterkeriaren arazoa zeharkako errealitatea da gizarte garaikideetan. Erakundeek eta ikerlariek urte askoan erabilitako "pobrezia" kontzeptuak ez du agortzen, berez, gizarte bazterkeriaren errealitatea eta hark dakartzan dinamikak. Horrexegatik dago adostasun zabala azken hamarkadetan, bai gizarte ikerkuntzan diharduen pertsonalaren artean, bai kudeaketa publikoko taldeen artean: pobrezia kategoria "gizarte bazterkeria" kategoriara zabaldu da pobrezia ekonomikoaren gaineko ideia zorrotza gainditzea eta, batez ere, egungo gizarteetan gertatu diren eraldaketa sakonak, hain zuzen ere aurrerapen teknologikoek, bizimodu aldaketek eta aribideko gizarte erreformek eragindakoak.

Europar Batasunean, egungo krisiak eragin larria du jarduera ekonomikoan eta enpleguan. Batzordearen arabera, 2013ko amaieran ekonomiaren suspertze txikiaren zantzuak antzematen ari dira, baina ezin izango zaio hazkundeari eutsi, inklusiboa eta lanpostuen sortzailea izan ezean¹⁰.

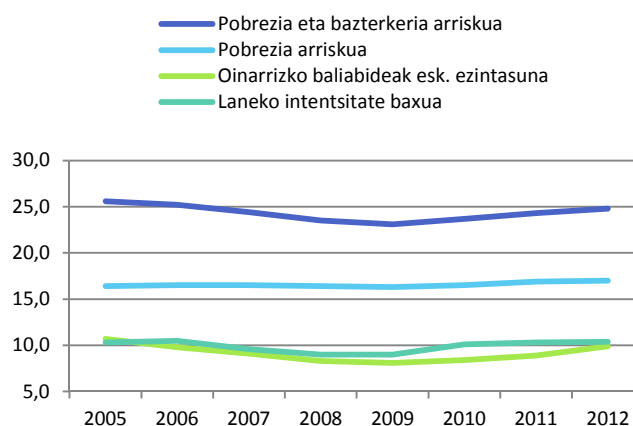
Krisiaren ondorioz, nabarmen egin du gora pobrezian edo bazterkerian bizitzeko arriskuan dauden europarren kopuruak 2008 eta 2012 bitartean (8 milioi pertsona gehiago, horietatik 3 azken urtean). Egoera horrek gaur egun (2012an, azken datu eskuragarria) populazioaren %24,8ri eragiten dio, hau da, 124,5 milioi europarrei (Europar Batasuneko 28 estatu kideak aintzat hartuta, Kroazia sartu ondoren), Europako 2020 Estrategiak¹¹ ezarritako irizpideen arabera, "AROE Tasa" izenekoan (*population at risk of poverty and exclusion*). 2012an, arrisku mailarik handienak herrialde hauetan zeuden: Bulgarian (populazioaren %49,3), Errumanian (%41,7), Letonian (%36,2), Grezian (%34,6), eta Kroazian, Lituanian eta Hungarian (hiruretan %32 gaindituta). Baxuenak, berriz, Holandan (%15), Txekiar Errepublikan (%15,4), Suedian (%18,2), Luxenburgon (%18,4), Austrian (%18,5) eta Danimarkan (%19).

2011ko datuen aldean, nahiz eta Batasunerako batez besteko tasa puntu erdi bakarrik aldatu (Alemanian, Frantzia eta Holandan izan ezik, pixka bat hobera egin dutelako, eta Baltikoko herrialdeetan, Finlandian eta Polonian indar handiagoarekin), Batasuneko gainerako herrialdeetan gora egin du pobrezia arriskuan daudenen kopuruak. Deigarria da Erresuma Batuaren kasua, non talde horretan milioi bat lagun gehiago hazi den soilik urtebetean.

EAEn, populazioaren %17i eragiten dio (2011n baino puntu erdi gutxiago) pobrezia eta bazterkeriaren arriskuak 2012an (EUROSTAT eta EINren metodologiaren arabera), hau da, 370.000 pertsonari baino gehiagori¹². Eragin hori nahikoa baxua da, eta Finlandiarekin, Suediarekin, Austriarekin eta Luxenburgorekin konpara daiteke.

Adierazlearen osagai bakoitzari erreparatuz, lehenik eta behin EBren populazioaren %17 pobrezia arriskuan zegoen 2012an gizarte transferentziaren ondoren, eta egoera horretan dagoela irizten zaio herrialde bakoitzeko unitateko sarreraren banaketaren erdiko balioaren %60tik beherako sarrerak daudenean ("pobrezia atalasea" deritzona).

POBREZIAREN ETA BAZTERKERIAREN ARRISKU TASAREN ETA HORREN HIRU OSAGAIEN BILAKAERA EUROPAR BATASUNEAN (EB 28)

Iturria: EUROSTAT.

¹⁰ EUROPEAN COMMISSION. *EU Employment and Social Situation. Quarterly Review*, set. 2013.

¹¹ "Europako 20120 Estrategia"ren ondorioetarako, pobrezian eta gizarte arriskuan dago pertsona bat baldin eta lan arazoak dituen famili unitatekoa edo laneko intentsitate oso txikiko famili unitatekoa bada; gizarte transferentzien ondorioz pobrezia arriskuan badago edota oinarritzko baldintzak eskuratzeko muga handiak baditu.

¹² EINek EUROSTATen metodologia oinarri hartuta Bizi-baldintzei buruzko Urteko Inkestatik ateratako eta eginiko kalkuluetatik datoz EAerako zifrak, eta atzerantz berrikusi dira 2011ko Populazioaren Zentsuaren zifrak kontuan hartzeko. Horren ondorioz, gora egin dute pobrezia arriskuaren tasek berrikusitako epealdi osoan.

Portzentaje hori hamarren bat hazi da 2012an, eta bereziki handia da Bulgarian, Errumanian eta Espainian (%22 ingurukoa, %28,2 Espainian).

Bigarrenik, Europako populazioaren %9,9ko oinarrizko baldintzak eskuratzeko muga larriak zituen 2012an, zeren eta oinarrizko baliabiderik ezak eragindako bizi-baldintzak baitituzte hala nola fakturei aurre egiteko ahalmena (familien ohiko gastuei dagokienez), etxea bero mantentzeko edo urtean astebeteko oporraldia gozatzeko¹³.

Baldintzak eskuratzeko muga horien eragina nabarmen aldatzen da Batasuneko herrialde kideen artean: Luxenburgon edo Suedian %1 da eta, Bulgarian eta Errumanian, berriz, %44,1 eta %29,9 dira hurrenez hurren. Espainian %5,8 da, nahikoa baxua Batasun osoan.

Azkenik, Europako biztanleen %10,4 inguru lan intentsitate oso txikiko familietan bizi da. Hala deritzo azken urtean lanerako ahalmen osoaren %20tik behera egiten dutenean lan familiako helduek. Espainia, Grezia eta Belgika dira Batasuneko lehen postuetan, hiruretan %14tik gorako ratioak.

Ildo beretik, Europako Bizi-baldintzak eta Lan-baldintzak Hobetzeko Fundazioak bost urtean behin egiten duen "Europako III. Bizi-kalitatearen Inkesta"ren arabera (2012ko edizioa III.a da), 2007ko aurreko inkestatik nabarmen aldatu da Europako ekonomia eta gizarte profila: inkestaturikoen herenak baino gehiagok dio haien finantza egoerak okerrera egin duela. Oro har, talderik ahulenetan izan da ongizatearen okertzerik handiena –Europako Ekialdeko langabetuak, sarrera txikiak dituzten pertsonak eta adinekoak-.

POBREZIA EDO GIZARTE BAZTERKERIA ARRISKUAN DAUDEN EUROPARRAK, "EUROPA 2020 ESTRATEGIA"REN IRIZPIDEEN ARABERA

	PORTZENTAJEA		ABSOLUTUAK (MILIOIAK)	
	2011	2012	2011	2012
EB 28	24,3	24,8	121,5	124,5
BELGIKA	21,0	21,6	2,3	2,4
BULGARIA	49,1	49,3	3,7	3,6
TXEKIAR ERREPUBLIKA	15,3	15,4	1,6	1,6
DANIMARKA	18,9	19,0	1,0	1,0
ALEMANIA	19,9	19,6	16,1	15,9
ESTONIA	23,1	23,4	0,3	0,3
IRLANDA	29,4	:	1,3	:
GREZIA	31,0	34,6	3,4	3,8
ESPAINIA	27,7	28,2	12,8	13,1
FRANTZIA	19,3	19,0	11,8	11,8
KROAZIA	32,3	32,3	1,4	1,4
ITALIA	28,3	29,9	17,1	17,8
ZIPRE	24,6	27,1	0,2	0,2
LETONIA	40,1	36,2	0,8	0,7
LITUANIA	33,1	32,5	1,1	1,0
LUXENBURGO	16,8	18,4	0,1	0,1
HUNGARIA	31,0	32,4	3,1	3,2
MALTA	21,4	22,2	0,1	0,1
HERBEHEREAK	15,7	15,0	2,6	2,5
AUSTRIA	16,9	18,5	1,4	1,5
POLONIA	27,2	26,7	10,2	10,1
PORTUGAL	24,4	25,3	2,6	2,7
ERRUMANIA	40,3	41,7	8,6	8,9
ESLOVENIA	19,3	19,6	0,4	0,4
ESLOVAKIA	20,6	20,5	1,1	1,1
FINLANDIA	17,9	17,2	0,9	0,9
SUEDIA	16,1	18,2	1,5	1,8
ERRESUMA BATUA	22,7	24,1	14,0	15,1
EAE	17,5	17,0	0,38	0,37

Iturria: Geuk eginikoa, EUROSTAT eta EINren datuekin.

Inkesta horrek dakarrenez, sarrerarik txikiak dituzten herritarrentzat are okerragoa da egoera ekonomikoa, eta gainera, gizarte desberdintasunak handitu direnez gero, zailtasun gehiago dituzte lanaren arloan edo osasunaren arloan, bereziki kalitatezko osasun zerbitzuak eskuratu ahal izateko. Halaber, sarrera ertainak dituzten familien bizi-kalitateak okerrera egin duela ikusi da, haien estatus sozioekonomikoa galtzeko beldurraren ondorioz.

Testuinguru horretan, herrialde kideen artean dauden ezberdintasunak areagotu direla ohartarazi du Europako Batzordeak, eta batik bat eurogunean. Krisiak bereziki ukitu ditu hegoaldea eta inguruko herrialdeak, eta horrek arriskuan jartzen du Ekonomia eta Moneta Batasunaren oinarrizko helburuetarako bat: Batasun hori onuragarria izatea estatu kide guztientzat bateratze ekonomikoaren eta herritar guztien bizi-kalitatearen hobekuntzaren bidez.

Pobrezia eta bazterkeria handituz doazenez gero, gizarte inbertsiorako neurriak premia zehazteko eta abian jartzeko eskatu die Batzordeak gobernuei hazkunderako eta kohesiorako, pertsonen ahalmenak eta gizarte eta lan partaidetza hobetuz, horrek guztiak banakoaren mesederako izan dadin eta ekonomia bultzatuz. Kezkarik handiena

¹³ Zehazki, EUROSTATen arabera, oinarrizko baliabideak eskuratzeko ezintasun larria dago baldin eta bederatzi item hauetatik gutxienez lau gertatzen badira: fakturak garaiz ordaintzeko modurik ez izatea; etxebizitza epel mantentzea; ezusteko gastuei aurre egitea; okela, arraina edo proteina baliokideak kontsumitzea bi egunik behin; urtean astebeteko oporraldia izatea; autoa, garbigailua, koloretako telebista edo telefonoa edukitzea (mugikorrek barne).

sortzen dietenak (horiek guztiak elkarren artean lotuta): iraupen luzeko langabeziaren igoera, ez ikasi ez lanik egiten ez duten gazteen hazkundera, familiako kide guztiak langabezian dituzten familien gero eta kopuru handiagoa eta "langileen pobrezia" deritzonaren (*in-work poverty*) igoera.

Jarraian, EAEko pobreziaren eta gizarte bazterkeriaren arloko arazoei eta bizi-baldintzei egoerari buruzko azalpena emango da lehenik eta behin, EINren "*Bizi-baldintzei buruzko Inkestaren*" 2012ko emaitzak oinarri hartuta. Ondoren, Eusko Jaurlaritzaren 2012ko "*Pobrezari eta gizarte desberdintasunei buruzko inkesta*" iturri nagusizat hartuta, krisiak gehien ukitu dituen gizarte taldeak deskribatuko dira, pobrezian diren haurrengan arreta berezia jarrita. Kapitulu honen bigarren zatian, ezinduen bizi-baldintzak aztertuko dira, Memoria Sozioekonomikoaren edizio honetan berebiziko intereseko taldea den aldetik.

3.1. EAE-KO BIZI-BALDINTZAK

3.1.1. 2012ko Bizi-baldintzei buruzko Inkestaren emaitzak eta 2013ko Aurrerapena

EINren "*Bizi-baldintzei buruzko inkesta*" Europako Batasunak Errentari eta Bizi-baldintzei buruz eginko estatistikak bateratzeko prozesuaren baitan kokatzen da ("*Statistics on income and living conditions*" deritze, EU-SILC). Horren helburu nagusietako bat da pobrezari eta gizarte bazterkeriari buruzko azterketa egiteko informazioa ematea. Askotariko informazioa ematen du; etxebizitzari, etxebizitzak dakartzan gastuei, sarrerei, etxeko ekipamenduari, egoera ekonomikoari, helduen jarduerari, osasunari, osasun arreta jasotzeari, hezkuntzari eta datu biografikoei buruzko datuak biltzen ditu.

2012ko emaitzetan, nabarmentzen da lehenik eta behin: urtean jasotako batez besteko errenta, EAEn, 29.108 euro zen (2011n baino %2,7 gutxiago), eta Estatuko batez bestekoa baino %21,4 gehiago, hots, 23.972 euro (%0,8 jaitsi da bertan aurreko urtearen aldean). EBn, %-0,5ekoa izan zen famili errentaren aldakuntza epealdi horretan. Nafarroako Erkidegoak gainditzen du oraindik ere EAeren datua (familiako	URTEKO BATEZ BESTEKO ERRENTAREN BILAKAERA FAMILIAKO ETA PERTSONAKO (ELKARRIZKETAREN AURREKO URTEA) AUTONOMIA ERKIDEGOEN ARABERA. 2011-2012. EUROAK.						
	BATEZ BESTEKO ERRENTA FAMILIAKO			BATEZ BESTEKO ERRENTA PERTSONAKO			
	2011	2012	Aldak. %	2011	2012	Aldak. %	
ESTATUKO B.B.	24.176	23.972	-0,8	9.306	9.326	0,2	
ANDALUZIA	20.6363	21.096	2,2	7.580	7.822	3,2	
ARAGOI	25.067	24.833	-0,9	10.053	10.076	0,2	
ASTURIAS	26.928	24.554	-8,8	11.402	10.558	-7,4	
BALEAR (ILLES)	25.304	23.854	-5,7	9.847	9.342	-5,1	
U. KANARIARRAK	20.999	19.175	-8,7	7.920	7.313	-7,7	
KANTABRIA	23.687	24.919	5,2	9.405	10.047	6,8	
GAZTELA ETA LEON	23.266	23.641	1,6	9.514	9.730	2,3	
GAZTELA-MANTXA	20.645	19.721	-4,5	7.730	7.446	-3,7	
KATALUNIA	25.693	25.787	0,4	10.054	10.185	1,3	
VALENTZIako ER.	22.421	22.320	-0,5	8.823	8.853	0,3	
EXTREMADURA	20.032	17.649	-11,9	7.773	6.958	-10,5	
GALIZIA	24.254	23.947	-1,3	9.214	9.225	0,1	
MADRIL	28.644	28.741	0,3	10.944	11.148	1,9	
MURTZIA	20.346	20.214	-0,6	7.156	7.167	0,2	
NAFARROA	31.121	30.783	-1,1	11.957	12.079	1,0	
EAE	29.918	29.108	-2,7	12.119	11.901	-1,8	
ERRIOXA	22.456	23.379	4,1	9.168	9.843	7,4	
CEUTA	24.741	25.988	5,0	9.535	7.924	-16,9	
MELILLA	24.401	28.091	15,1	7.964	8.433	5,9	

Iturria: EIN. Bizi-baldintzei buruzko inkesta 2012.

batez besteko sarrerarik handiena duen erkidegoa da: 30.783 euro), baina familiako batez besteko errentaren jaitsierarik handiena izan duten erkidegoen artean dago.

ZAILTASUN MATERIALAK DITUZTEN EDO HAINBAT GASTU EZIN EGIN DITZAKETEN FAMILIEN PORTZENTAJEA. EAE-ESTATUAREN ARTEKO KONPARAZIOA.

	URTEAN GUTXIENEZ ASTEBETEKO OPORRALDIA		HILAREN BUKAERARA IRISTEKO ZAILTASUNAK		ATZERAPENAK ETXEBIZITZA NAGUSIAREN ORDAINKETAN*		EZUSTEKO GASTUEI AURRE EGITEKO EZINTASUNA	
	ESTATUA	EAE	ESTATUA	EAE	ESTATUA	EAE	ESTATUA	EAE
2006	39,5	22,2	60,8	47,2	5,4	5,3	33,0	20,2
2007	37,0	21,1	57,5	48,5	5,6	4,6	31,9	21,1
2008	34,5	15,8	60,9	44,0	6,0	3,5	29,9	17,7
2009	40,3	22,1	60,4	45,9	8,1	2,5	36,1	22,2
2010	40,8	21,1	60,1	41,6	8,7	3,3	38,5	19,8
2011	40,0	27,4	56,3	41,9	7,0	5,2	37,8	23,4
2012	45,1	23,5	60,9	39,2	8,4	3,2	41,4	19,8
2013p	45,8	25,7	64,9	50,4	9,2	4,9	40,9	24,2

* Atzerapenak izan dituzte etxebizitza nagusiarekin lotutako gastuen ordainketan (hipoteka edo alokairua, gasaren ordainagiriak, komunitatea...) azken 12 hilean.
Iturria: EIN. Bizi-baldintzei buruzko inkesta.

Gainera, pertsonako batez besteko errenta EAEn 11.901 eurokoa da urtean Inkestaren arabera (aurreko urtekoa baino %1,8 txikiagoa), berriz ere bigarren tokia Nafarroaren atzetik, eta Estatuko batez bestekoa baino %27,6 handiagoa. Rankingaren beste muturrean, bi aldagaietan (familiako eta pertsonako errenta) eta aurreko urteetan bezala, Extremadura, Murtzia, U. Kanariarrak eta Gaztela-Mantxa erkidegok daude. Aurreko urtearen aldean, 7 erkidegotan baino ez da jaitsi batez besteko errenta, eta neurri txikienean EAEn. Estatuko batez bestekoak, aldiz, %0,2 egin du gora. Beraz, gure Erkidegoak galdu egin du 2011n zuen rankingeko lehen tokia, Nafarroak hurrengo postua zuenean.

Hilaren bukaerara iristeko zailtasunak dituzten familien portzentajea da bizi-baldintzak eta errenta mailak erakusten dituen beste adierazle bat: egoera horretan daude 2013an gure Erkidegoko familien %50,4 (behin-behineko datuekin), aurreko urtean baino %11,2 gehiago.

Estatuko batez bestekoa %64,9 da, hots, 4 puntu hazi da 2012. urtearekin alderatuta. Gainera, kontuan izan behar da hilaren bukaerara iristeko zailtasunak dituztela dioten euskal familien %50,4tik %12,1ek "zailtasun handiak" dituela (%7,1ek 2012an), %12,6k bakarrik "zailtasunak" eta gainerako %25,7ak dio "nolabaiteko zailtasunak" dituela. Antzeko banaketa dago Estatuan ere, baina pisu handiagoa dago zailtasun mailarik handiengan; izan ere, familia espainiarren %28,3koa izango litzateke.

Halaber, zenbait gastu egiteko ezintasuna dutela adierazten duten familien portzentajea kalkulatzeko Inkestak: euskal familien %25,7k ezin du 2013an (behin-behineko datuak) urtean astebeteko oporraldia hartu (%45,8k Estatuan) eta %24,2k ezin die aurre egin ezusteko gastuei (Estatuan %40,9 batez beste). Ratio hori %4,4 hazi da 2012ko inkestatik.

EUROPAKO FAMILIEN OINARRIZKO BALDINTZARIK EZAREN ADIERAZLEAK. EAE-REKIKO KONPARAZIOA. 2011-2012.

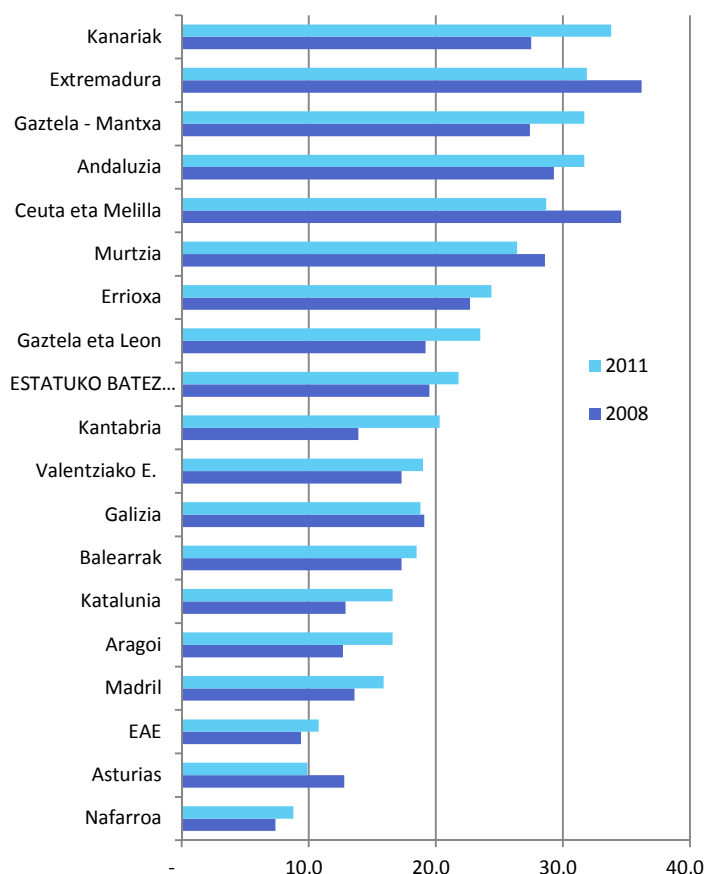
	EZUSTEKO GASTUEI AURRE EGITEKO EZINTASUNA		OINARRIZKOAK ESK. EZINTASUN INDIZEA	
	2011	2012	2011	2012
	EB 28	38,1	40,2	18,5
EBBB	34,4	35,6	15,2	16,1
BELGIKA	26,1	25,4	12,9	12,5
BULGARIA	65,3	68,6	60,1	61,6
TXEKIAR ERREP.	40,4	42,4	16,1	16,8
DANIMARKA	24,9	28,2	6,9	7,5
ALEMANIA	34,5	33,4	12,4	11,3
ESTONIA	44,7	44,7	21,5	21,3
IRLANDA	54,4	:	22,7	:
GREZIA	34,4	40,5	28,4	33,7
ESPAINIA	37,6	42,1	13,2	16,3
FRANTZIA	33,0	33,0	12,4	12,8
KROAZIA	64,8	67,3	34,5	35,3
ITALIA	38,6	42,5	22,3	25,2
ZIPRE	52,9	50,5	29,8	31,5
LETONIA	80,4	73,6	49,0	44,6
LITUANIA	61,3	60,4	35,1	34,4
LUXENBURGO	23,0	24,8	4,7	4,5
HUNGARIA	74,0	74,3	42,2	44,0
MALTA	26,4	24,3	16,5	18,8
HERBEHEREAK	21,7	22,0	6,6	6,5
AUSTRIA	22,8	22,2	9,5	9,8
POLONIA	51,2	54,2	26,4	27,8
PORTUGAL	29,1	35,9	20,9	21,8
ERRUMANIA	50,3	53,1	47,7	48,0
ESLOVENIA	46,7	45,7	17,2	16,9
ESLOVAKIA	35,8	36,1	22,0	22,7
FINLANDIA	27,4	27,9	8,4	8,9
SUEDIA	16,6	17,6	4,2	4,5
ERRESUMA BATUA	36,7	42,9	13,3	16,6
EAE	23,4	19,8	11,0*	7,4*

Iturria: Geuk eginikoa, EIN eta EUROSTATen datuekin.
*Zenbatespena da, zenbait ezberdintasun metodologiko baitaude (ikus testua).

Europaraino ikus daitekeenez, EB-28ko familien %40,2k ezin ziren aurre egin ezusteko gastuei 2012an, %10,8k ezin zuten etxebizitza tenperatura egokian mantendu eta %11,5ek zioen etxebizitza nagusiarekin lotutako ordainketei aurre egiteko arazoak izan zituela azken urtean. Handiak dira herrialdeen arteko aldeak. Bizi-baldintzen egoera txarragatik nabarmentzen dira Kroazia, Bulgaria, Letonia, Lituania eta Hungaria (%60-%75) ezusteko gastuei aurre egiteko eta berriz ere Bulgaria, Zipre eta Errumania (hiruretan %30etik gorako ratioak) etxea mantentzeko.

Ildo beretik, EUROSTATEk "oinarrizko baliabideak eskuratzeko ezintasun indizea" definitu du: sarreran aipaturiko bederatzigastu kontzeptu eta ekipamenduen zerrendatik gutxienez hiru egiterik ez duten pertsonen kopuruak emango du indize hori: EINek aurkezturiko lau gastu kontzeptuez gain, hauek sartzen dira: egunean izatea hipotekaren ordainketak eta garbigailua, koloretako telebista, telefonoa eta autoa edukitzea. Definizio horren arabera, EBko populazioaren %19,7k ezin zituen baliabideok eskuratu 2012an (2011n baino %1,2 gehiago), eta alde handiak daude herrialdeen artean, gehienbat Europako kide berrien eta gainerako kideen artean. Alde batetik, Suedian eta Luxenburgon populazioaren %4 besterik ez dago egoera horretan, eta %10etik behera Europako Iparraldeko herrialdeetan, Holandan eta Austrian (Espainiak %16,3ko ratioa du). Bulgarian, berriz, %60k ezin ditu baliabideak eskuratu eta %40k Letonian, Hungarian eta Errumanian.

POBREZIAREN ATALASEAREN AZPITIK DAUDEN PERTSONEN PORTZENTAJEA. 2008-2012.

EINek, Bizi-baldintzei buruzko Inkestaren barruan eta 2010etik autonomia erkidegoen arabera, antzeko adierazlea kalkulatu du, eta horretarako, zazpi gastu kontzeptu eta ekipamendu ezin eskuratzeko hartzen da kontuan. Hala, 2012an, %7,4ko indizea zuen EAEk (7 kontzeptuetatik gutxienez 3 ez dituzten familiak) eta Estatuko batez bestekoa %16,5koa izango litzateke %-16,3, EUROSTATen indizean-. Horrenbestez, bi adierazleak - Europakoa eta Espainiakoa- konparagarritzat har litezke aipaturiko ñabardurekin.

Iturria: EIN. Bizi-baldintzei buruzko inkesta

Azkenik, pobrezia buruzko deskripzio azterketa egiten da Bizi-baldintzei buruzko Inkestan; moneta pobrezia erlatiboa deritzo hala, eta horretarako, moneta pobrezia erlatiboaren gaineko lerro bat egiten da populazioa kalifikatzeko: pobreak eta pobreak ez direnak. Familiako kontsumo-unitateko sarrera garbietan oinarritzen da erabilerako pobrezia-lerroa; hala deritzo familiaren gutzizko sarrera garbiak (errenta eskuragarria) zati kontsumo-unitateen kopuruaren arteko emaitzari. Hortik abiatuta, pertsonen esleituriko kontsumo-unitateko¹⁴ sarreraren

¹⁴ Kontsumo unitateko diru-sarrera edo baliokidea da familiaren gutzizko diru-sarrera zati "kontsumo-unitate" kopurua. Hala ere, kontzeptu hori ez da per capita diru-sarreraren berdina, zeren eta ez baitaie diru-sarrera bera esleitzen familiako kide guztiei, baizik eta beste faktore batzuk izaten dira kontuan hala nola eskala-ekonomiak. Hots, familiako kideen kopurua handitzeak ez du zertan diru-sarreraren igoera proportzionalarekin batera etorri onizate maila berari eusteko, eta gainera, kontsumo ildok ez dira berdinak familiako kide bakoitzaren adinaren arabera.

banaketaren erdiko balioaren %60an ezartzen da pobrezia-lerroa edo pobrezia-atalasea. Hala, “pobre” deritzo atalase horretatik azpiko kontsumo-unitateko sarrerak dituen orori (halako moldez non familia bateko kide guztiak modu berean sailkatuko baitira: pobreak eta pobreak ez direnak). Herrialde bakoitzerako¹⁵ kalkulatu da atalase hori Batasun mailan eta, beraz, herrialde bakoitzari buruzko ikuspegi erlatibo eskura daiteke, baina ezin konpara daiteke zuzenean herrialdeen artean.

Hortik aurrera, pobrezia-atalasearen azpitik dauden pertsonen portzentajea kalkulatu du Inkestak. Batasunean %17koa izan zen 2012. urtean, hitzaurrean aurreratu dugunez, zeren eta metodologia hori erabili baitzen pobrezia arriskuan diren biztanleak kalkulatzeko, AROPE Tasan sartutako hiru dimentsioetatik lehena.

Estatu mailan, egonkor eusten dio ratio horrek azken urteetan %25-%28 inguruan, eta gehienekoa 2012an izan zen, %28,2, hain zuzen ere aurreko urtean baino puntu erdi gehiago. Gure erkidegoan, %17,3 da irizpide horren arabera “pobreak” diren pertsonen tasa –Nafarroako Erkidegoan baino ez dago datu hobea-, eta bi hamarren jaitsi da azken urtean. Alabaina, gure erkidegoan %16,9 hazi da pobrezia-atalasearen azpitik dauden sarrerak dituzten pertsonen ratioa (%2,5) 2008. urtetik.

Azkenik, batez besteko errenten edo pobrezia tasen bilakaeraren azterketa bezain interesgarria da errentaren banaketa aztertzea une jakin batean, baita denboran duen bilakaerari dagokiona ere. Eusko Jaurlaritzaren Ogasun eta Finantza Sailak berriki argitaratu duen “Errentaren banaketaren desberdintasuna 1986-2012”¹⁶ deritzon azterlanak erakusten duenez, EUROSTATen EU-SILCen datuak eta Eusko Jaurlaritzaren PGDI aztertu ondoren, gure erkidegoa berdintasunezko errenta duten Europako herrialdeen mailan dago.

Hori frogatzeko, beste adierazleen artean, Gini-ren indizea aztertzen da. Ekonomia bateko kideen edo familien diru-sarreraren banaketaren eta berdintasunezko banaketaren artean dagoen aldea neurtzen du, halako moldez non 0 indizeak berdintasun perfektua adierazten baitu, eta 100eko indizeak, berriz, berdintasunik ez perfektua. Azterlanean nabarmentzen denez, adierazle horrek egonkor eutsi dio 30aren inguruan azterturiko epealdian zehar EB-15eko herrialdeen artean, baina alde nabarmenak daude azterturiko herrialdeen artean, dela mailetan, dela aldakuntzen denbora erditmoan.

Bestalde, Euskadin pixkanaka hobetu egin da sarreraren banaketa 1996 eta 2008 bitartean, eta hiru puntuz egin du behera haren Gini indizeak: 28tik 25,2ra. Gainera, maila horri eusten zaio krisialdiko lau urteren buruan, 25,3koa baita 2011ko datua. Izan ere, Suediak baino ez du hobetu ratio hori (24,4) EB-15eko herrialdeetan, eta antzeko mailetan Finlandian eta Herbeheretan. Beste muturrean, errentaren banaketaren desberdintasun mailarik handienak Portugalen (34,2) eta Espainian (34,0) daude.

GINI-REN INDIZEAREN BILAKAERA EUROSTAT-EN BALIOKIDETZAN 1996-2011					
	1996	2000	2004	2007	2011
SUEDIA	21,0	24,0	23,0	23,4	24,4
EAE	28,0	27,2	26,0	25,2	25,3
FINLANDIA	22,0	24,0	25,5	26,2	25,8
HERBEHEREAK	29,0	29,0	26,9	27,6	25,8
AUSTRIA	26,0	24,0	25,8	26,2	26,3
BELGIKA	28,0	30,0	26,1	26,3	26,3
LUXENBURGO	28,0	26,0	26,5	27,4	27,2
DANIMARKA	20,0	22,0	23,9	25,2	27,8
ALEMANIA	27,0	25,0	26,1	30,4	29,0
IRLANDA	33,0	30,0	31,5	31,3	29,8
FRANTZIA	29,0	28,0	28,2	26,6	30,8
EB-15	30,0	29,0	30,0	30,2	30,8
ITALIA	32,0	29,0	33,2	32,2	31,9
ERRESUMA BATUA	32,0	32,0	34,6	32,6	33,0
GREZIA	34,0	33,0	33,0	34,3	33,6
ESPAINIA	34,0	32,0	30,7	31,3	34,0
PORTUGAL	36,0	36,0	37,8	36,8	34,2

Iturria: Anton, Colinas eta Iruarrizaga (2013): “Desberdintasuna errentaren banaketan Euskadin 1986-2012”. OGASUN ETA FINANTZA SAILA. EUSKO JAURLARITZA.

¹⁵ Esana dugunez, pertsonen esleituriko kontsumo unitateko diru-sarreraren banaketaren erdiko balioaren %60 da, EBko herrialde bakoitzean. Hortaz, herrialde bakoitzeko errentaren banaketa aztertzen da, ez Batasun osorako.

¹⁶ Anton, Colinas eta Iruarrizaga (2013): “Errentaren banaketaren desberdintasuna Euskadin 1986-2012”. Bilduma: Ikerketak Ekonomiaz 2013/II. Eusko Jaurlaritzaren Ogasun eta Finantza Saila.

3.1.2. Pobreziari eta Gizarte Desberdintasunari buruzko Inkesta 2012: gizarte talderik kaltetuenak

Eusko Jaurlaritzak lau urterik behin egiten du “Pobreziari eta Gizarte Desberdintasunari buruzko Inkesta” (PGDI). Horri esker jakin daiteke zein bilakaera izan duen pobreziak gure gizartean,

EUSKO JAURLARITZAREN PGDI-REN OINARRIZKO ADIERAZLEEN BILAKAERA					
	1996	2000	2004	2008	2012
Ongizaterik ez izateko arriskua (mantentzea)	36,3	24,7	21,9	16,4	19,9
Pobrezia arriskua (mantentzea)	13,3	7,9	5,6	5,7	7,3
Metaketa pobrezia	3,6	4,2	3,6	1,5	1,4
Benetako pobrezia	8,7	5,1	4,5	4,2	5,3

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. PGDI 2012.
Oharra: PGDI adierazleak termino egokitueta ageri dira.

baita horretan eragina duten arrisku faktoreak eta banaketa ezberdina ere. Pobreziaren eragina neurketarako aukeraturiko adierazlearen arabera aldatzen da EAEn.

2012ko PGDIren emaitzek erakusten zuten¹⁷, lehenik eta behin, mantenu pobreziaren¹⁸ arriskuaren adierazlea %7,3 zen, 2004 eta 2008ko kopuruen ginetik, baina 80ko eta 90eko urteetan izaten zirenen azpitik. Hala, 157.686 pertsona zeuden egoera horretan EAEn. Bestalde, ongizaterik ezak %19,9 hartzen zuen (hori ere mantenu pobreziaren arabera). Pobreziaren adierazle bilakaera hobea da metaketa pobreziarekin lotutakoak aztertzen direnean; hartara, familien ondareari buruzko alderdiak eta ondasun materialak hartzen ditu kontuan. Izan ere, metaketa pobrezia jaitsi egin da azken lau urtean, %1,5etik %1,4ra.

Gainera, aztertutako arrisku arazoek edo egoerek berehalako pobreziaren edo prekaritatearen benetako bizipena ez dakartenez gero, PGDIk adierazle sintetiko bat du bere azterlanean, benetako pobrezia egoerak identifikatzeko, hots, zenbait alderditan egoera eroso izateak beste alderdi batzuetako balizko gabeziak konpentsatzen direneko egoerak. Adierazle hori erabiliz ikus daitekeenez, igoera dago benetako pobrezian; izan ere, %4,2 izan zen 2008an eta 2012an, berriz, %5,3koa. Inkestak berak aitortzen duenez, inoizko daturik altuenetakoa da, baina 1996an erregistraturikoa baino txikiagoa nolahi ere (%8,7), noiz-eta 185.000 pertsona bizi zirenean benetako pobrezian. Zenbatespenen arabera, 114.000 dira 2012an.

Jarraian, azken adierazlea oinarri hartuta, pobreziak Euskadin gehien kalteturiko familia motak azalduko dira, benetako pobrezia-ratio handienak dituztenak (%15etik gorakoak) eta, guztira, antzemandako pobrezia kasuen %79 dira. Ezaugarri komuna dute guztiek, ikusiko dugunez: pertsona nagusien lanik eza, edo gutxienez lan egonkorrik eza, bestelako arrisku faktoreekin batera: atzerritarrak, guraso bakarreko familiak eta gazteak, atzean dagoen ikasketa mailaren faktorearekin batera betiere.

a) Guraso bakarreko familiak eta, neurri txikiagoan, bakarrik dauden pertsonak eta beste famili talde batzuk

Modu ezberdinean eragiten die benetako pobreziak guraso bakarreko familietako pertsonen. Familia mota horretako pertsonen %18,2ri eragiten die, “Beste famili talde batzuk” kategorian ikusitako %10,1aren ginetik. Bi familia mota horietan, benetako pobrezia tasa %4-%5 egin du gora 2008-2012ko lau urtekoan; 2008an, berriz, %13,2 eta %6,1 izan ziren. Beste famili talde batzuen artean, mantenu pobreziaren eraginagatik gertatu da soil-soilik hazkundera (%4,8tik %13,1era), eta guraso bakarreko familietan, sarreren pobrezia modu horretako goranzko joera horrekin batera (%13,7tik %19,2ra), konparazioa eginez, handiak diren kopuruak ageri dira metaketa pobrezian. 2012ko adierazlea horrek islatzen duen %4,7 da EAeko batez bestekoa gainditzen duen bakarra, eta agerian uzten du, gainera, goranzko joera. 2008ko %4,1ekoaren aldean.

¹⁷ Adierazleei buruzko xehetasun gehiagorako, ikus beza irakurleak 2012ko Memoria Sozioekonomikoa.

¹⁸ Mantenu pobrezian, beharizan oinarritzkoenei (janaria, etxebizitza, jantziak eta oinetakoak) aurre egiteko nahikoa balizko sarrerak ez izatea da pobrezia arriskuan egotea. Ongizaterik ezaren arriskua, berriz, gizarte jakin batean espero diren gutxieneko ongizate eta erosotasun maila eusteko beharrezkoak diren gastuei aurre egiteko nahikoa sarrera ez izatearekin dago lotuta.

%6,9ko tasa izanik, benetako pobreziak ere EAeko batez bestekoa gainditzen du bakarrik dauden pertsonen artean. Kasu honetan, ordea, 2008koaren antzeko maila eusten zaie (%6,4), eta mantenu pobrezia %10,4aren inguruan egonkortu dela ikus daiteke, baita metaketa pobreziaren jaitsiera ere: %2,2tik %1,2ra.

2012ko egoerarik onena bikotearen inguruan eraturiko familiekin lotutako pertsona dagokie. Benetako pobrezia tasa, 2012an, %3,7 da seme-alabak dituzten bikoteen familietan (%3,3 2008. urtean) eta %2,5 seme-alabarik gabeko bikoteetan (%1,9 2008an). Horrelako familia moten pisu erlatibo handia dela-eta, bikoteen familietako pertsonak –seme-alabak

dituztenak edo horiek gabe-, berriz, benetako pobreziaren egoerarik gehienak biltzen dituzte 2012an, guztizkoaren %51,1. Hala eta guztiz ere, 2008ko %58,1ekoa baino txikiagoa da tasa hori, eta behera egin du ere bakarrik dauden pisu erlatiboak (%13,5etik %12,5era). Baina gora egin du guraso bakarreko familiekin eta beste famili talde batzuekin lotutako zatiak: %28,4tik %36,4ra.

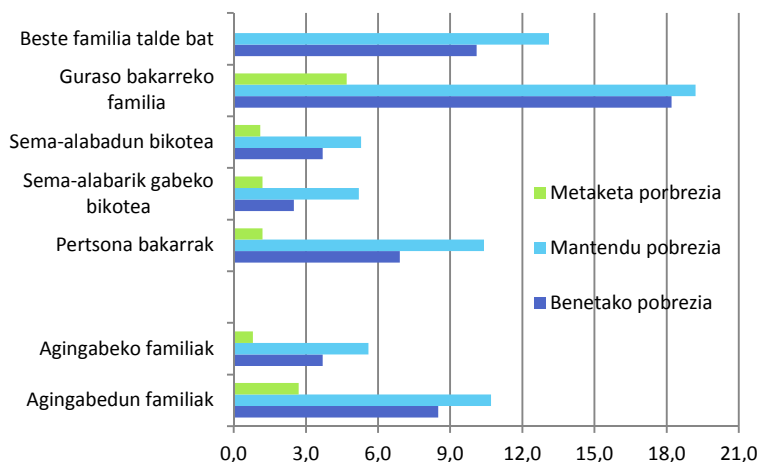
Bestalde, guraso bakarreko familiak eta beste famili talde batzuk ukitzen dituen benetako pobrezia tasa altua eta seme-alabak dituzten bikoteek egoera horien banaketan duten pisu kuantitatibo handia direla-eta, presentzia handia dute pobreen taldeetan seme-alabak dituzten familiek. Hala, benetako pobrezian dauden pertsona horien %53,8 14 urtetik beherakoak dauden familietakoak dira. Kasu horietan, %8,5 da benetako pobrezia tasa; adingaberik gabeko familietan bizi diren pertsonena, berriz, %3,7.

b) Erreferentzia nagusia emakumea duten familiak

Pobrezia moduak sexuaren arabera aztertu izanak erakusten duenez, konparaziozko egoerarik okerrera emakumeak buru diren familiena da kasu guztietan. Izan ere, benetako pobrezia 3 aldiz handiagoa da emakumea buru deneko familietan (%11,1 gizonezkoetan eta %3,7 emakumezkoetan). Gainera, erreferentziako pertsona gizonezkoa duten familietako pertsonen hazkunde txikiaren aurrean (%3,3tik %3,7ra 2008 eta 2012 bitartean), igoera %8,8tik %11,1era da pertsona nagusia emakumea deneko familietan.

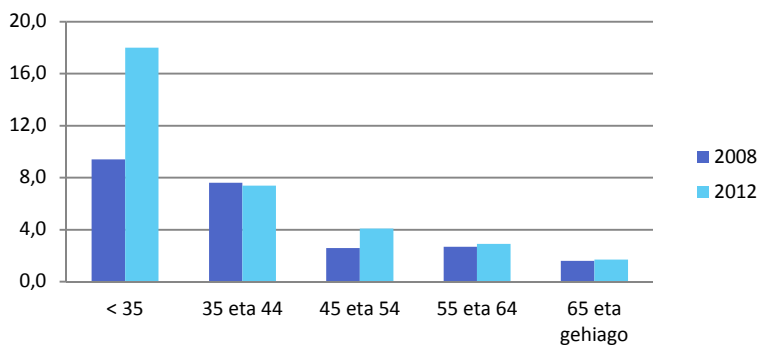
Sexu aldagaiak populazio osoan duen eragina aintzat hartzean, familiako pertsona nagusiaren sexua alde batera utzita ikus daitekeenez, ordea, benetako pobreziaren hazkundera handiagoa da konparazioz gizonezkoen artean. Hala, tasa %4etik %5,4ra hazi da gizonezkoen artean, eta pixka bat gainditzen du 2012an emakumezkoen erregistroa (%5,2koa 2012an eta %4,3 2008an).

POBREZIA EAEN FAMILIA MOTAREN ARABERA. PORTZENTAJEAK, 2012.

Iturria: EUSKO JAURLARITZAREN datuekin egindakoa. EAMI

BENETAKO POBREZIAREN TASAREN BILAKAERA, FAMILIEN PERTSONA NAGUSIAREN ADINAREN ARABERA. EAE.

Iturria: EUSKO JAURLARITZAREN datuekin egindakoa. EAMI

c) Gazteen familiak

Pobreziaren arazoak eragin handiagoa du gazteak dituzten familietan. Hala, benetako pobreziaren eraginik handiena famili burua 35 urtetik beherako pertsona (%18) edo 35-44 urteko pertsona (%7,4) duen populazioari dagokio. Eragin txikiagoa da, berriz, 45 urtetik gorako pertsona nagusiaren menpeko kideen artean: %4,1 da 45-54 urteko pertsonen familietan, %2,9 55-64 urteko erreferentziako pertsonekin eta %1,7 65 urtetik gorako pertsonen familietan. Izan ere, funtsezko datua da honako hau: benetako pobrezia egoeren %62,2 famili burua 45 urtetik beherako pertsona deneko familietako populazioari dagokio.

Pobrezian 2008an eta 2012an izandako bilakaera alderatuz ikus daitekeenez, 35 urtetik beherako pertsonen familiekin lotutako biztanleen arteko hazkunde diferentziala dago. Benetako pobrezia %9,4tik %18ra igo da, mantenu pobreziarekin inguruko igoera handiarekin lotuta (%11,8tik %19,7ra), baina metaketa pobreziaren goranzko joerarekin ere bai (%2,7tik %3,9ra).

d) Atzerritarren familiak

Pobrezia moduen eragina oraindik ere askoz handiagoa da famili burua atzerritarra deneko familietan bizi direnen artean. Benetako pobrezia tasak igoera txikia izan du 2008 eta 2012 bitartean euskal herritarrean artean, hots, %2,9tik %3,3ra. Atzerritarren familietan, berriz, %27,7tik %32ra. 2008 eta 2012 bitartean, azken horien pisua %34,1etik %41,2ra hazi da benetako pobreziaren egoeren multzoan.

Hori azaltzeko osagai nagusia mantenu pobreziaren eragin diferentziala da: %34,3 batean eta %5,3 bestean, eta igoera handia izan da atzerritarren familietako biztanleen artean 2008ko datuekin alderatuta (%28,5 atzerritarren familietan eta %4,4 euskal herritarren familietan). Alabaina, gora egin du metaketa pobreziak (%3,4tik %4,5era 2008 eta 2012 bitartean), atzerritarren artean izan den beheranzko joeraren kontra (%1,4tik %1,2ra).

e) Lan egonkorra eskuratzeko modurik ez duten pertsona aktiboak dituzten familiak

Benetako pobreziaren eragin handienez, batez bestekotik gorako zifrak bildu dira, eta soilik okupatu egonkorrik gabeko pertsona aktiboak dauden familiekin dago lotuta. Populazio aktiborik gabeko familietan, %3,1 ingurukoa da, eta %2 ingurukoa edo txikiagoa okupatu egonkorrak dituzten familietan. Hala, benetako pobrezia %11,8rainokoa da pertsona aktibo guztiak egonkortasunik gabe lanean dabiltzan familien artean, %30,6rainokoa pertsona aktiboak egonkortasunik gabeko okupatuak eta langabetuak direnean eta %37,9koa aktibo guztiak lanik gabe daudenean. Azken hiru taldeek benetako pobreziaren %76,4 bildu dute 2012an; 2008an, berriz, %57,8 izan zuten. Erabakigarria da pertsona aktiboak eta lanik gabe dauden pertsonen familien ekarpena; izan ere, benetako pobrezian diren pertsonen %46,8 dira, 2008ko %26,2aren bi halako ia.

POBREZIA ARRISKUAN DAUDEN BIZTANLEAK (%<600), JARDUERAREKIKO ERLAZIOAREN ARABERA. 2012.			
	EAE	EB 28	ESPAINIA
Langabetuak	39,9	46,9	46,0
Beste ezaktibo batzuk	23,5	27,7	26,6
Beren konturako enplegatuak	7,7	6,9	8,2
Jubilatuak	15,2	13,1	10,5
Inoren konturako enplegatuak	6,4	6,9	8,2
OROTARA, BIZTANLERIA	15,2	15,9	20,5
Iturria: Geuk eginikoa EUROSTAT eta PGDIren 2012ko datuekin. Oharra: beren herrialdeko errentaren banaketaren batez bestekoaren %60tik beherako diru-sarrerak dituzten 18 urteko eta gehiagoko biztanleen portzentajeari dagokio arrisku adierazlea (pobreziaren atalasea).			

Hazkunde handi horrek ez du islatzen, ordea, aktibo guztiak lanik gabe dituzten familien pobreziaren arrisku handiagoa. Egia esan, benetako pobreziaren eraginak behera egin du talde horretan 2008 eta 2012 bitartean, hain zuzen %49,7tik %37,9ra, eta aldi bereko jaitsiera ikusten da mantenu pobrezian nahiz metaketa pobrezian. Bilakaera paradoxiko hori langabetuak eta egonkortasunik gabeko pertsona okupatuak dauden familietan ere ikus daiteke: benetako pobrezia %36,4tik %30,6ra jaitsi da. Horrek erakusten duenez, bi talde horiek benetako pobrezia arazoak dituzten pertsonen multzoan duten gero eta pisu handiagoak (osotasunean, guztizkoaren %62,1; 2008an, berriz, %40,8

zen) lotura handiagoa du taldeok euskal gizartean duten pisu erlatibo handiagoarekin prekaritate konparatu handiagoarekin baino, hain zuzen langabeziaren gehikuntzaren ondorioz.

Izan ere, gaur egun %3tik gorako pobrezia tasa duen talde bakarra ikusten da, benetako pobrezia gorenko joera erakusten duena 2008 eta 2012 bitartean. Pertsona guztiak egonkortasunik gabe dauden pertsona aktiboak dituzten familietakoak dira. Hala denean, benetako pobrezia tasak gora egin du 2008ko %9,7tik 2012ko %11,8ra, mantenu pobrezia igoeraren eraginez: aldi horretan %7,8tik %13,7 hazi da pobrezia mota hori.

Ikasketa mailen eragina

POBREZIA ETA PREKARITATEA, FAMILIAKO PERTSONA NAGUSIAREN IKASKETA MAILAN ARABERA. EAE, 2008-2012.

		IKASKETARIK EZ	OINARRIZKOAK	EZ LANBID. /LH I	TREBAKUAK	OROTARA
MANTENU POBR.	2008	10,4	7,2	6,5	2,4	5,7
	2012	14,7	9,6	10,2	2,6	7,3
METAKETA POBR	2008	4,4	2,0	1,6	0,5	1,5
	2012	7,8	2,2	1,2	0,5	1,4
BENETAKO POBR.	2008	8,8	5,4	5,2	1,2	4,2
	2012	15,8	6,7	8,9	1,0	5,3
ONGIZATERIK EZA	2008	13,0	9,8	10,9	3,7	8,2
	2012	28,4	13,1	14,5	3,2	10,1

Iturria: EUSKO JAURLARITZA. PGDI 2012.

Oharra: PGDI adierazleak termino egokitueta ageri dira.

Lanaren arloan, ikasketa mailari erreparatzea ere garrantzizkoa da. Oro har, familiako pertsona nagusiaren ikasketa maila zenbat eta txikiagoa izan, orduan eta arrisku handiagoa dago pobrezia arriskua aztertutako populazioan; horra hor daturik nabarmenena.

Beraz, benetako pobrezia eragin handiena ikasketarik gabeko pertsona baten menpeko familia batean bizi den populazioari dagokio: %15,8ko tasa. 2008an, berriz, %8,8koa zen. %8,9 ingurukoa da lanbidekoak ez diren bigarren mailako ikasketak edo LH I-koak dituen familiako titularra denean, horretan ere igoera nabarmena 2008ko %5,2koaren aldean. Txikiagoa da, aldiz, oinarrizko ikasketak dituzten erreferentziako pertsonen familietako biztanleen artean, %5,4tik %6,7ra. Horri esker, bigarren mailako ikasketak dituztenena baino pixka bat txikiagoa da pobrezia tasa taldean.

2008. urtean moduan, tasarik txikiak -egia esan Erkidegoko batez bestekoaren azpitik dauden bakarrak-, goi mailako ikasketak dituen pertsona buru deneko familiako populazioari dagokio (goi mailako LH edo unibertsitate ikasketak). Hala denean, benetako pobrezia %1 besterik ez da, 2008ko %1,2koa baino are txikiagoa. Bereziki deigarria da egiaztatzea benetako pobrezia kasuen %91,8 goi mailako ikasketak dituen pertsona buru deneko familiekin dagoela lotuta 2012an.

Hurbilketa sintetikoa

Euskal familietako pertsona nagusien ezaugarri soziodemografiko nagusiak laburbilduta kontuan izanik, polarizazioa dagoela ageri da benetako pobrezia inguruan euskal gizartean; 2012ko Memoria Sozioekonomikoan ere azpimarratu zen hori. Alde txarrean, berriz, zenbait talde nabarmen ageri dira %15eko edo maila handiagoko pobrezia tasengatik. Aztertutako pobrezia errealtatearen banaketan duten eragin erlatiboaren arabera ordenatuta, honako berezitasun hauengatik nabarmentzen dira benetako pobrezia ukitutako hiru familia mota nagusiak:

1. Europar Batasuneko ez beste estatuko nazionalitatea duen erreferentziako pertsona duten familiak. Familia mota horretako populazioak aztertutako pobrezia %36 biltzen du. Benetako pobrezia tasa %37,3koa da populazio horretan; atzeraka doa 2008ko %34,5ekoaren aldean.
2. Egonkortasunik gabeko lanik ez duen eta 45 urtetik beherakoa den erreferentziako pertsona duten famili taldeak. Familia mota horretako populazioak aztertutako pobrezia %18,2 biltzen du. Benetako pobrezia tasa %19 da, kasu honetan 2008ko %19,1aren parekoa.

3. Lan egonkorrik ez duen emakume bat buru deneko guraso bakarreko familiak. Familia mota horretan bizi direnak benetako pobrezia ukituriko populazioaren %14,9 dira. Benetako pobrezia tasa %36,3 da, 2008ko %27,9aren gainetik. Eraginpeko talde nagusia 45 urtetik beherako pertsona nagusiekin dago lotuta: %63,8ko pobrezia tasa (%60,7koa 2008an) eta %10,2 partaidetza benetako pobrezia egoeren multzoan. Termino erlatiboetan, ordea, egoerarik okerrena guraso bakarreko famili mota horri dagokio, famili burua 45 urtetik gorakoa emakumea denean. Kasu honetan, benetako pobrezia tasa %9,7tik %18,8ra igo da 2008 eta 2012 bitartean.

EAE-KO POBREZIAREN ERAGINA PERTSONAREN PROFILAREN ARABERA. 2008-2012KO BILAKAERA.

	2008		2012	
	Eragina	Guzt. %	Eragina	Guzt. %
Guraso bak. f. emak, PN okup. egonk. < 45 urte	60,7	8,9	63,8	10,2
Guraso bak. f. emak, PN ez okup. egonk. > 45 urte	9,7	2,5	18,8	4,7
Guraso bakarreko f. emak, PN okup. egonkorra	6,9	2,5	2,7	1,2
Emakumeak bakarrik ez okup. egonkorra < 45 urte	5,4	0,3	16,1	0,7
Emakumeak bakarrik ez okup. egonkorra > 45 urte	30,1	5,0	23,3	2,3
Emakumeak bakarrik < 65 okup. egonkorra	4,1	0,9	0,7	0,1
Gizonak bakarrik < 65 okup. egonkorra	0,0	0,0	0,5	0,1
Gizonak bakarrik < 65 ez okup. egonkorra	24,1	3,9	22,6	2,9
Famili taldeak PN < 45 urte, ez okup. egonkorra	19,1	15,2	19,0	18,2
Famili taldeak PN > 45 urte, ez okup. egonkorra	2,8	5,9	3,9	7,1
Famili taldeak PN < 45 urte okup. egonkorra	1,3	7,4	0,6	2,1
Famili taldeak PN > 45 urte okup. egonkorra	0,8	5,7	0,6	3,0
Gizonak > 65 urte	1,1	4,4	1,0	3,4
Emakumeak > 65 urte	2,4	4,6	3,1	4,1
EBkoak ez diren herrialdeak	34,5	31,2	37,3	36,0
Guraso bakarreko familietako gizonak	7,4	1,6	18,2	3,8
OROTARA	4,2	100,0	5,3	100,0

*Iturria: EUSKO JAURLARITZA. PDGI 2012.
PN= familiako pertsona nagusia*

Beste talde batzuetan ere gaintitu egin da 2012an %15eko benetako pobrezia tasa, baina eragina askoz txikiagoa da kontsideraturiko egoeren banaketan. Kasu honetan, honako ezaugarri hauek dituzte erreferentziako pertsonak buru direneko familiek:

- Ekonomikoki aktiboak diren eta bakarrik dauden emakumeak, lan egonkorrik gabekoak.

Emakume mota hori azterturiko pobrezia kasu guztien %3 dira. Benetako pobrezia tasa %21,1 da, atzeraka doana 2008ko %24,4aren aldean. 45 urtetik gorako emakumeekin dago lotuta jaitsiera (%30,1etik %23,3ra), baina nabarmen egin du gora benetako pobrezia 45 urtetik beherakoen artean (%5,4tik %16,1era).

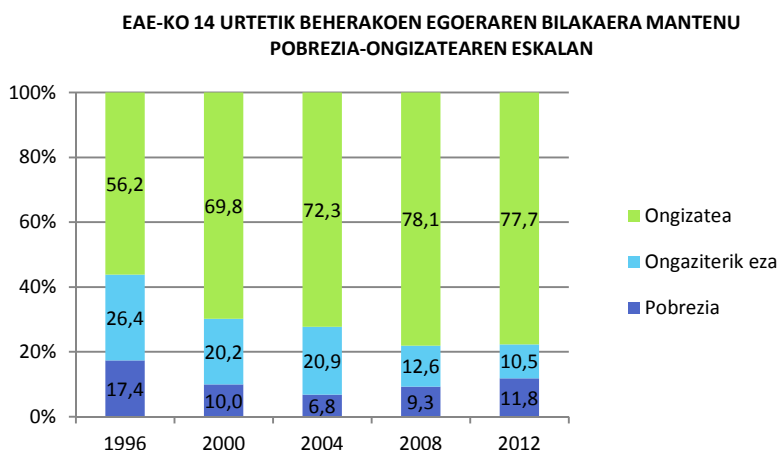
- Bakarrik dauden gizonak aktiboak, lan egonkorrik gabekoak. Pobrezia kasuen %2,9 biltzen du gizonen talde horrek. Benetako pobrezia tasa %22,6 da, eta atzeraka doa 2012ko %24,1aren aldean.
- Guraso bakarreko familia baten ardura duten gizonak. Azterturiko pobrezia kasuen %3,8 biltzen dute. Nabarmen egin du gora talde horretan benetako pobrezia tasak: 2008-2012ko lau urtekoan, %7,4tik %18,2ra.

Osotasunean, definituriko taldeekin lotutako pertsonak, esana dugunez, 2012an antzemandako benetako pobrezia kasuen %79 dira; 2008an, berriz, %68,6 ziren. Eta mota horietan ez bezala, benetako pobrezia tasak %3tik beherakoak dira gainerako talde demografikorik gehienetan.

3.1.3. Kasu zehatza: Euskadiko haurren pobrezia

Adingabeak dauden familietan eragin handiagoa du pobrezia, ikusia dugunez. Gertaera hori bereziki kezagarria da, adingabeak eta ahulagoak direlako nahiz bizitzan zehar izan ondorioak izan ditzakeelako. Europar Batzordeak horren arriskuz ohartarazi du, zeren eta pobrezia garapen pertsonala galarazten baitu eta kaltegarria baita osasunerako, hezkuntza lorpenetarako eta oro har haurren ongizaterako. Izan ere, bazterketaren gaineko arazoak izango dituen pertsona heldua bihurtzeko arrisku handia du pobrezian eta bazterkerian hazten den haurrak, eta belaunaldi belaunaldi igarotzen den zikloa errepikatzen da.

Eusko Jaurlaritzaren Enplegu eta Gizarte Politiketarako Sailak "Euskadiko haurren pobrezia" izeneko txostena egin du 2013an, eta bertan nabarmentzen denez, Euskadin, Europako gainerako herrialdeetan bezala, pobrezia eta baliabideen urritasun tasa handiagoak dira haurren artean helduen artean baino, erabilitako adierazlea edozein delarik ere. Gainera, krisia hasi zenetik, egoera txarra are nabarmenagoa izan da 14 urtetik beherakoen artean.

Iturria: "Euskadiko haurren pobrezia " EGPS. 2012ko datuekin.

Lehenik eta behin, Eusko Jaurlaritzaren 2012ko PDGIren emaitzen arabera, guztira 14 urtetik beherako

33.864 agindabe bizi dira gure Erkidegoan mantenu pobrezia-arriskupean (oinarrizko beharrei aurre egiteko nahikoa baliabiderik ez dutenekin lotutako pobrezia hain zuzen ere). elikagaiak, etxebizitza, jantziak eta oinetakoak, PDGIren dimentsioa garrantzitsuagoa da azterketa honetan), hots, biztanle horien %11,8. 30.000 inguru (%10,5) ongizaterik gabe bizi dira (ez dute nahikoa sarrera gizarte baten ongizatean espero diren gutxieneko mailei eusteko), eta, beraz, pobrezian edo ongizaterik gabe izateko arriskua %22,3raino iristen da. Gainerako %77,7a ongizatean bizi da.

Egungo krisiaren larritasuna gorabehera, haurren mantenu pobrezia-arriskua 1996koan erregistraturikoaren azpitik dago, eta 2000koa baino pixka bat handiagoa besterik ez da. Gainera, 2012an azpimarratu beharreko beste elementu bat ongizaterik gabe bizi diren adingabeen portzentaje txikiagoa dugu. Ondorioz, egonkortu egin da ongizatean bizi diren haurren egoera mantenuaren ikuspegitik. Bestela esanda, 2004tik hona behinik behin, nabarmen hazten ari dira haurren pobrezia egoerak eta, pixka bat gutxiago, ongizateari dagozkionak. Bitarteko egoeran daudenen pisua (ongizaterik gabe, prekarietate hurbilago), berriz, gutxitu egin da.

Pobrezian dauden pertsonen multzoaren banaketaren ikuspuntutik, haurrek arrisku-talde nagusi gisa duten gero eta protagonismo handiagoa nabarmentzen da azterlanean, gutxienez belaunaldien arteko azterketaren ikuspegitik. 2000an talde horren %27 ziren 65 urtetik gorakoak; 2012an, berriz, %12 besterik ez dira. 14 urtetik beherakoak, bestalde, gehiago dira EAeko pobrezia arriskuan daudenen artean: %14tik %21era. Edonola ere, aldaketarik handiena ikusten da kontuan hartzen badugu 2000an pobrezia arriskuan zeuden pertsonen %39 35 urtetik beherakoak zirela eta 2012an %50etik gorakoak direla. Euskadiko pobrezia-arriskuaren profila, beraz, gehienbat haurrei eta gazteei dagokie 2012. urtean.

Arrisku-talderik kaltetuenei dagokienez, oso ezaugarri zehatzak ditu EAeko haur txiroen taldeak: horien guztien %53 atzeritarrak dira, %36 guraso bakarreko familietan bizi dira eta %52 pertsona heldu guztiak langabezia dauden familietan. Datu horrek agerian uzten du gogoeta zabala egin behar dela langabeziari ematen zaion estaldura ekonomikoaz familiak adingabeak daudenean; izan ere, gutxi erreparatzen zaio faktore horri langabeziaren babes orokorrean, ikerketa egin dutenen aburuz. Badirudi agerikoa dela immigrazioaren, langabeziaren eta haurren pobrezia-arriskuaren arteko erlazioa, txostenak nabarmentzen duenez.

Bigarrenik, konparazioa eginez, 18 urtetik beherakoen pobrezia tasak, Euskadin, Estatuko gainerako erkidegoetakoak baino askoz txikiagoak dira, eta EBko baino pixka bat txikiagoa, baldin eta lurralde bakoitzaren bizitza-kostuari egokituriko pobrezia atalaseak erabiltzen badira (moneta pobrezia).

Lehenik eta behin, autonomia erkidego guztien pobrezia erlatiboaren eta larriaren tasak kontuan hartzen baditugu (%60tik eta %40tik beherako errentaren atalasetik beherako populazioa, hurrenez hurren), hauxe dugu, EInren Bizi-baldintzei buruzko Inkesta oinarri hartuta: haurren pobrezia tasak Estatu osokoa baino %50 txikiagoak direla EAEn. Pobrezia larrian diren haurrak guztizkoaren %7,2 dira EAEn. Estatuko batez bestekoa, berriz, %15ekoa da. Pobrezia erlatiboa dela-eta, EAEko ratioa %15 da, eta Estatuan %28,4. Madril eta Katalunia dira EAEn antzik handiena duten erkidegoak historia ekonomikoaren eta sozialaren aldetik, eta horietan ere egoera deigarria da, zeren eta Espainiako batez bestekotik hurbilago dagoen haurren pobrezia baitute EAEkoa baino.

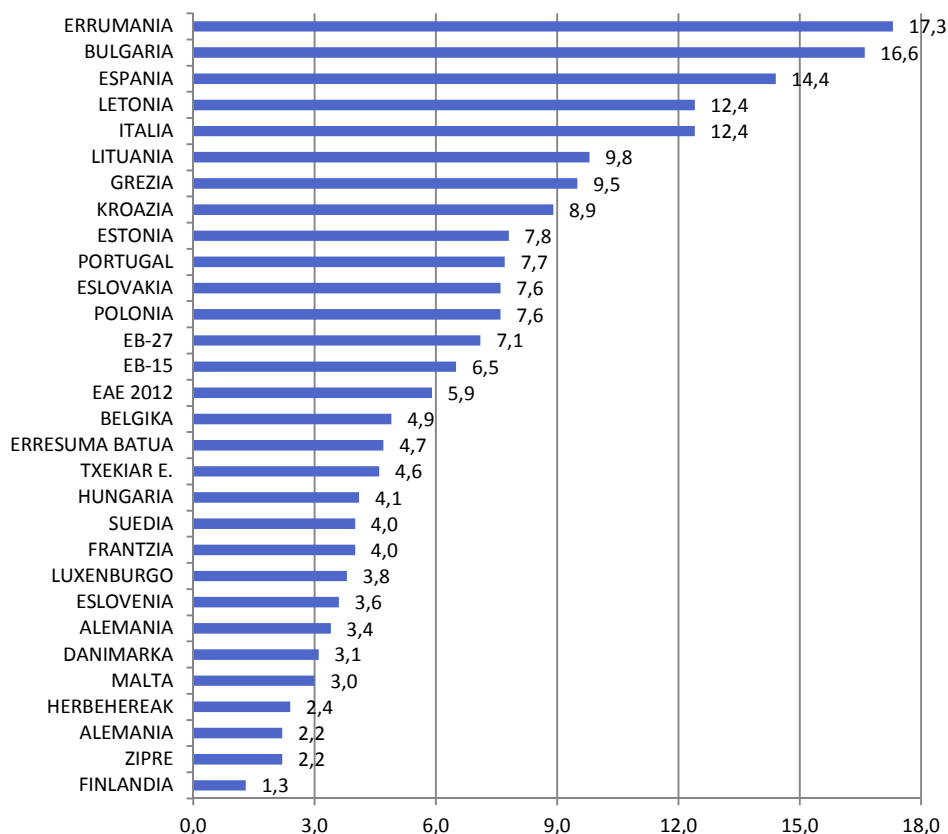
Europarako konparaziozko datuei dagokienez, EUROSTATen Bizi-baldintzei eta Errentari buruzko Estatistikaren metodologia erabiliz, EAE bitarteko egoeran dago: haurren pobrezia tasa EB-15eko eta EB-27ko herrialdeetako batez bestekoak baino pixka bat txikiagoak dira. Hala, haurren pobrezia larria (%40ko atalasea) haur guztien %5,9 izango litzateke, hain zuzen Belgikaren antzekoa (%4,9) eta EB-15eko (%6,5) eta EB-27ko (%7,1) datutik behera. Espainian, berriz, %14,4 da.

POBREZIA EGOEREN ERAGINA ADINGABEKOENAN, AUTONOMIA ERKIDEGOEN ARABERA, PORTZENTAJEETAN EMANDAKO DATUAK, 2011.

	POBREZIA LARRIA (%40)	POBREZIA ERLATIBOA (%60)
GALIZIA	7,0	16,4
ASTURIAS	7,0	13,3
EAE	7,2	15,0
NAFARROA	8,6	16,5
GAZTELA ETA LEON	10,5	24,9
VALENTZIAKO ER.	11,0	25,7
U. KANARIARRAK	12,1	37,2
KANTABRIA	12,4	24,3
EXTREMADURA	13,7	27,8
MADRIL	13,8	26,9
GAZTELA-MANTXA	14,4	24,4
MURTZIA	15,7	31,5
ARAGOI	15,9	24,7
KATALUNIA	17,5	30,2
BALEARRAK	17,5	31,7
ANDALUZIA	21,0	35,5
ERRIOXA	25,6	37,6
CEUTA	36,8	51,8
MELILLA	37,7	50,4
OROTARA	15,0	28,4

Iturria: "Haurren pobrezia Euskadin", INEren datuekin. Bizi-baldintzei buruzko inkesta. Oharra: EUROSTARen atalaseak erabiltzen dira, egokitzapen parekotasunarekin.

EBKO HAURREN POBREZIA LARRIA. 2011

Iturria: "Haurren pobrezia Euskadin" EUROSTAT eta AEMIn datuekin.

Oharra: Batez besteko diru-sarrera baliokidearen %40aren arabera ezartzen

Azkenik, haurren pobrezia prebenitzeko eta gutxitzeko gizarte politiken eraginkortasuna aztertzen du Eusko Jaurlaritzaren azterlanak, eta agerian uzten du Gutxieneko Errenten Euskal Sistemak haurren bizi-baldintzetan duen eragin garrantzitsua. Ondorio gisa esaten da sarrerak bermatzeko euskal sistema, SBE, EPO eta GELen inguruan bideratua, funtsezko eginkizuna betetzen ari dela haurren pobrezia haz ez dadin EAEn, eta adingabeak dituzten familien pobrezia hedadura nahiz intentsitatea murrizten ari da sistema: %30,2 murrizten du familia pobreen kopurua eta %69,9 familia horiek pobrezia atalasetik banatzen duen distantzia. Gainera, krisiak sortutako behar beharrei erantzun die sistemak, azterlanean nabarmentzen denez, zeren eta %38 hazi baita seme-alabak dituzten onuradunen kopurua 2008 eta 2012 bitartean.

EAE-KO SARRERAK BERMATZEKO SISTEMAK ADINGABEEN FAMILIETAN BIZI DIREN PERTSONEN BENETAKO POBREZIAN DUEN ERAGINA. 2012.

	TASA	ABS.	BANAK.	BANAK.
PRESTAZIOAK ESKA LITZAKETEN FAMILIETAN BIZI DIRENAK	11,0	94.979	100,0	
SARRERAK BERMATZEKO SISTEMAN LAGUNTZA JASO DUTENAK	8,0	69.631	73,3	100,0
- POBREZIATIK IRTEN DIRENAK	3,3	28.693	30,2	41,2
- POBREZIATIK IRTETEN EZ DIRENAK	4,7	40.938	43,1	58,8
ESATZAILEAK IZAN DAITEZKEENAK ETA PRESTAZIOA ESKURATZEKO MODURIK EZ DUTENAK	2,9	25.348	26,7	
POBREZIAREN MURRIZPENAREN %			30,2	
MURRIZPENAREN %, POBREZIATIK IRTETEN EZ DIREN HARTZAILEEN ARTEAN DAGOEN POBREZIAREN ATALASEAREKIKO			69,9	

Iturria: EUSKO JAURLARITZA "EAEko haurren pobrezia", PDGIren datuekin.

3.2. EZINDUEN BIZI-BALDINTZAK

Europar Batasunean, sei pertsonetatik batek baliaezintasun arina, ertaina edo larria du, hots, 80 milioi pertsonak, eta askotan, ez dute behar bezala parte hartzerik gizartearen eta ekonomian barrera fisikoengatik eta gizartearen gainerako banakoen jarreragatik. Gaixotasun, gaitz, traumatismo edo zauriren baten ondorioz, edo bestelako inguruabarrak direla-eta (hala nola zahartzea edo berezko zenbait anomalia), mugak dituzten pertsonak dira, hain zuzen ere gainerako pertsonak zailtasunik gabe burutzen dituzten zereginak edo jarduerak egiteko mugak. Gainera, batez bestekoa baino %70 pobrezia indizea handiagoa du talde horrek, lana eskuratzeko zailtasun handiagoengatik.

Datu berrien azterketek berretsi dutenez, erlazio estua dago baliaezintasunaren eta zahartzearen artean, halako moldez non 75 urtetik gorako pertsonen heren batek baino gehiagok baitu euren posibilitateak mugatzen dituen ezintasunen bat, eta horietatik %20k baino gehiagok oso mugatuta ditu gaitasunak. Gainera, litekeena da kopuru horiek handitzea Europako populazioaren zahartzeagatik. Bestalde, baliaezintasuna duten pertsonen lan-merkatutik baztertuta jarraitzen dute neurritz kanpora, azterlanen arabera, eta emakume ezinduen egoera gizonezkoena baino okerragoa da. Era berean, ezintasun psikikoak edo ikasteko arazoak dituzten pertsonak are aukera gutxiago dute lana aurkitzeko ezintasun fisikoak dituztenek baino.

Azken urteotan, eta batez ere norberaren autonomia sustatzeari eta mendekotasuna duten pertsonak zaintzeari buruzko abenduaren 14ko 39/2006 Estatuko Legea onetsi zenetik, badirudi mendekotasuna duten pertsonak bihurtu direla arreta gune, hain zuzen adina, gaixotasuna edo baliaezintasuna direla-eta inoren laguntza edo laguntza handia behar dutenak eguneroko bizitzako oinarriko jarduerak egin ahal izateko. Memoria Sozioekonomikoaren oraingo edizio honetan, ezinduen bizi-baldintzak hartu nahi izan ditugu ardatz, eta zenbait alderditan (lan-baldintzak, esate baterako), aurreko definizioko ezaugarriak bete eta 16-65 urte dituztenak, hots, lana egiteko adinean daudenak. Beste muturrean daude, berriz, "mendekotasuna duten pertsonak" izendapenarekin Memoria honen beste edizio batzuetan aztergai izan ditugunak.

EAEko 2003ko, 2008ko eta 2010eko Memoria Sozioekonomikoetan, ezinduen bizi-baldintzak aztertu dira, eta horietan nabarmendu denez, ezintasuna duen pertsona ahalik eta independenteena, autonomoena eta gaiena izatea lortzea da gehien aipatu den beharra, hain zuzen ere laneratzea eta bizi-kalitatea sustatzeko, baina ezinduen

laneratzearen inguruko arazoetan arreta berezia jartzen duten manifestuak, ekintzak, dokumentuak eta planak ugaritzeak agerian uzten du, araudietan laguntza zabala eskaini arren, administrazioaren eta gizartearen jokabidea ez dela egokiena.

3.2.1. Zifra nagusiak

“Ezintasunari, Autonomia Pertsonalari eta Mendekotasunari buruzko Inkesta” (EAMI) EINren estatistika eragiketa da eta, lehen aldiz 2008an eta “Ezintasunei, Gabeziei eta Osasun Egoerari buruzko Inkesta”ren (1999) tokia hartuta, hauxe du xede nagusi: gehienbat aipaturiko Mendekotasunaren Legearen itzalpean sortutako Mendetasunaren Autonomia eta Arretarako Sistema Nazionalerako informazioaren eskaerari erantzuna ematea. Horretarako, funtsezkoa da ezinduen kopurua, haien banaketa geografikoa, mugak eta ezaugarriak zein diren jakitea, haien bizi-baldintzak hobetzea eta laguntzaren inguruko beharrak eta eskariak identifikatzea, baita jasotzen duten laguntza eta horren ezaugarriak ere. Gainera, lehen aldiz aztertu dira aldagai horiek familietan bizi diren pertsonentzat nahiz haien beharretara egokituriko zentroetan (egoitzetan) daudenentzat.

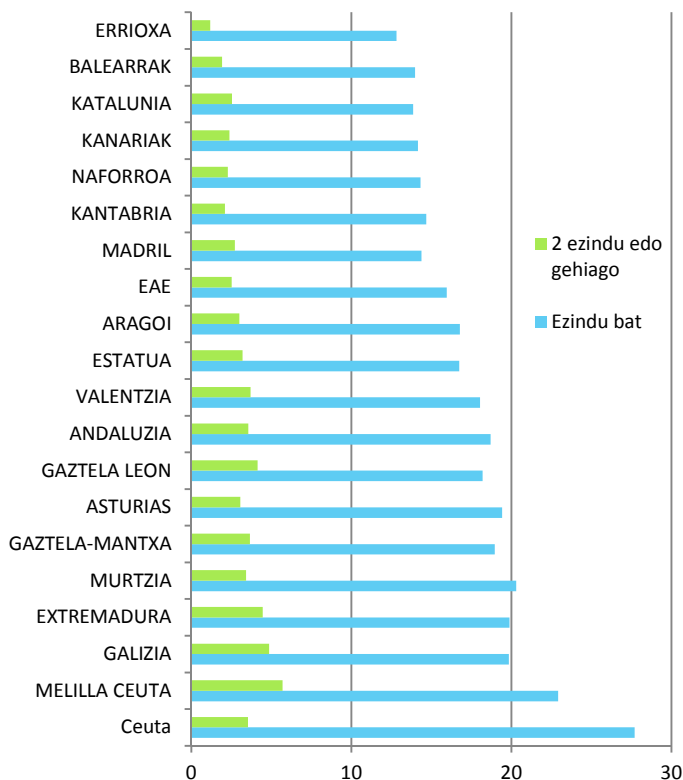
Lehenik eta behin, EAMIren zenbatespenen arabera, 169.000 lagunek adierazten dute ezintasunen bat dutela EAEko familietan, hots, populazioaren %8,4k. Sexuaren arabera, 101.200 euskal emakumek diote ezintasunen bat dutela, eta 68.200 gizonetarako. Hots, emakume/gizonen 60/40ko ratioa da, Estatukoaren antzekoa. Gainera, emakumezkoen ezintasun tasak handiagoak dira gizonetakoena baino 45 urtetik gorako pertsonetan; beharagoko tartean, berriz, gizonetakoena tasak emakumezkoena gainditzen du.

Emaitza horiek eta EINek 1999an ezintasunari buruz eginiko aurreko azterlanak alderatuta ikus daitekeenez, gora egin du ezinduen kopuruak kontsideraturiko hamarkadan, bai Estatuan, bai EAEn (%8,9 Estatuan eta %18 EAEn).

Alabaina, ezinduen kopuruaren igoera populazio osoarena baino txikiagoa izan denez gero, ezintasun tasa epealdi horretan murriztu egin dela ondoriozta dezakegu. EAMIk azkenean dio ezintasuna adinekoetan agertzen dela, baina luzatu egin da ezintasunaren eraginpeko aldia, bizi-esperantza handitu izanaren ondorioz. Hala, ezinduen batez besteko adina 64,3 urtekoa (Estatuko datua); 1999an, berriz, 63,3 zen. 65 urte eta gehiagoko adin-taldearen batez besteko adina 78,8 da 2008an, eta 1999an, berriz, 77,1 zen.

Autonomia erkidegoen arabera ikus daitekeenez, hauexek dira ezinduen portzentajerik handiena dutenak: Galizia (%11,3), Extremadura (%11) eta Gaztela eta Leon (%10,9) baita Ceuta eta Melilla hiri autonomoak ere (%11,9 eta %11,3 hurrenez hurren). Portzentajerik txikiak, berriz, Errioxan (%6,2), Kantabrian (%7) eta Balearretan (%7,1). EAMItik ondoriozta daitekeenez, era berean, erkidego guztiak profil berari eusten diote sexuaren eta adinaren arabera, hots,

EZINDUAK DITUZTEN FAMILIAK. FAMILIA GUZTIEN GAIKEKO PORTZENTAJEA, 2008.

Iturria: INE. EDAD 2008.

emakume ezindu gehiago daude gizonezkoak baino, eta emakumezkoen tasa txikiagoak dira gizonezkoenak baino 44 urtera arteko adin-taldeetan eta 45etik gorakoetan.

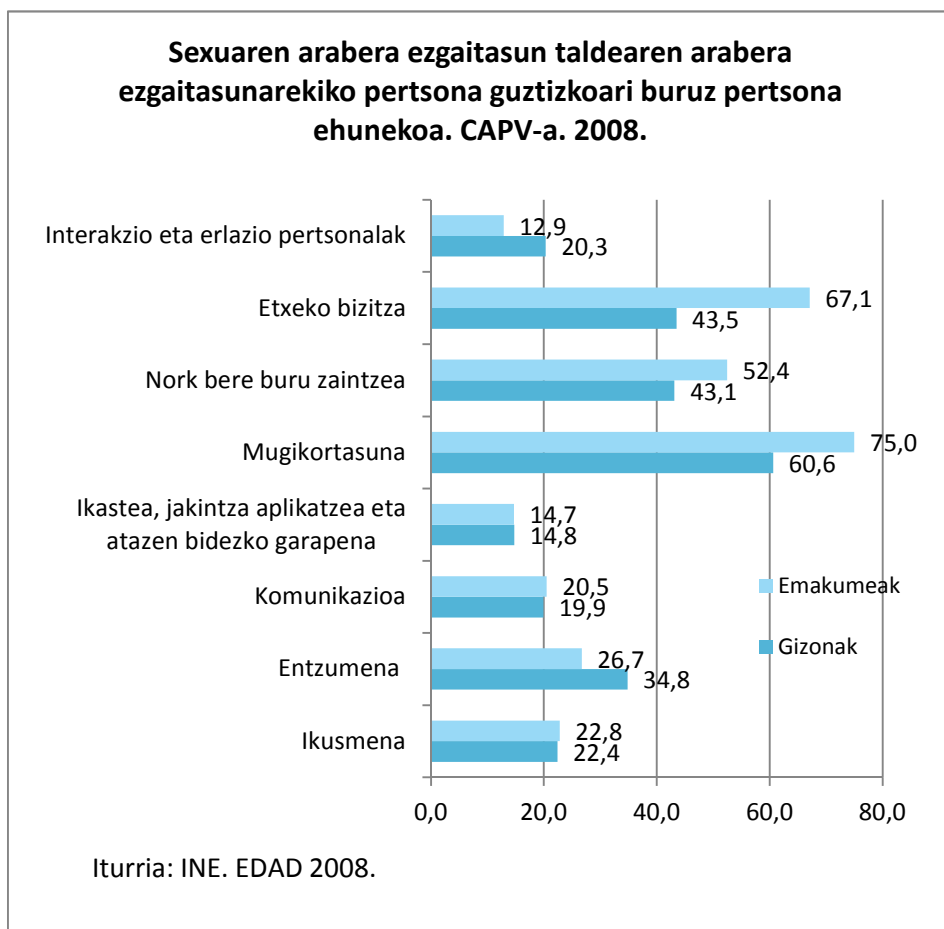
Bestalde, EAMIri esker jakin dezakegu gure Erkidegoko familien %18,5etan ezintasunen bat adierazita duen (%20 Estatuko batez bestekoan) pertsona bat bizi dela gutxienez. Gainera, kasuen %18,4an ezindua bakarrik bizi da. Alabaina, bi kideko familiak dira ohikoenak, non horietako batek ezintasunen bat duen.

EZINDUAK ADIN TALDEAREN ETA SEXUAREN ARABERA. EAE, 2008.				
	BI SEXUAK	ADINAREN ARABERAKO BANAK. (%)	GIZONAK	EMAKUMEAK
6-44	22.000	13,0	13.000	9.100
45-64	43.100	25,4	19.900	23.200
65-74	27.000	15,9	12.600	14.500
75-79	25.800	15,2	8.700	17.100
80 eta +	51.500	30,4	14.100	37.300
OROTARA	169.400	100,0	68.200	101.200

Iturria: EIN. EAMI 2008.

Halaber, familia horietan bizi diren 6 urte eta gehiagoko ezinduen talde nagusiak mugikortasunekoak dira (populazioaren %6, hots, 117.000 pertsona baino gehiago eta ezinduen %70), etxeko bizimodukoak (%4,9, hots, 97.500 pertsona guztira) eta nork bere burua zaintzea (%4,3, 82.500 pertsona). Izan ere, ezinduen erdiak baino gehiagok mugak ditu bere jardueran hiru zio horietako batengatik. 80 urtekoen eta gehiagoko taldean, 10 ezinduetatik 7ri eragiten diete hiru ezintasun talde nagusi horiek. Sexuaren arabera, emakumeek tasa handiagoak dituzte gizonezkoek baino bost ezintasun motatan, baina mota horietako bitan marjina txikiagoarekin. Beste hiru motek presentzia handiagoa dute gizonezkoengan, eta emakumezkoentzat nahiz gizonezkoentzat mugikortasuna da jarduera murrizteko zio nagusia.

Sei urteko edo gehiagoko ezindu guztietatik %74k dio zailtasunak dituela eguneroko bizitzako oinarritzko jarduerak egiteko: erdiak ezin du jarduera horietako bat egin laguntza jaso ezean. Sexuaren arabera, emakume ezinduen %80,3k murrizpen horietako bat du; gizonezkoen kasuan, berriz, %64,4k. Zenbat eta adin handiagoa izan, orduan eta murrizpen garrantzitsuagoak dira. Hala, 6 eta 44 urte bitarteko hamar pertsonetatik seik zailtasunen bat dute horrelako jarduera motak egiteko; 80 urtekoen eta gehiagoko taldean, berriz, proportzio handiagoa da: 10etik 8,6k. Bestalde, inkestan zenbatetsi denaren arabera, eguneroko bizitzako oinarritzko jarduerak egiteko zailtasunak dituzten pertsonen %80,5ek laguntzaren bat jasotzen du, eta horri esker, nabarmen arindu daiteke mugen larritasuna.

EZINDUAK EGUNEROKO BIZITZAKO OINARRIZKO JARDUERETAN, LARRITASUNAREN GEHIENEN MAILAREN (LAGUNTZARIK GABE) ETA ADINAREN ARABERA. 1.000 BIZTANLEKO TASAK. EAE, 2008.

	GUZTIRA	6-64 URTE	6-44 URTE	45-64 URTE	65-79 URTE	80 URTE ETA +
EZINTASUN ERTAINA	11,73	6,42	3,43	11,69	34,70	30,71
EZINTASUN LARRIA	17,07	8,43	4,42	15,50	38,27	92,53
ERABATEKO EZINTASUNA	29,98	9,5	6,16	15,40	55,83	275,88
EZ DA AGERRARAZI	4,65	2,34	1,40	4,00	5,33	38,51
OROTARA	63,42	26,68	15,42	46,59	134,13	437,63

Iturria: EIN. EAMI 2008.

6 URTEKO ETA GEHIAGOKO PERTSONAK, EZINTASUNERAKO DUEN LAGUNTZA MOTAREN ETA SEXUAREN ARABERA. 1.000 BIZTANLEKO TASAK. ESTATAU ETA EAE, 2008.

Halaber, ea ezinduek laguntza motaren bat jasotzen duten ikertu da, eta laguntza teknikoak eta beste pertsona batzuek emandakoak bereizten dira. Datuek erakusten dutenez, 6 urtetik gorakoek %10,3k jasotzen

	ESTATUA		EAE	
	GIZONAK	EMAK.	GIZONAK	EMAK.
LAGUNTZARIK GABE	23,0	24,7	21,9	24,0
SOILIK LAGUNTZA PERTSONALA	18,4	33,9	15,0	25,5
SOILIK LAGUNTZA TEKNIKOAK	9,8	11,0	10,7	11,8
BI LAGUNTZA MOTAK	15,8	30,7	15,0	31,3

Iturria: EIN. EAMI 2008.

ditu Estatuan eta %15,5ek EAEn laguntza, ikuskapen edo zaintza pertsonalak eta laguntza teknikoak. Sexuaren arabera, alde nabarmenak ikusten dira. Gizonezko ezinduen %31,7k ez du laguntzarik jasotzen; emakumeen portzentajea, berriz, txikiagoa da: %23,2. Laguntza moten azterketaren ondoriozko emaitza: emakume ezinduen %60,7k inoren laguntza jasotzen du; gizonezko ezinduek, berriz, portzentaje txikiagoa dute: %47,1. Zaintzailearen profilari dagokionez, emakumezkoa da, 45 eta 64 urte bitartekoa, eta zaintzen duen pertsonaren etxe berean bizi da. Zaintzaile nagusien %76,3 emakumezkoak dira. Adinen arabera, zaintza-lanak egiten dituen 64 urtera arteko gizonezko bakoitzeko 4 emakume zaintzaile daude.

Bestalde, interesgarria da jakitea ezinduek lorturiko ikasketa maila zein den, dela taldea ezaugarritzearen ondorioetarako, dela lan-merkatuan sartzeko haien baldintzen balorazioa egiteko.

INKESTATURIKO EZINDUAK, BUKATURIKO IKASKETEN ETA ADIN-TALDEEN ARABERA. ADIN-TALDE BAKOITZAREN GAINEKO PORTZENTAJEAK. EAE, 2012.

	< 14 URTE	15-24 URTE	25-44 URTE	45-64 URTE	65 URTE +	GUZT
EZ DAKI IRAKURTZEN EZ IDAZTEN	16	46	26	19	21	24
OINARRIZKO IKASKETAK BUKATU GABE	6	6	16	16	40	17
OINARRIZKO IKASKETAK EDO BALIOKIDEAK	0	9	13	31	25	19
BIGARREN HEZKUNTZAKO LEHEN ETAPA	0	26	9	8	0	8
MAILA ERTAINEKO LANB. HEZIKETA EDO BALIOK.	0	3	8	4	2	5
GOI MAILAKO LANBIDE HEZIKETA EDO BALIOK.	0	0	5	3	2	3
BATXILERGO IKASKETAK	0	3	13	7	8	8
UNIBERTSITATE IKASK. EDO BALIOK.	0	0	7	6	2	5
EZ DA EGOKIA, 10 URTETIK BEHERAKOA	59	0	0	0	0	5
ED/EE	16	9	4	6	0	6
OROTARA	100	100	100	100	100	100

Iturria: EZINDUEN LIBURU ZURIA EUSKADIN (2013).

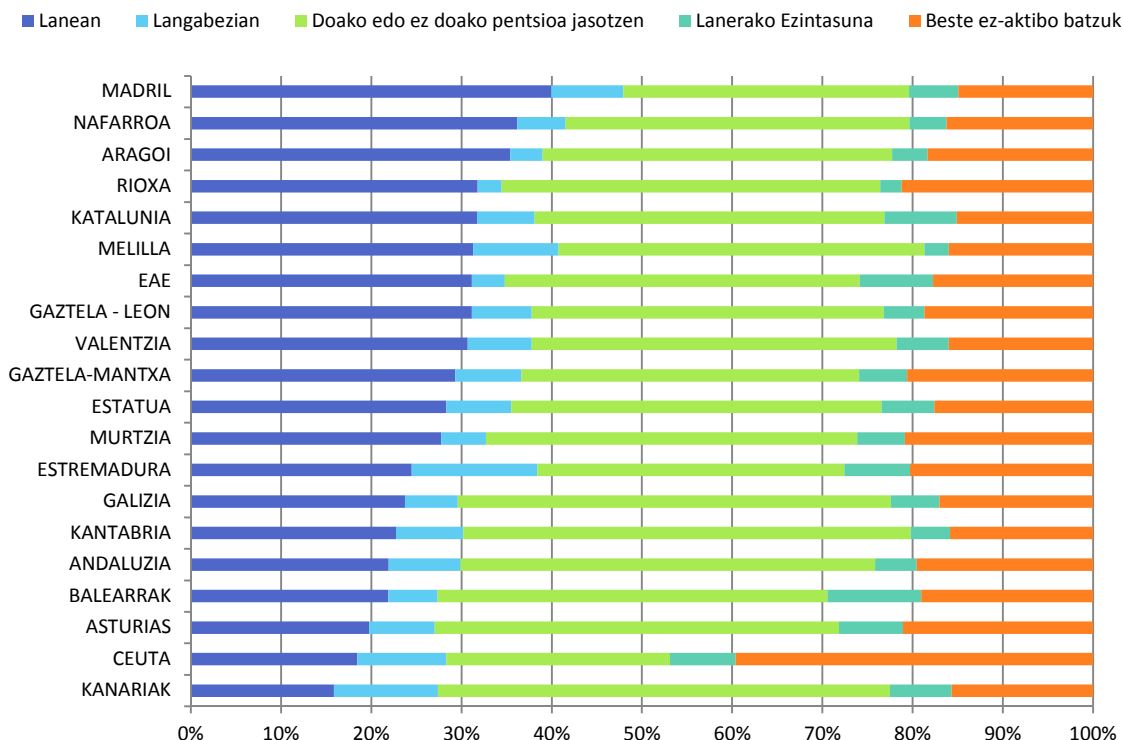
Ezinduen Ordezkarien Euskal Koordinatzailea den EDEKAK Eusko Jaurlaritzaren eta ONCE Fundazioaren laguntzaz eginiko *“Euskadiko ezinduen egoerari buruzko liburu zuriak”* (2013) 2012an talde horrekin gauzaturiko inkesta oinarri hartuta nabarmentzen duenez, EAEko ezinduen %60k ez daki irakurtzen edo idazten edo oinarrizko ikasketa osoak edo ez osoak ditu. %16k baino ez ditu goi mailako Batxilergo ikasketak edo unibertsitatekoak. Ikasketa maila txikiena duten pertsona gehienak 65 urtetik gorakoak dira, jakina, eta inkestaturiko 25-44 urtekoen %25ek goi mailako ikasketak ditu; 65 urtetikoren artean, berriz, %12k besterik ez. Gainera, pertsona horien %47k irakaskuntza normalizatuan ikasi du, eta %18k gela espezializatuetan ikasi du, kasu askotan edo beti.

Bestalde, ikasketek ezinduen laneratzearan duten eginkizunaz galdetuta, %40k uste du eginiko ikasketek ez dietela lagundu laneko jardura egiteko. %16k, berriz, uste du gutxitan gertatu dela lagungarri, eta beste %16k, batzuetan. Gainerako %29ak baino ez du uste ikasketak lagungarri izan zaizkiela lana aurkitzeko, beti edo askotan.

3.2.2. Lan-merkatua

Lana da banakoak gizarteratzearekin loturarik handiena duen eremua. Hain zuzen ere baliaezintasunean diren pertsonen jardura-tasa murriztagatik egin du okerrera ezinduen egoerak. Lana eskuratuta, alde batetik bere autonomia eta gizarte laguntzen zirkuitutik irtetea errazten duten diru-sarrerak lortzen ditu ezinduenak, eta bestetik gizarteratze-prozesuan hartzen du parte, harreman pertsonalak izateko eta trebetasunak eta gaitasunak eskuratzeko prozesuan.

16 URTEK GORAKO PERTSONA EZGAIUEN EHUNEKOAK, JARDUERAREKIN DUTEN HARREMANAREN ARABERA. 2008

Iturria.- EIN.EDAD 2008

Europar Batasunak bere *“Ezintasunari buruzko Europako Estrategia 2010-2020”* delakoan azpimarratzen duenez, independentzia ekonomikoa bermatzen dute kalitateko lanpostuek, norberaren lorpenak sustatzen dituzte eta pobreziaren kontrako babes hobea eskaintzen dute. Alabaina, ezinduen langabezi tasa %50aren inguruan dago. Horren

ondorioz, EBk proposaturiko hazkundearen gaineko helburuak lortu ahal izateko, nabarmentzen du beharrezkoa dela ezindu gehiagok egitea lan jardueraren bat lan-merkatu arruntan (babeztutako merkatutik aparte).

EAMIren datuen arabera, lanean aritzeko adinean diren ezinduen taldetik %31 lanean ari zen 2008an, %3,6 langabezia zegoen, %39,4k kotizaziorik gabeko prestazioak eta kotizaziodunak jasotzen zituen, eta %8,1 ez zen lan egiteko gai. Gainerakoak

jarduerak egiteko beste ezintasun mota baten barruan zeuden. Informazio horretatik ondoriozta daitekeenez, taldearen jardura tasa %34,8 zen (%58,1koa 16-64 urteko populazioan, EParen arabera), eta langabezi tasa %10,5 (populazio osoaren %6,5). Konparazio hori, ordea, gutxi gorabeherakoa baino ez da, zeren eta metodologia ezberdinekin eginiko estatistika-eragiketen emaitzak alderatzen baitira. Urte hartan bertan, Estatu osoan, %35,5 eta %20,3koak ziren ezinduen jardura tasa eta langabezi tasa, hurrenez hurren.

Era berean, ezinduen lan harreman motak zein diren jakin daiteke EAMIri esker, hots, erreferentziako urtean lanean ari ziren edo lana egin zuten eta lana eskuratzeko neurrien bat baliatu zuten. Zehazki, une horretan lanean ari ziren EAeko ezinduen (askotariko erantzuna emateko modua dago) %19,7k erreserba kuotaren onura jaso zuen sektore publikoan, %22,7k sektore pribatuan eta %60k taldearentzako kontratu espezifikokoak. Era berean, %28,5ek Gizarte Segurantzaren pizgarrietatik eta hobarietatik jaso zuen onura, eta %4,7k beste baliabide batzuetatik hala nola laneo kokaguneetatik, laguntza duten lanpostuetatik, etab. Lehenago lanean ari izanda une hartan lanik ez zutenei erreparatuta ikus daitekeenez, kontratu espezifikoez pisu handiagoa dute (erantzunen %68,4) eta txikiagoa erreserba kuotek (%7,7 eta %11,5, hurrenez hurren, sektore publikorako eta pribaturako).

Bestalde, EINek "Ezinduen enplegua" izeneko azterlana egin zuen EParen eta Ezinduen Estatuko Basearen datuak gurutzatuta. Autonomia mailako informazio urria izan arren, EAeko ezinduen lan egoera zein den gutxi gorabehera jakiteko modua ematen dute ikerketaren emaitza nagusiek. Zifra nagusien artean, nabarmendu behar da erreferentziako urtean lanean aritzeko adinean zegoen populazioaren %2,8k baliazintasun-ziurtagiria zuela. Horietatik %66,5 ez aktiboak ziren, eta ezintasunik gabeko adin horretako populaziotik, berriz, %25,1. Ezinduen jardura tasa EAEn %36,2 zen 2008. urtean; ezintasunik gabeko pertsonena, berriz, %74,9. Estatuko batez besteko datuak, urte hartan, %33,5 eta %74,9 ziren, hurrenez hurren

Gainera, Estatuko ezindu aktiboen taldeak (ez dago datu hori EAEn) %16,3ko langabezi tasa zuen (%11,3koa ezintasunik gabeko pertsonentzat), eta emakumeen langabezi tasa gizonekoena baino 4,8 puntu handiagoa zen (%19,4 eta %14,6 hurrenez hurren). Baliazintasuna duten eta lanean ari diren pertsonen %28tik %86,8 soldatapekoak ziren, gehienak kontratu mugagabedunak, eta %3,3k zioen zatizko lanaldian ari zela gaixotasun propioagatik edo baliazintasunagatik. Lanean zebiltzan ezinduen %74,5 zerbitzuen sektorean ari zen lanean, eta azkenik agerian gelditu zenez, ikasketak mailak lotura zuzena zuen lanarekin: lanean ari zirenen %76,8k 2. mailako ikasketak eta handiagokoak zituen, ezintasunik gabeko populazioak baino 10,7 puntu gehiago.

LANEAN ARITU EDO ARI DIREN ETA LANPOSTUA ESKURATZEKO NEURRIEN BAT JASO DUTEN EZINDUEN PORTZENTAJEA, SEXUAREN ARABERA. EAE, 2008.

		GUZT.	GIZ.	EMAK.
LANEAN	SEKTORE PUBLIKOAREN ERRESERBA KUOTA	19,7	10,4	32,0
	SEKTORE PRIBATUAREN ERRESERBA KUOTA	22,7	12,8	36,0
	KONTRATU ESPEZIFIKOA	60,0	55,7	65,8
	G. SEGURANTZAREN PIZGARRIAK ETA HOB.	28,5	27,1	30,4
	B. BATZUK: KOKAGUNEAK, LAGUNTZA LANP.	4,7	5,5	3,7
INOIZ LAN EGIN DUTE, BAINA ORAIN EZ	SEKTORE PUBLIKOAREN ERRESERBA KUOTA	7,7	11,2	0,0
	SEKTORE PRIBATUAREN ERRESERBA KUOTA	11,5	16,8	0,0
	KONTRATU ESPEZIFIKOA	68,4	66,5	72,5
	G. SEGURANTZAREN PIZGARRIAK ETA HOB.	28,4	23,7	38,7
	B. BATZUK: KOKAGUNEAK, LAGUNTZA LANP.	16,4	11,3	27,5

Iturria: EIN. EAMI 2008. Euskadiko Ezinduen Egoerari buruzko Liburu Zuria 2013.

Oharra: portzentajeen batura %100etik gorakoa da. Askotariko erantzuna.

Ez da ahaztu behar, bestalde, EAE erreferentea dela ezinduentzako babesturiko enplegurako politiketan, eta handia da **Enplegurako Zentro Bereziek**¹⁹ (EZB) gure Erkidegoan duten tamaina; hain zuzen ere Estatuko modalitate horretako kontratu guztien %20 gutxi gorabehera biltzen da EAEn. Aipaturiko zentro horiek azken

EAE-KO ENPLEGU ZENTRO BEREZIETAKO PLANTILLA. 2012.					
		ZENTROAK	EZINDUAK	GAINERAKOA	GUZTIRA
2012	Araba	20	781	91	962
	Bizkaia	44	2.976	474	3.450
	Gipuzkoa	23	3.280	474	3.754
	EAE	87	7.127	1.039	8.166
Aldak. % 2011-2012	Araba	-16,7	-4,1	33,8	-1,4
	Bizkaia	-6,4	-0,9	-7,6	-1,8
	Gipuzkoa	0,0	-1,6	-13,0	-3,2
	EAE	-7,4	-1,6	-7,7	-2,4

Iturria: LANBIDE. Ezinduen lan egoera EAEn.

hiru hamarkadetan EAEn egin izan duten lanaren ardatza ezinduei zerbitzu osagarriak eskaintzen izan da, eta honako hauetan zehaztu da: laneko zentroen kudeaketan, laguntza duen enplegua merkatu arruntean, laneko kokaguneetako lanean eta ikerketan eta berrikuntza teknologikoan, hain zuzen ere langile ezinduek lanpostuari egokitzeko eta laguntza emateko.

LANBIDEn "EAEko ezinduen lan egoera 2012an" izeneko txostenean nabarmentzen denez, EAEko EZBren plantilla 87 zentrotan zegoen osatuta, guztira 8,166 langile, eta pertsona horietatik 7.127k (%87,3k) baliazintasunen bat zuen aintzatetsita; gainera, hiruetatik bi gizonetzakoak ziren. Aurreko urtearen aldean, hiru lurraldeetan murriztu da plantilla, %1,6 batez beste, eta hiru kontratuetatik bi mugagabeak ziren.

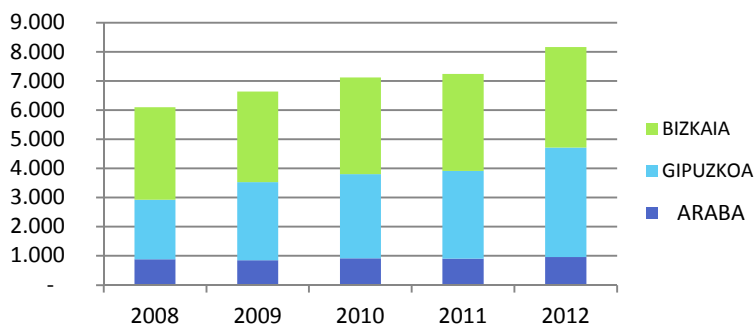
Horrez gain, lau kontratuetatik hiru 25-45 urteko pertsonari egin zitzaizkien, eta %1,6 besterik ez 25 urtetik beherakoei.

Krisiak ezinduen enpleguan izan duen eraginari dagokionez, LANBIDEn azterlanak nabarmentzen du, lehenik eta behin, azken hamarkadan pixkanaka gora egin duela ezinduen kontratazioak; 2009an behera egin eta ondoren gora egin zuen 2011ra arte, eta berriz ere behera 2012. urtean. Guztira, 9.597 kontratu egin zitzaizkien ezinduei 2012an (kontratu guztien %1,36), 4.116 pertsona, hots, aurreko urtean baino %7,05 gutxiago. Beherakada hori urte hartako kontratazioaren jaitsiera osoa baino bi aldi eta erdiz handiagoa da (%-2,76).

Gainera, EAEko kontratu guztien %53,3 emakumezkoek eginiko dira. Ezinduen artean, berriz, proportzio txikiagoa da, %39,1 hain zuzen ere. Kontraturik gehienak, populazio osoarekin gertatzen den bezala, zerbitzuen sektorean erregistratu da (%84,8 eta %84,9 hurrenez hurren), eta kontratuen %58,5 DBHko ikasketa maileri zegozkien

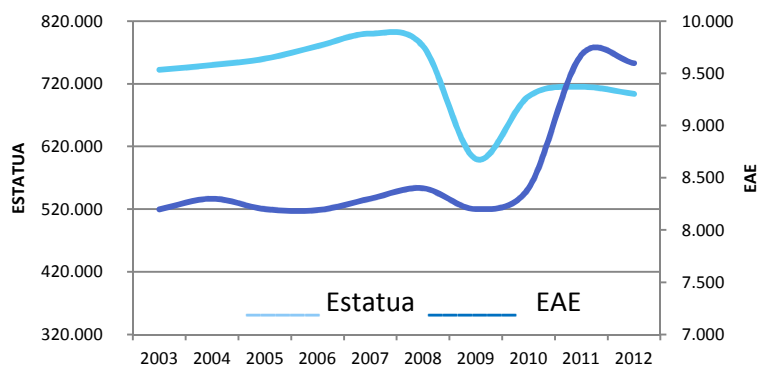
¹⁹ Enplegurako Zentro Bereziak babestutako enpleg helburua ezinduei ordaindutako lan produktiboa ematea

EUSKADIKO EZBREN PLANTILLAREN BILAKAERA

Iturria: EUSKO JAURLARITZAREN datuekin eginikoa. Enplegu eta Gizarte Politiketarako Saila.

EAE-KO ETA ESTATUKO EZINDUEN KONTRATAZIOAREN BILAKAERA

Iturria: LANBIDEREN datuekin eginikoa.

(titulazioarekin edo titulazio gabe). Era berean, nabarmentzen du unibertsitate mailako pertsonentzako kontratu gehienak emakumeei dagozkiela ezinduen taldean.

Jarduera ekonomiko garrantzitsuenei dagokienez, hona hemen ezinduentzako kontratu kopururik handiena izan zutenak 2012. urtean: “Eraikinetako eta lorezaintzako zerbitzuak”, “Ostaturik gabeko gizarte zerbitzuen jarduerak” eta “Metalezko produktuen fabrikazioa, makineria eta ekipoa izan ezik”. Hiruren artean, ezinduentzako kontratuen %46 dira.

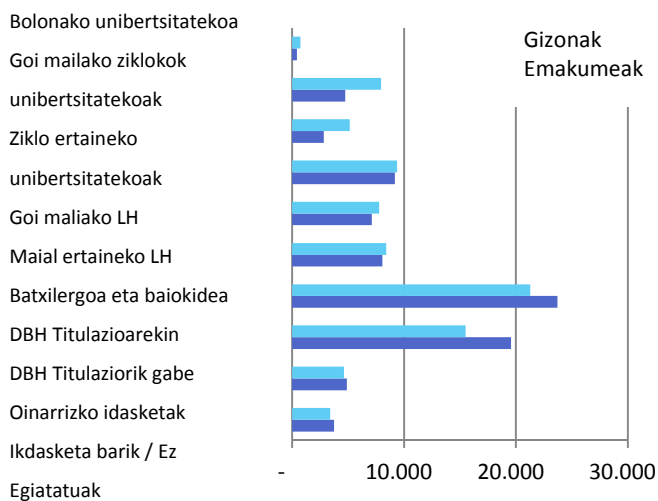
Bestalde, 2012ko abenduaren 31n, 4.799 ezindu langabetu zeuden erregistraturik LANBIDEn, hots, eskatzaile guztien %2,84 hain zuzen ere. Azken urtean, %25,7koa da ezindu langabetuen kopuruaren igoera; populazio osoarena, berriz, %16,3koa izan da. Gainera, 2005eko datuen aldean, ezintasuna duten langabetuen igoera erlatibo nabarmena ikusten da (%+207,6 ezinduen eta %+102,8 populazio osoarena). Etengabeko hazkundera izan da epealdi horretako joera; populazio osoari dagokiona, berriz, 2008tik aurrera baino ez da hazi langabezia.

Ezintasuna duten langabetuen %6,1ek unibertsitateko titulazio ertaina edo goi mailakoa du (%12,9 populazio osorako). Sexuaren arabera, prestakuntza maila txikiagoetan ugariagoak dira gizonezkoak, eta soilik unibertsitateko maila ertainetan da handiagoa emakumeen presentzia. Populazio osoan, berriz, emakume langabetuak gehiengoa dira Batxilergotik, eta goi mailako maila guztietan.

EAE-KO EZINDUEN KONTRATAZIO KOPURU HANDIENA DUTEN JARDUERA EKONOMIKOAK*. 2012.		
	EZINDUENTZAKO KONTRATUAK	KONTRATU GUZTIEN GAINEKO %
Eraikinetarako zerbitzuak eta lorezaintza jarduerak	2.463	5,44
Ostaturik gabeko gizarte zerbitzuen jarduerak	1.145	5,70
Metalezko produktuen fabrikazioa, makineria eta ekipoa izan ezik	800	6,88
Bulegoko administrazio jarduerak eta beste osagarri batzuk	487	2,16
Egoitzetako laguntza	409	1,02
Elkartegintza	335	4,21
Lurreko eta hodien bidezko garraioa	279	2,19
Publizitatea eta merkatuaren azterketa	195	1,87
Beste zerbitzu pertsonal batzuk	185	3,65
Zinematografia eta bideo jarduerak eta TB programak	164	1,65

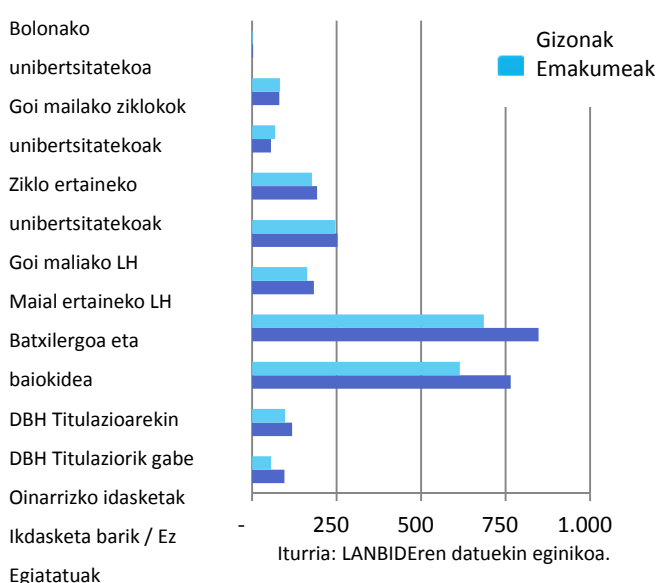
Iturria: LANBIDE.
*Ezinduak kontratatzeko EAEn tasa gainditu (%1,36) eta kontratu kopururik handiena duten lehen hamar jarduera ekonomiko.

LANGABEZIAN DAUDEN PERTSONAK, IKASKETA MAILAREN ETA SEXUAREN ARABERA. EAE, 2012.

Iturria: LANBIDEn datuekin eginikoa.

LANGABEZIAN DAUDEN EZINDUAK, IKASKETA MAILAREN ETA SEXUAREN ARABERA. EAE, 2012.

Iturria: LANBIDEn datuekin eginikoa.

Ezintasuna duten pertsonen enpleguaren sustapena dela-eta, hainbat ekimen gauzatu ditu LANBIDEk aukeraberdintasuna bermatzen dela indartzeko lanpostuak eskuratzean eta mantentzean, eta ezinduen kontratazioerako pizgarriak ematen ditu, ohiko lanpostuetan nahiz EZBen bidez babesturiko enpleguan. Halaber, ezinduek enpresa arruntan sartzeko, bi programa garatu ditu lana suspertzeko xedearekin: ezinduentzako lagundutako enplegua eta kontratazio mugagabea sustatzea enpresa arruntan. Zehazki, programa hauek garatu dira:

- Ezinduek EZBen laneratzea sustatzea, Lan eta Gizarte Segurantzaren Ministerioaren 1998ko urriaren 16ko Aginduan arautua. Hura finantzatzeko, 30 milioi euro esleitu ziren 2012. urtean, 2011n baino 3 gutxiago.
- Lanbide Jarduera Bultzatzeko Unitateetarako diru-laguntzak EZBetako egokitzapen pertsonal eta sozialetako zerbitzuen esparruan. 2012an, ezintasun motaren bat zuten 3.367 langilek jaso zuten laguntza, eta unitate horietan betearazitako gastua, guztira, 4 milioi euro izan zen.
- Lagundutako enpleguaren programa, lanpostuan banakako laguntasuna emanez eta lanerako prestatzaile espezializatuak eskainiz. Guztira 151 pertsonak jaso zuten laguntasuna, eta orotara 635.000 euroko gastua izan zen.
- Ezinduen enplegu mugagabea sustatzea. 2012. urtean, ezinduentzako 121 kontratazioetarako diru-laguntzak eman zituen LANBIDEk guztira (2011n baino 67 gutxiago), 89 lanaldi osokoak eta 32 zatizko lanaldikoak.

KALEAN IBILTZEAN ZAILTASUNEN BAT DUTEN EZINDUEN PORTZENTAJEA, ZAILTASUN MOTAREN ARABERA* ETA ADINAREN ARABERA. EAE, 2008.				
	GUZTIRA	6-64 URTE	65-79 URTE	80 URTE EDO GEHIAGO
ZAILTASUNEN BAT DUTEN PERTSONAK, OROTARA	42,5	30,6	45,9	54,0
Espalaira igotzeko edo jaisteko	32,6	18,6	34,7	47,9
Kalea zeharkatzeko	27,2	13,4	26,5	44,9
Espaloietako oztopoak gainditzeko	28,5	15,6	31,8	41,2
Kaleak, bidegurutzeak edo seinaleak identifikatzeko	17,5	9,1	13,5	32,0
Beste arazo batzuk	11,5	6,8	7,2	21,6

Iturria: EIN. EAMI 2008.
* Hainbat kategoriatan egon daiteke aldi berean.

3.2.3. Etxebizitza eta irisgarritasuna

Lehenik eta behin ikus daitekeenez, etxebizitza nagusien irisgarritasunarekin lotutako zenbait itemek eragin handiagoa dute ezinduek dauden familietan: igogailua duten familia gutxiago, etxebizitza irisgarrien kopuru txikiagoa eta irisgarritasun arazo handiagoak ingurunean. 2008ko EAMItik ondoriozta daitekeenez, ezinduek dituzten familien %38k ez du igogailurik, %56k uste du etxebizitzarainoko bidea ez dela irisgarria eta %64k berresten du etxebizitza ere ez dela irisgarria. Gainera, ezinduek dituzten familien %72k aipatzen ditu ingurunean irisgarritasun arazoak.

Mugikortasun arazoak direla-eta, EAMIk jakinarazi duenez, ezinduen %42,5ek dio zailtasunak dituela kaletik ibiltzeko, gehienetan espaloitik jaisteko edo igotzeko (%32,6). Zailtasun horiek handiagoak dira adinekoen artean, eta 80 urteko edo gehiagoko ezinduen erdiari baino gehiagori eragiten dio. Espaloiekin dauden arazoaren ondoren, honako hauek daude, garrantzi ordenaren arabera: oztopoak gainditzea (%38,5), kalea zeharkatzea (%27,2) eta kaleak, bidegurutzeak eta seinaleak identifikatzea (ezinduen %17,5).

Iturri berak nabarmentzen ditu ezinduek zailtasunak dituztela garraio publikoaren inguruan; izan ere, muga handia dakarkie euren autonomian eta bizi-kalitatean: %51,6k dio zailtasunak dituela garraio publikoan (eta %68,2k 80 urtetik

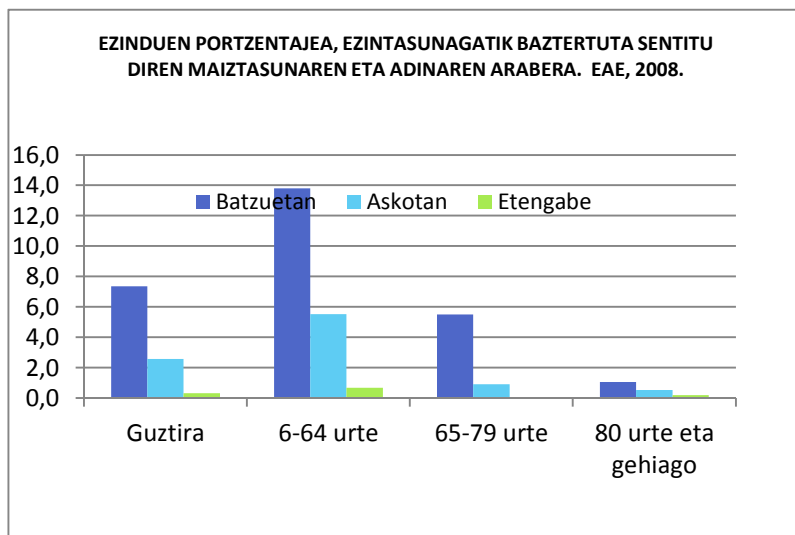
gorakoen artean). Zailtasun nagusiak ibilgailuetan igotzeari eta jaisteari (%37,5) buruzkoak dira, eta geltoki, geraleku eta nasetan sartzearen gainekoak (%26,8, eta %47,2 80 urtetik gorakoen artean).

Bestalde, “Euskadiko Ezinduen Egoerari buruzko Liburu Zuria” delakoan ezinduei eginiko inkestaren emaitzetatik nabarmentzen denez, inkestaturiko pertsonen %60k uste du etxebizitza eta eraikineko elementu komunitarioak irisgarriak direla. %11k, berriz, etxebizitza irisgarria dela uste du, baina ez osagai komunitarioak (eskailera, igogailua, ataria...), eta %6ren ustez, ez dira irisgarriak ez etxebizitza ez osagaiak. Era berean, etxeko irisgarritasunak eta egokitzapenak errazteko dauden diru-laguntzei buruz galdetuta, soilik %9k dio horrelakorik jaso izana, eta horietatik %46k nahikoak ez direla irizten dio. Babestutako etxebizitzaren esleipeneko erreserbari dagokionez, inkestaturiko pertsonen %7k baino ez zuen adierazi erreserba jaso izana.

3.2.4 Bizi-baldintzak eta gizarteratzea

Baldin eta ezinduen testuinguruan bazterkeriarako hainbat arrisku-faktore gertatzen badira eta ezinduen ondorioekin lotutakoak gehitzen bazaizkie, gutxitu egiten dira gizarte sistemak eskuratzeko aukerak, eta are larriagoa gertatzen da ahulezia. Azken finean, familia, kultura, gizarte edo ekonomia testuinguru txarrean, ezinduek desabantaila erantsia izan dezakete.

Herrialde industrializatuetan, populazioaren %10 ingurukoa da ezinduen kopurua, eta %16rainokoa Europar Batasunean. Datu eta estatistika fidagarriak ez dugunez gero, ez dakigu zenbat pertsona bizi diren pobrezian, baina oro har onartzen da ezinduen %40 gutxienez pobreziaaren atalasearen azpitik bizi dela Espainian. Gainera, Espainiako Ezinduen Ordezkariei Batzordeak hainbat txostenetan aitortzen duenez, emakume ezinduak, askotan, pobreziaaren eta gizarte bazterkeriaren ohiko biktimak dira. Halaber, erakundeetan bizi diren pertsonak ez dute finantza pobrezia larririk jasaten, baina gizarte bazterkeria ikaragarri handia izaten dute.

Enplegu eta Gizarte Segurantzaren Ministerioaren txosten batean, ezintasuna eta ongizate ekonomikoaren arteko erlazioa aztertu zen Espainian, EBko familien panel ohiaren datuak oinarri hartuta (2005ean desegin zen). Ondorioen artean, hauexek nabarmentzen dira:

- ✓ Handitu egin da ezinduren bat duten familien pobrezia: ezintasunik larrienaren kasuan, %60-%80 hazi da pobrezia tasa, eta ezintasun larria duen pertsona bat edo bi dauden familietan, ezintasunik ez duten pertsonen tasaren bi halako pobrezia tasak ditugu.
- ✓ Ezintasuna agertu baino lehen, ezintasun egoerarik ez dutenenak baino pobrezia tasa handiagoak dituzte familiek.
- ✓ Pobreziaaren atalasearen azpitik egoteko probabilitatea hiru aldiz handiagoa da ezintasun larria duten pertsonentzat. Ezintasunik gabeko egoerara edo larritasun txikiagoko egoerara igarotzean, 1,25 aldiz murrizten da probabilitatea.

Beraz, ezintasunak eta ezintasunean sartzeak pobrea izateko probabilitatea handiarazten dute, eta gainera, ondorio hori argi eta garbi handiagoa da pertsona batek muga larriak dakartzan ezintasuna duenean. Ezintasunarekin lotutako errentei eusteko sistema bat izan arren, familien pobreziarako arrisku handiagoarekin dago lotuta ezintasuna.

Ezintasuna orain ere arazo larria da familien ongizate ekonomikorako, eta ez epe laburrerako soilik, baizik eta epe luzerako ere bai.

Gure Erkidegoan²⁰ eskuragarri ditugun azken datuek²¹ erakusten dutenez, ezinduen erdia gutxi gorabehera da independentea ekonomikoki. Zati batez beste pertsona baten menpe daudenek eta oso-osorik mendekotasunean diren pertsonak osatzen dute beste erdia, zati berdinetan. Gainera, alde garrantzitsuak ikusten dira ezintasun graduaren arabera, halako moldez non %33-%64ko ezintasun aintzatetsia duten pertsonen ia %50ek lanaren ondoriozko sarrerak ditu, eta portzentaje hori %17,3ra jaisten da %65-%74ko gradukoekin eta %15,5eraino >%74ko ezintasuna dutenentzat. Kasu bietan, baliaezintasun pentsioak eta LISMI/kontribuziorik gabeko pentsioak dira diru-sarrera iturri nagusiak. Mendekotasunik ezaren profila, horrenbestez, erretiro edo baliaezintasun pentsioa edo ordaindutako lana duten pertsonen dagokie. Gainera, independentzia ekonomikoak genero osagai argia du, zeren eta gizonezkoen bi herenak guztiz independenteak baitira. Emakume ezinduek, berriz, herena besterik ez dira.

Diru-sarreraren mailari dagokionez, "Euskadiko Ezinduen Egoerari buruzko Liburu Zuria" delakoak erakusten du ezinduen (ez famili unitatearena) urteko sarrera gordinak, 2012an, urteko 10.000 € baino gutxiago zirela kasuen %66an, %19k urteko 10.000 - 20.000 €-ko sarrerak zituen eta %7k, berriz, 20.000 - 30.000 bitartekoak. Inkestaturiko pertsonen %8k besterik ez zituen urtean 30.000 € baino gehiago. Haien egoera ekonomikoaz zuten balorazioaz galdetuta, %37k erantzun zuen egoera ekonomikoa nahikoa zela eta nahi dituen jarduerak egiteko modua ematen diela. %29k, berriz, nahikoa ez zirela irizten zien, zeren eta beste pertsona batzuen laguntzara jo behar baitute. %5ek dio oso urria dela eta bizirik irauteko arazoak dituela dio.

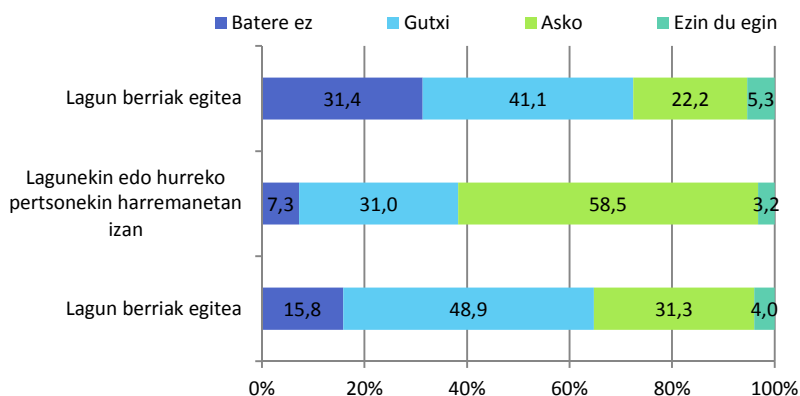
Bestalde, pertsona guztien bizi-kalitatearen funtsezko beste alderdi batek gizarteratzearekin eta gizaratean parte hartzearekin du zerikusia, herritarren eskubideen aldetik, nahiz harreman pertsonalen aldetik. Ezinduen taldeak, EAMIren 2009ko datuek erakusten dutenez eta haien berezitasunak direla-eta, arazo bereziak dituzte euren gizarte harremanak behar bezala garatzeko eta aisialdi jarduera atseginak egiteko. Inkesta horren arabera, taldearen hiru laurdenak posibilitate gutxi edo batere ez du lagunak egiteko, eta hirutik biri berdin gertatzen zaie ezagutzen ez dituzten pertsonengana zuzentzeko. Grafikoan ageri denez, ondorio hau atera daiteke: ezinduen gizarte harremanak, kasurik gehienetan, senideekin eta hurreneko pertsonekin dituztenetara mugatzen direla.

Aisialdiko jarduerari dagokienez, "Euskadiko Ezinduen Egoerari buruzko Liburu Zuria" lanak erakusten duenez, hauexek dira ezindu gehienek sarrien egiten dituzten jarduerak: telebista ikustea, irratia entzutea eta egunkaria

EZINDUEN BANAKETA, ADIERAZITAKO URTEKO SARRERA GORDINEN ARABERA ETA SEXUAREN ARABERA. EAE, 2012.			
	EMAKUMEAK	GIZONAK	OROTARA
10.000 €-tik behera	67,0	64,0	66,0
10.001 - 20.000 €	18,0	21,0	19,0
20.001 - 30.000 €	9,0	6,0	7,0
30.001 - 40.000 €	5,0	7,0	6,0
40.001 - 50.000 €	0,0	1,0	1,0
50.001 - 90.000 €	1,0	0,0	0,0
90.000 €-tik gora	1,0	1,0	1,0
OROTARA	100,0	100,0	100,0

Iturria: Euskadiko Ezinduen Egoerari buruzko Liburu Zuria (2013).

AZKEN 12 HILABETEETAKO ERLAZIO SOZIALEN POSIBILITATEAREN ARABERA EZGAITASUNAREKIKO PERTSONA EHUNEKOA. CAPV-A, 2008.

Iturria: INE. EDAD 2008.

²⁰ EAEko Pobreziari eta Gizarte Desberdintasunei buruzko Inkestan ez dira ezinduek aztertzen.

²¹ CIRIEC (2009).

irakurtzea (%79k adierazi du jarduera horiek egunero egiten dituela), ostera bat egitera irtetea edo lagunak edota senideak bisitatzea (%33k egunero egiten ditu eta %35ek astean behin edo gehiagotan), erosketak egitea (%7k egunero eta %36k astean behin edo hainbat alditan). Gutxien egiten diren jarduerak, aldiz, honako hauek dira: boluntario lanak (%81ek ez du inoiz egiten), kirol ikuskizunetara joatea (%68k dio ez duela inoiz egiten), prestakuntza ikastaroetara joatea (%69k inoiz ere ez), turismo bidaia egitea (%56k inoiz ere ez) eta zinema, antzerki eta antzeko ikuskizunetara joatea (%51k ez du inoiz egiten). Gainera, %49k dio inoiz ez duela kirola egiten (emakumeen %54k eta gizonezkoen %45ek). %27k, berriz, astean behin egiten du kirola: gizonezkoen %29ak eta emakumezkoen %23ak.

Aisialdi eta denbora libreko jarduerak direla-eta, ezinduen %12k adierazi du inoiz ez dituela edo oso gutxitan egiten dituela aisialdian benetan egitea gustuko dituen gauzak, eta %23k noizean behin bakarrik egiten dituela. %25ek dio askotan eta %23k, berriz, beti. Nahi dituzten jardueraz galdetuta, %31k erantzun du ziorik ohikoena jarduerak haien

beharrizantetara egokituta ez egotea dela, %28k ez duelako nahikoa dirurik eta %8 erantzun du garraibide irisgarririk eza dela zioa.

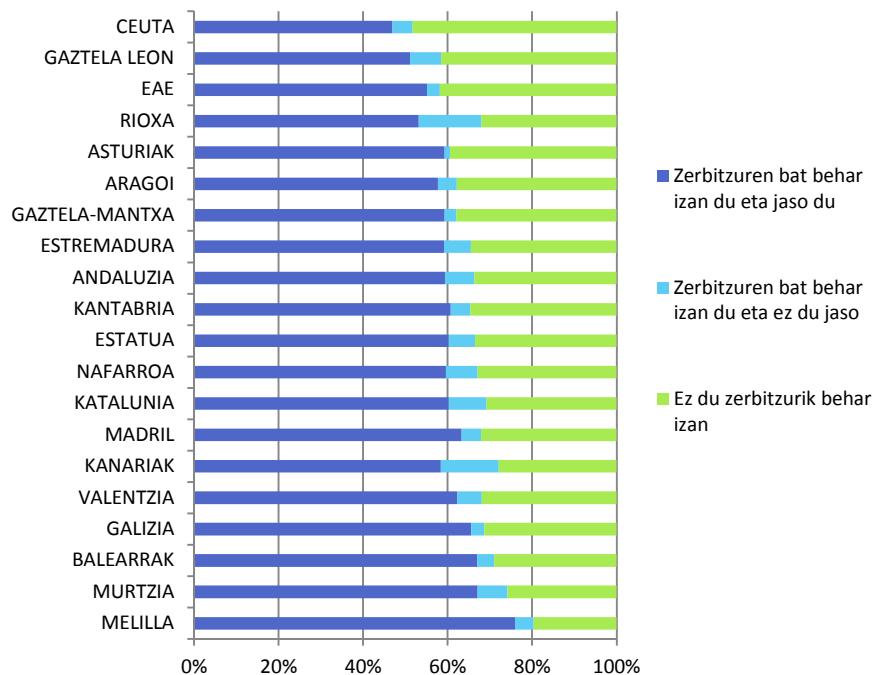
EZINDUEN BANAKETA, AISIALDIKO GUSTUKO GAUZAK EGITEKO ALDIZKAKOTASUNAREN ETA SEXUAREN ARABERA, EAE. 2012.			
	EMAKUMEAK	GIZONAK	OROT
INOIZ EZ	4,0	3,0	3,0
GUTXITAN	11,0	8,0	9,0
BATZUETAN	23,0	24,0	23,0
ASKOTAN	26,0	25,0	25,0
BETI	24,0	23,0	23,0
ED/EE	12,0	917,0	16,0
OROTARA	100,0	100,0	100,0

Iturria: Euskadiko ezinduen egoerari buruzko liburu zuria (2013).

2.2.5. Gizarte babesa eta arreta

Dagoeneko esana dugunez, pertsona ezinduak oso gizarte-talde ahula dira; izan ere, baztertuak izateko arrisku faktore askori egin behar diete aurre. Bereziki gizarte-talde ahula den aldetik, prebentziorako eta babeserako hainbat sistema eta baliabide garatuz joan dira, haien garapen pertsonala eta soziala garatzen saiatzeko, betiere aukeraberdintasunean: diskriminaziorik ezerako neurriak, arreta espezializatua, enplegurako sustapena, babes ekonomikoa, egoitza zerbitzuak, famili laguntza, besteak beste. Ezinduak, neurri handiagoan edo txikiagoan, laguntzarako eta sustapenerako sistema horien onura jasotzeko moduan direnean, gutxiago dira ezintasunaren ziozko bazterkeriarako arriskuak.

PERTSONAN EZ GAITUEN EHUNEKOA OSASUN-EDO GIZARTE-ZERBITZUAK BEHAR IZATEA ETA JASOTZEAREKIN LOTUTA, AUTONOMIA ERKIDEGOAREN ARABERA. 2008

Iturria.- EIN. EDAD 2008

Lehenik eta behin, EINren EAMik nabarmentzen du ezen, gure Erkidegoan, ezinduen %3,1ek besterik ez zuela adierazi 2008an osasun edo gizarte zerbitzuen beharra izan eta jaso ez izana. %56,5ek, berriz, beharra beteta izan zuen, eta gainerako %42,9ak ez zuen ezelako zerbitzurik behar izan. Bete gabeko beharren ratio hori Estatuko txikiena da.

Bestalde, EAEko ezinduentzako baliabideen eta zerbitzuen erradiografia egiten dute EUSTATEN "Gizarte Zerbitzuen eta Gizarte Ekintzaren Estatistikak" eta Gizarte Zerbitzuen Euskal Kontseiluak (GZEK) haren zifrei buruz eginiko txostenak. Ezinduei buruzko datu nagusiak 2009ko zifrak dira, GZEKren bigarren txostenari dagozkionak:

- 2009an, guztira 122 elkarte ematen zieten arreta ezinduei, 53k Bizkaian, 35ek Gipuzkoan eta 34k Araban. Erakunde horien bilakaera dela-eta, GZEKek erakundeon bilakaerari buruz nabarmentzen du ezen, epe luzera, Gipuzkoa dela hazkunderik handiena izan duen herrialdea, zeren eta elkarten kopurua hirukoiztu egin baita 1994tik. Beste muturrean, Araban kopuru hori bider 1,6 aldiz handiagoa da.
- Ezinduentzako aisialdi eta aire libreko zentroek, 2009an, 2.421 plaza eskaintzen zituzten 2009an, horietatik %70,6 Bizkaian. Horiek guztiak zentro pribatuak ziren, irabazteko asmorik gabekoak, eta horien %89k finantzaketa publikoa jasotzen zuen.
- Eguneko laguntza zentroi dagokienez, GZEKek erakutsi du, guztira, 1.836 plaza zituztela, eta zentrozen %80 titularitate

privatukoa zen. Zentro horien estaldura 8,5eko plazakoa da 10.000 biztanleko, eta alde nabarmenak daude lurraldeen artean: Gipuzkoan 10,9, Bizkaian 8,2 eta Araban 0,4 besterik ez.

EGOITZA ZERBITZUETAKO PLAZAK ETA ZENTROAK EZINDUENTZAT, LURRALDEEN ARABERA. EAE, 2009.									
		ARABA		BIZKAIA		GIPUZKOA		EAE	
		Kop.	%	Kop.	%	Kop.	%	Kop.	%
ZENTROAK	Egoitzak	7	18,4	27	38,0	11	20,0	45	27,4
	Pisuak apartamentuak eta	29	76,3	41	57,7	43	78,2	113	68,9
	Atsedeen zentroak	2	5,3	3	4,2	1	1,8	6	3,7
	Orotara	38	100,0	71	100,0	55	100,0	164	100,0
PLAZAK	Egoitzak	255	49,8	681	71,9	408	53,5	1.344	60,5
	Pisuak apartamentuak eta	214	41,8	218	23,0	348	45,7	780	35,1
	Atsedeen zentroak	43	8,4	48	5,1	6	0,8	97	4,4
	Orotara	512	100,0	947	100,0	762	100,0	2.221	100,0
B.B. TAMAINA	Egoitzak	36,4		25,2		37,1		29,9	
	Pisuak apartamentuak eta	7,4		5,3		8,1		6,9	
	Atsedeen zentroak	21,5		16,0		6,0		16,2	
	Orotara	13,5		13,3		13,9		13,5	

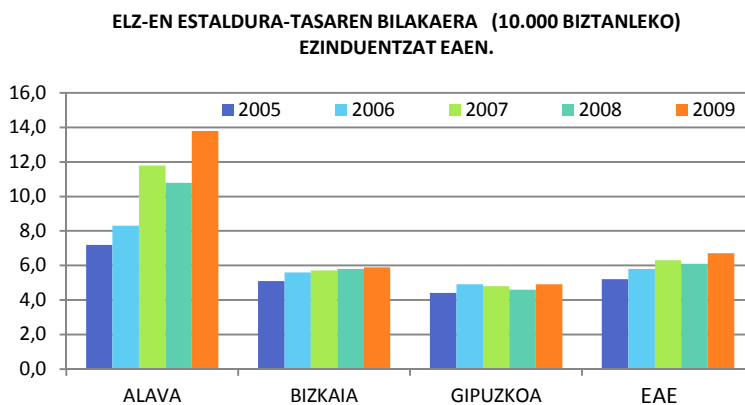
Iturria: GZEK. Euskadiko Gizarte Zerbitzuei buruzko II. Txostena (2012).

- Era berean, 2009an guztira 8.961 plaza zeuden EAEn laneko zentroetan eta enpleguko zentro berezietan, horien %42 Gipuzkoan, %43 Bizkaian eta gainerako %15a Araban. Zentro motaren arabera, enplegurako zentro berezietako lanpostuei dagokie %63, %19,5 laneko zentroetako plazak²² dira eta plazen %17,5 zentro mistoei dagokie. Bilakaeraren terminoetan, GZEKek nabarmentzen du 2008 eta 2009 bitartean 200 plaza berri inguru sortu zirela zentro horietan, 2007 eta 2008 bitartean izandako jaitsiera gaindituta.
- Ezinduentzako egoitza zerbitzuei dagokienez, EAEk 164 zentro zituen 2009an, guztira 2.221 plaza, hots, 13,5 plaza batez besteko tamaina egoitzako. Zentro motak direla-eta, Gipuzkoan plazen %53,5 egoitzetan dago kokaturik; Bizkaian, berriz, %71,9. Arabako lurraldean %49,8koa da portzentajea. Gainerako plazak egonaldi luzeko pisuei eta apartamentuei eta atsedenaldirako zentroi dagozkie. Titularitatea dela-eta, plazen %63,3 pribatuak dira, eta bilakaeraren terminoetan, nabarmentzekoa da plaza publikoen pisua gutxitu egin dela azken hamarkadan hiru lurraldeetan.
- Zentro horien erabiltzaileen ezaugarriei dagokienez, banaketa desberdina erakusten dute datuek gizonen eta emakumeen artean; izan ere, %42 dira emakumeak. Talderik handiena 35-64 urtekoei dagokie (erabiltzaileen

²² Komenigarria da bereiztea laneko terapia-plazak eskaintzen dituztela laneko zentroek eta ezinduentzat egokituriko lanpostuak eskaintzen dituztela enplegurako zentro berezietan.

%74), eta agerian uzten du ezintasuna duten erabiltzaileen artean gertatzen ari den zahartze-prozesua. Halaber, ezintasun psikiko arina edo ertaina duten pertsonen pisu nagusia dela ikusten da, guztizkoaren %50 gutxi gorabehera, eta gainerakoa ezintasun psikiko larria edo sakona eta ezintasun fisikoa duten pertsonen artean banatzen da.

- Etxez etxeko laguntza zerbitzuek (ELZ), bestalde, guztira 1.455 erabiltzaile zituzten 2009an, hots, 6,7ko estaldura-tasa 10.000 biztanleko. Txostenak nabarmentzen duenez, ezin esan daiteke ELZen erabiltzaile ezinduen kopuruaren igoera handia denik, Araban izan ezik, non estaldura-tasa hori 13,8koa baita 10.000 biztanleko.
- Baterako estaldurari dagokionez, ezinduei arreta emateko zerbitzuek populazio osoaren %0,7ri ematen diote laguntza (66,6 plaza 10.000 biztanleko), eta %0,6 eta %0,8 bitarteko ratioak dira Bizkaian eta Gipuzkoan, hurrenez hurren. Nahiz eta EAeko estaldurarik handiena enplegurako zentro bereziei dagokien, zerbitzuen egitura nahikoa desberdina da lurraldeen arabera: egoerarik onena Gipuzkoakoa da, gehienbat enplegurako zentro bereziei esker; Araban, berriz, bitarteko egoera dago egoitzako plazan estaldura handia dela medio.

Iturria: GIZARTE ZERBITZUEN EUSKAL KONTSEILUA

- Ezinduentzako arretaren sektoreak 11.081 pertsonari ematen die lana EAEn lanaldi osoko baliokidean, eta guzti-guztiak dira soldata jasotzen duten profesionalak. Gehienak langile propioak dira (%97), eta gainerako %3a azpikontraturiko pertsona da.

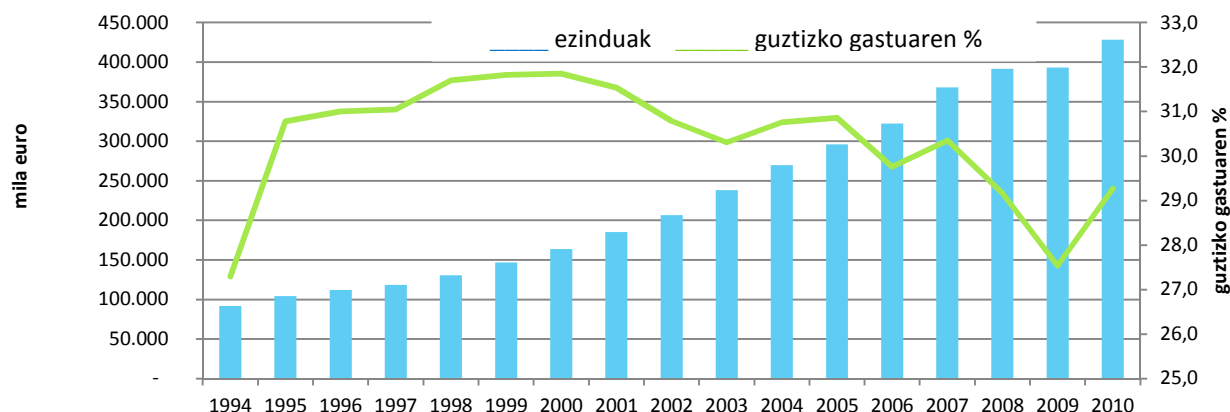
Bestalde, ezinduek jasotzen dituzten prestazio ekonomikoak direla-eta, Memoria Sozioekonomiko honetako "EAeko Gizarte Babesa" ataletik hainbat datu atera daitezke, hala nola 44.200 pertsonak jaso zituztela EAEn doako pentsioak "baliaezintasun iraunkorragatik", 5.736 pentsio ez doakoak "baliaezintasunagatik" eta 600k baino gehiago jaso zuten LISMIrekin loturiko prestazio motaren bat (Minusbaliatuaren Gizarteratzeari buruzko 13/82 Legea)²³. Ez dakigu, ordea, beste prestazio motaren bat (erretiroko pentsioa, adibidez) jasotzen duten zenbat pertsonak duten aintzatzetsita ezintasun motaren bat.

EAE-KO BIZI-BALDINTZAK. ERREFERENTZIAKO ADIERAZLEAK.				
	EAE		ESTATUA	EB 28
	2005	2012	2012	2012
AROE tasa	-	17,0	28,2	24,8
Famili errenta eskuragarriaren urte arteko aldakuntza	+4,7	-2,7	-0,8	-0,5
Pobrezia atalasearen azpiko populazioaren % (batez beste %60)	9,5	17,3	28,2	17,0
Giniren indizea (2011)	26,0	25,3	34,0	30,8

Iturria: EUROSTAT eta EIN.

²³ Ez dakigu zein den zifra zehatza. Azkena 2008. urtekoa da; 680 onuradun izan ziren orduan.

GIZARTE ZERBITZUEK EAE-KO EZINDUENTZAT DUTEN GASTU ARRUNTAREN BILAKAERA (MILA EURO) ETA GUZTIZKO GASTUAREN GAINEKO PORTZENTAJEA

Iturria: EUSTAT. Gizarte Zerbitzuei buruzko Estatistika. Datu bankuak.

Halaber, GZEK en txostenak agerian utzi duenez ARARTEKOAREN datuak erabiliz, 65 urtetik beherako 4.735 ezinduk jaso zituzten, guztira, Estatuko Mendetasunaren Legearen ondoriozko Mendetasunerako Laguntza Sistemaren prestazio ekonomikoak (ikus bedi "Euskadiko Gizarte Babesa" delakoaren VI. Kapituluko epigrafe espezifikoa). Horietatik ia guztiek jaso zuten prestazio ekonomiko famili inguruan laguntza izateko. Ezinduentzako gizarte zerbitzuek eginiko gastuari dagokionez, EUSTATen "Gizarte Zerbitzuen Estatistika"ri esker jakin daiteke 2010ean 428,5 milioi erabili zirela ezinduentzat, hots, guztizko gastuaren %29,3, Horrenbestez, hazi egin da %8,9 aurreko urtearen aldean. 428,5 milioi horien %22 gastu publikoari dagozkio eta gainerako %78a gastu pribatuari. Lurraldean arabera, Arabak 57,1 milioi euro erabili zituen aipaturiko urtean (EAEko guztizkoaren %13,3), Gipuzkoak 172,4 milioi euro (%40,2) eta Bizkaian 199 milioi euro (%46,5).

GIZARTE ZERBITZUEN GASTUA EZINDUENTZAT, LURRALDEEN ETA FINANTZAZIO-ITURRIAREN ARABERA. EAE, 2009.

		ARABA	BIZKAIA	GIPUZKOA	EAE
GASTU PUBLIKO ARRUNTA, OROTARA (MILA €)	UDALAK	272	4.626	1.150	6.048
	FORU ALDUNDIAK	41.381	96.345	58.523	196.249
	EUSKO JAURLARITZA	456	1.246	1.330	3.032
	ADM. ZENTRALA	6.293	21.848	22.079	50.221
	OROTARA	48.403	124.065	83.083	255.550
PER RENTA GASTU PUBLIKOA (EUROAK)	UDALAK	0,9	4,0	1,6	2,8
	FORU ALDUNDIAK	131,9	83,6	82,9	90,3
	EUSKO JAURLARITZA	1,5	1,1	1,9	1,4
	ADM. ZENTRALA	20,1	19,0	31,3	23,1
	OROTARA	154,2	107,6	117,7	117,6
BANAKETA BERTIKALA	UDALAK	0,6	3,7	1,4	2,4
	FORU ALDUNDIAK	85,5	77,7	70,4	76,8
	EUSKO JAURLARITZA	0,9	1,0	1,6	1,2
	ADM. ZENTRALA	13,0	17,6	26,6	19,7
	OROTARA	100,0	100,0	100,0	100,0

Iturria: GZEK. Euskadiko Gizarte Zerbitzuei buruzko II. Txostena (2012).

Bestalde, Eusko Jaurlaritzaren Enplegu eta Gizarte Politiketarako Sailaren "Gizarte Zerbitzuen gastu publikoa 2011n" txostenak erakusten duenez, ezinduentzako ohiko gastu publikoa 274,2 milioi eurokoa da erreferentziako urtean, hots, guztizko ohiko gastu publikoaren %17. Hauexek dira aintzat hartu beharreko zerbitzu nagusiak: egoitzak, eguneko laguntza zentroak eta enplegurako zentro bereziak. Ezinduentzako gastuaren %67 dira, eta guztizko gastuaren %11,4. Talde horren barruan egongo litzateke, lehenik eta behin, egoitza zerbitzuetako gastua (ezinduentzako gastuaren

%33,2), eta ondoren enplegurako zentro bereziak (%23,3) eta eguneko zentroak (ezinduentzako gastu publikoaren %10,5).

Gastu publikoaren finantzabideei dagokienez, GZEKek nabarmentzen du (2009ko datuak) hiru laurdenak foru aldundiei dagozkiela eta ia %20 administrazio zentralari; izan ere, azken horrek eginkizun nahikoa garrantzitsua betetzen du Enplegurako Zentro Berezien finantzaketaren bidez. Udalek bigarren mailako eginkizuna betetzen dute, hots, 2,8 euroko ekarpena biztanleko; aldundiak, berriz, 90 euro ematen dituzte.

Nolanahi ere, alde nabarmenak daude biztanleko gastuari dagokionez lurraldeen arabera: Araban dugu handiena (154,2 euro per capita), ondoren Gipuzkoa (117,7 euro, EAEko batez bestekoaren antzeko zenbatekoa) eta Bizkaia (107,6 euro biztanleko).

GOGOETAK

EAEko bizi-baldintzen inguruan nabarmendu beharreko lehenbiziko ezaugarri bat dago: bizi izaten ari garen krisi ekonomiko larria gorabehera, euskal populazioaren bizi-baldintzek eta ongizate mailak ingurukoek gainetik egoteari eusten diotela.

EAEko errenta eta ongizate mailek Estatuko batez besteko gainetik jarraitzen dute eta oso egoera onean Europako testuinguruan; izan ere, berdintasunezko errentarik handiena duten Europako herrialdeen parean dago, hain zuzen ere Finlandian, Austrian edo Herbeheretan dagoenaren antzekoa.

Konparaziozko egoera hori haurren eta gazteen taldean ere antzeman daiteke, zeren eta haurren eta gazteen pobrezia (18 urtetik beherakoak) txikiagoa baita Euskadin Estatuko beste erkidego batzuetan eta EBko batez bestekoa baino; izan ere, gure herrialdean 1996an zegoena baino txikiagoa ere bada, laurogeita hamarreko lehen urteetako egoera ekonomikoaren ondorioz. Gainera, Sarrerak Bermatzeko Euskal Sistemaren bidez krisiaren urte hauetan babesturiko populazioaren segmentu bat da, baldin eta kontuan hartzen badugu %38 egin duela gora seme-alabak dituzten familia onuradunen kopuruak 2008 eta 2012 bitartean.

Alabaina, eta konparazioan egoera hobea izanik ere, 2012ko Memorian ohartarazten zenez, okerrera egin duten bizi-baldintzek Europan, eta EAEn ez da modu uniformearekin gertatzen ari, baizik eta eragin handiagoa du talde batzuetan beste batzuetan baino. Izan ere, 2012an pobrezia egoerak metatu ziren, gehienbat erreferentziako pertsona atzeritarra deneko familietan, lanik egonkorrik gabeko eta 45 urtetik beherako erreferentziako pertsona duten famili taldeak eta familia burua emakumea deneko guraso bakarreko familiak direnean, horiek ere lan egonkorrik gabe.

2012ko PDGIren datuak oinarri hartuta krisiak gehien ukitu dituen talde horiek aztertu ondoren, honako gertaera hauez ohartarazi nahi du EGABek:

- Benetako pobrezian diren 10 pertsonetatik ia 6 pertsona 35 urtetik beherakoa da eta, gainera, gorako bilakaera dago 2008tik. Horietako askok familia independente bateko buru izatea ahalbidetzen duten diru-baliabiderik izan ez arren, gero eta gazte heldu gehiagok jarraitzen du gurasoen etxean bizi izaten. Horiek ez lirateke sartuko pobrezia arriskuaren taldean gurasoen errenta konpartitzen dutelako eta, beraz, nekez zenbatu daitekeen ezkutuko pobrezia maila izango litzateke, baina PGDIren arabera, 39.000 gazte izan daitezke egoera horretan gure Erkidegoan.
- Deigarria da ikustea ere benetako pobrezia 10 kasuetatik 9 kasu ikasketak maila baxuak dituen pertsona nagusi deneko familiekin lotzen dela Euskadin. Era berean, lehen hezkuntzako edo bigarren hezkuntzako lehen zikloko ikasketak mailako pertsonak, 2011n, pobrezian izateko hiru aldiz arrisku handiagoa zuten maila handiagoko ikasketak zituztenek baino. Errealitate horrek erlazioa du azken atzeraldi ekonomikoetako enpleguaren²⁴

²⁴ LANBIDE. *Azterketa, Azterlan eta Estatistika Zerbitzua (2013): Pobrezia edo gizarte bazterkeria arriskuan dauden biztanleak.*

polarizazioarekin: batetik prestakuntza eta soldata maila handikoak, eta bestetik prestakuntza eta diru-sarrera txikikoak. Aldi berean, maila ertaineko lanpostuak desagitzen dira gehienbat. Lanpostu ertain horiek berreskuratzen ez direnez gero, motela da lan-merkatuaren susperraldia, eta emaitza agerikoa da: enplegurik gabeko suspertze ekonomikoa. Hori dela-eta, pertsona askok azpienpleguarekin konformatu beharko luke lan-merkatuan sartzeko, edo eremu dinamikoetara irten lan bila, gure herrialdean gertatzen ari den bezala. Horrek berekin dakar giza kapitala galtzea.

- Enplegua funtsezkoa da pobrezia-aren kontrako babesean: Pobrezia-aren eraginpeko taldeen ezaugarri komuna lan egonkorrik eza familiako pertsona nagusien aldetik (pertsona aktibo guztiak langabezia dauden familiak, edo lan egonkorrik gabekoak, benetako pobrezia egoeren %76,4 izan ziren 2012. urtean), eta arrisku faktore hori atzeritarrekin eta gurasoko familiekin lotzen da eta, bi pertsonak edo gehiagok osaturiko famili taldeen barruan, gazteekin.

Ildo berean, FOESSA Fundazioaren *"Gizarte Errealitatearen Behatokia"*ren azken txostenak (2013)²⁵ ohartarazi duenez, gizarte talderik ahulenak jasaten ari dira gehien pobretze-prozesua, eta Caritasek Espainian lagundutako populazioa hirukoiztu egin da 2007 eta 2012 bitartean. Gainera, gu ere kezkatuak gaude datu honen aurrean: laguntza jaso duten hiru pertsonetatik bat egoera kronikoan dagoela, eta horrek ondorioak dakartza ongizate orokorrean eta gizarte harremanetan.

Egoera horren aurrean, eta Europar Batasunaren irizpenaren ildotik, berriz diogu pertsonengan eta hezkuntzan inbertitu beharra dagoela, enplegu politikak hobetu eta gizarte babesen sistemen eraginkortasuna handitu, krisiari aurre egiteko eta ongizate mailak hobetzeko gure gizartean.

Bestalde, krisiaren ondorioz, Europar berriz ere "aurkitu" da haurren pobrezia-aren fenomeno, pobrezia arriskurik handienak haurrengana eta gazteengana igaro delako eta pobrezia horrek epe laburrean, ertainean eta luzean izan ditzakeen ondorioengatik. Izan ere, arriskuan jartzen dituzte berdintasuna eta gizarte kohesioa, baita Europako gizartearen geroko produktibitatea ere. Horrexegatik, haurren pobrezia da, gaur egun, Batasunaren gizarte politiken lehentasunik behinena.

EAEan, guztira 14 urtetik beherako ia 34.000 adingabe bizi dira gure Erkidegoan mantenu pobrezia-aren arriskuan (barriz oinarritzeko aurre egiteko nahikoa baliabiderik ez dutenekin lotutako pobrezia hain zuzen ere). elikagaiak, etxebizitza, jantziak eta oinetakoak, hots, populazio horren %11,8. Gainera, beste 30.000 inguru (%10,5) ongizaterik gabe bizi dira (ez dute nahikoa sarrera gizarte baten ongizatean espero diren gutxieneko mailei eusteko), eta, beraz, pobrezian edo ongizaterik gabe izateko arriskua %22,3raino iristen da.

Ildo horretan, Arartekoak²⁶ ohartarazi du gabezia materialen ondorioz haurrek desabantailak dituztela eta etorkizunean ahulagoak izango direla eta, beraz, eragina izan dezake horrek hezkuntza, gizarte eta lan garapenean. Etorkizunean kostu handia izan daiteke honako hauek aldetik: herritarren gaitasun maila txikiagoa, produktibitate txikiagoa, langabezi maila handiagoak, babes sistemaren kostu handiak, hezkuntza eta osasun sistemaren egoera txarra, etab.

Eusko Jaurlaritzaren *"Euskadiko haurren pobrezia"* aitortzen duenez, arazoa ez da beren beregi edo lehentasunez aztertu. Esana dugunez, Sarrerak Bermatzeko Euskal Sistema lagungarria izaten ari da seme-alabak dituzten familien bizi-baldintzak okertzeko prozesua leuntzeko, zati batez behinik behin. Hala ere, haurren pobrezia badago gure Erkidegoan, eta arazoaren prebentziorako eta lanketarako politika espezifikokoak ezarri behar dira. Gainera, bat gatz azterlan honetan eginiko gogoetarekin: langabezia-aren eta haurren pobrezia-aren artean ageriko erlazioa dagoenez gero, familietan adingabeak daudenean langabeziarako estaldura ekonomikoari buruzko hausnarketa egin beharra dagoela.

Bestalde, krisiaren eraginez, langabezi tasa nabarmen handitu da gure Erkidegoan azken urteetan, baita kontratazioaren jaitsiera handia ere. Zifra orokor larriak are larriagoak dira babes gutxien duten taldeentzat, eta horien artean, ezinduentzat. Horiek direla-eta, LANBIDEK gogorarazi du kontratazioaren jaitsiera EAEko orokorra baino bi aldiz

²⁵ *Gizarte errealitatearen Behatokiaren VII. txostena. Pobretzea eta gizarte ezberdintasuna. Ganditu egin da pobretzen den gure gizarte ahularen gizarte haustura. FOESSA Fundazioa, 2013.*

²⁶ *ARARTEKOA (2013): Krisiak haurrengan duen eragina. Euskal errealitatea. Gogoeta kuantitatiboa.*

eta erdi handiagoa dela, eta erregistraturiko langabeziaren hazkundera guztizko populazioarena baino 10 puntu handiagoa dela. Gainera, askoz emakume ezindu gutxiago kontratatzen dira gizonezkoak baino, Euskadiko batez bestekoarekin alderatuta.

Hain bilakaera negatiboaz gain, ezinduen jarduera eta enplegu tasak aipatu behar ditugu, krisiak gure Erkidegoa bete-betean jo aurretik ere (2008. urtean -ezagutzen dugun azken datua-, %36,2koa zen ezinduen jarduera tasa, noiz-eta ezinduen %74,9koa zenean. Hori guztia kontua hartuta, ezinduen egungo egoera zein den jakin dezakegu gutxi gorabehera: jarduera eta enplegu ratio txiki-txikiak.

Egoera horren aurrean esan beharra dugu ezen, banakoak gizarteratzearekin loturarik handiena duen eremua lana izatearekin bat gatozenez gero, talde horrentzako enplegua sustatzea bereziki beharrezkoa dela kasu honetan. Lana eskuratuta, alde batetik nork bere autonomia izatea eta gizarte laguntzen zirkuitutik irtetea errazten dituzten sarrerak lortzen dira, eta bestetik gizarteratze-prozesuan hartzen da parte, harreman pertsonalak, trebetasunak eta gaitasunak eskuratzeko prozesuan.

Ildo horretan, aitortu egin behar dugu lehenik eta behin EAE erreferentzia dela ezinduentzako babestutako enplegu politiketan, eta Enplegurako Zentro Bereziek (EZB)²⁷ duten tamaina handia dela; izan ere, Estatuko modalitate horretako kontratu guztien %20 metatzen dute gutxi gorabehera.

Halaber, administrazioaren programak, planak eta jarduketak lagungarriak dira ezinduek lan-munduarekin duten desberdintasun egoera leuntzeko.

Alabaina, eta "*Ezintasunari buruzko Europarako Estrategia 20120-20120*" delakoaren gomendioen ildotik, berriz ere esan behar dugu ezinduen taldea benetan gizarteratzeko beharrezkoa dela sustatzea, lehenik eta behin, hezkuntza inklusiboa eta etengabeko ikaskuntza ezinduentzat. Era berean, funtsezkoa da lantokiak irisgarriagoak egitea, prestakuntza lanpostuan bultzatuta, baita enplegu babestuan dauden ezinduentzat irekita dagoen merkatuan sartzea ere.

Bestalde, ukaezinak dira Euskadin ezinduen eta haien familien arretan eta sustapenean lorturiko aurrerapenak ere, hain zuzen ere bizi-kalitatean, autonomian eta partaidetzan oinarrituriko ereduari jarraituz, sektoreko elkarteek eurek "*Euskadiko ezinduen egoerari buruzko Liburu Zuria*" delakoan aitortzen dutenez. Hala ere, benetako berdintasunean eta ezinduen garapen osoan aurrera egiteko funtsezko bi erronka aipatu nahi ditugu: Askotariko diskriminazio egoeretan arreta berezia jarri beharra (ezintasuna eta bazterkeria, ezintasuna eta generoa) eta gizarte bazterkerian eta pobrezian diren ezinduei eta ezinduak bizi diren familiei modu egokian laguntzea, bereziki zaintza lanak egiten dituzten senideei eta ezinduei funtsezko laguntza ematen dietenei.

²⁷ Enplegurako Zentro Bereziak babestutako enplegurako enpresak dira, non plantillaren %70 gutxienez ezinduekin osatuta dagoen. Haien helburua ezinduei ordaindutako lan produktiboa ematea da, haien ezaugarriei egokitu eta ohiko lan-merkatuan sartzea errazteko.